

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รูปแบบการส่งเสริมชมรมอภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

วิลาสินี ธนพิทักษ์

29 ก.ย. 2560
372829 #boc 244 845

คู่มือนี้พนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

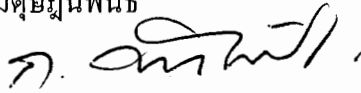
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ วิชาลีนี ธนพิทักษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์

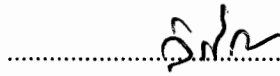
.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

.....กรรมการ

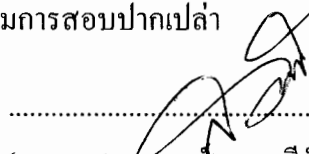
(อาจารย์ ดร.กิจชุต ไกรวาส)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ร.ต.อ. ดร.วิเชียร ดันศิริคงคล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

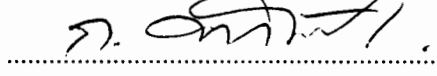
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข)

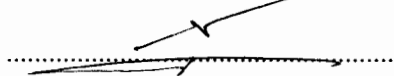
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัชกรณ วงศ์ปรีดี)

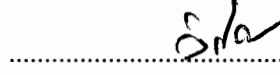
.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

.....กรรมการ

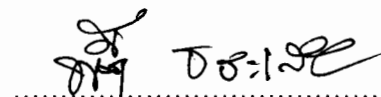
(อาจารย์ ดร.กิจชุต ไกรวาส)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ร.ต.อ. ดร.วิเชียร ดันศิริคงคล)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ีระเสนา)

วันที่ 26 พ.ย. 2559

กิตติกรรมประกาศ

คุณฐิติพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัครณัฐ วงศ์ปรีดี รองคณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รองศาสตราจารย์พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฑามณี ตระกูลมุกดา อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ หิมีมะ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.จ.อ. ดร.สาคร สิทธิศักดิ์ หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สมานธิ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ และนายฉันทนันท์ อินทร์ชุม รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดสน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงานทำให้ งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิงโต อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางหรั่ง ตลอดจนพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้ คุณฐิติพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจจึงขอขอบพระคุณ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุกิตติ คุณแม่วาทีณี ธนพิทักษ์ และเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของคุณฐิติพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

วิลานี ธนพิทักษ์

56810213: สาขาวิชา: รัฐประศาสนศาสตร์; ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

คำสำคัญ: ธรรมนูญ/ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิลาลินี ธนพิทักษ์: รูปแบบการส่งเสริมธรรมนูญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน

(A MODEL FOR PROMOTING GOOD GOVERNANCE AMONG ADMINISTRATORS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN SONGKHLA PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมคดียุติพันธุ์: กฤษฎา นันทเพ็ชร, ปร.ด., กิจฐเขต ไกรวาส, ปร.ด.,

วิเชียร ดันศิริคงคล, ปร.ด. 240 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมนูญ แนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมนูญ และการนำเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมนูญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed method) เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 116 คน และการวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการประมวลข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์ การเข้าสังเกตการณ์หรือการร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ เชิงปริมาณใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาโดยรวมปฏิบัติตามหลักธรรมนูญในระดับมาก คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบัญญัติ และกติกากฎหมายอย่างเคร่งครัด บริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง แต่มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนบกพร่องในการนำหลักธรรมนูญมาใช้ในการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านความคุ้มค่าในการบริหารจัดการทรัพยากร

ด้านการส่งเสริมธรรมนูญให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา นั้นในประเด็นความรับผิดชอบควรส่งเสริมมากที่สุด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด สร้างความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมในชุมชน ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนและสามารถนำกฎหมายท้องถิ่น ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

รูปแบบในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลานั้น ประกอบด้วย 6 ด้านดังนี้ ด้านคุณธรรม ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันผลักดัน ขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรางวัลด้านธรรมาภิบาลดีเด่น ส่งเสริมการจัดฝึกอบรม เสวนาด้านธรรมาภิบาลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มข้นและสม่ำเสมอมีมาตรการให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นต้องผ่านการทดสอบด้านธรรมาภิบาลมีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐบาลวางมาตรการในการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นให้มีบทลงโทษที่ชัดเจนและรุนแรงซึ่งแนวทางเหล่านี้จะก่อให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน

56810213: MAJOR: PUBLIC ADMINISTRATION; Ph.D. (PUBLIC ADMINISTRATION)

KEYWORDS: GOOD GOVERNANCE/ AMINISTRATORS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS/ LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

WILASINEE THANAPITAK: A MODEL FOR PROMOTING GOOD GOVERNANCE AMONG ADMINISTRATORS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN SONGKHLA PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: KRISDA NANTAPETCH, Ph.D., KITTACHET KRIVART, Ph.D., VICHIEEN TANSIRIKONGKHON, Ph.D. 240 P. 2017.

The purpose of this study was to examine practice based on good governance principles and a model for promoting practice based on good governance principles among administrators of local administrative organizations in Songkhla Province. This study used a mixed method, focusing mainly on a qualitative method. The data were collected by examining documents, small-group discussion, and an in-depth interview. The informants participating in this study comprised 116 people. Quantitatively, there were 400 subjects taking part in this study. The instrument used to collect the data included an interview form and a questionnaire. The data were then analyzed qualitatively by synthesizing the subjects' given information, observation, and participation in activities organized by public and private sectors as well as ordinary people in the area. The Statistical Package for the Social Sciences was used to analyze basic statistics.

The results of the study revealed that the majority of administrators working for local administrative organizations had worked in line with good governance principles at a high level. It was found that people were given opportunities to participate in administrative processes of local administrative organizations. Also, the administrators of local administrative organizations strictly followed the laws, rules, legislation, and community regulations. They were found transparent in their administration with high accountability in doing their jobs. However, some administrators failed to incorporate good governance principles in their work, especially the one in relation to efficiency in resource management.

With reference to promoting good governance, the issue that should be enhanced the most among administrators was their responsibility since they are supposed to be a good role model who took their jobs seriously, creating equality in their communities, demonstrating clear understanding of local legislation and implementing it effectively. People in the community

should be given chances to participate in administrative processes. Also, the administration should be transparent and accountable, and resources should be managed and used effectively.

In addition, the results of this study revealed that a model for promoting good governance among administrators of local administrative organizations in Songkhla province comprised 6 aspects. First, regarding ethics, trainings for ethical promotion should be organized for administrators working for local administrative organizations, and it should be encouraged to be receivers of ethical awards, and a criterion should be set for those who wanted to run for local politics, stating that they needed to pass an ethical test. Secondly, with reference to rules of law, trainings on local legislation that are related to local administration should be organized, and local government officers should give local administrators advice and knowledge on how to enforce these local laws. Thirdly, local laws should be reviewed with clear guidelines for their implementation. Also, regarding cost-effectiveness, there should be a measure set by the government for conservation of energy and natural resources for local administrative organizations. Finally, awareness in working with responsibility should be raised among administrators of local administrative organizations.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
คำถามการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล.....	9
แนวคิดระบบบริหารราชการ.....	20
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	36
แนวคิดทฤษฎีประชาสังคม.....	45
แนวคิดเรื่องรูปแบบหรือโมเดล.....	51
ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	73
การออกแบบวิจัย.....	74
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	74
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ข้อมูลทั่วไป.....	90
การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา.....	100
แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา.....	131
ข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา.....	148
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	157
สรุปผลการวิจัย.....	157
อภิปรายผล.....	164
ข้อเสนอแนะ.....	171
บรรณานุกรม.....	174
ภาคผนวก.....	181
ภาคผนวก ก.....	182
ภาคผนวก ข.....	201
ภาคผนวก ค.....	212
ภาคผนวก ง.....	222
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	240

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประเภทของประชาสังคมในสังคมไทย.....	46
2 จำนวนประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ ทั้ง 4 แห่ง.....	75
3 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อำเภอ.....	78
4 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อำเภอ (แยกอย่างละเอียด).....	78
5 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอำเภอและขนาดขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา.....	96
6 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา.....	96
7 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามตำแหน่ง, ระดับหน่วยงาน.....	98
8 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามอาชีพ, ตำแหน่งในชุมชน.....	99
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านคุณธรรม.....	103
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านนิติธรรม.....	108
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความคุ้มค่า.....	112
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความโปร่งใส.....	117
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วม.....	123
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความรับผิดชอบ.....	127
15 ผลรวมของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้าน.....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านคุณธรรม.....	136
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านนิติธรรม.....	138
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านความคุ้มค่า.....	140
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านความโปร่งใส.....	142
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วม.....	144
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมชมรมอภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านความรับผิดชอบ.....	145
22	ผลรวมแนวทางการส่งเสริมชมรมอภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา.....	147

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่จังหวัดสงขลา	54
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	72
3 แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา.....	152
4 โมเดลธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา.....	154

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบราชการไทยได้มีการนำหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานของข้าราชการทุกภาคส่วนในปัจจุบัน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม (Rule of laws) 2) หลักคุณธรรม (Ethics) 3) หลักความโปร่งใส (Transparency) 4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 5) หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) 6) หลักความคุ้มค่า (Value for money) หากข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำทุกหน่วยงานนำหลักธรรมาภิบาลมายึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ย่อมจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงาน และเป็นการนำคุณธรรมและจริยธรรมเข้ามาสู่ระบบการเมืองการปกครอง และสามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ดีให้แก่ผู้บริหารอย่างแท้จริง

การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเรียนรู้อะไรจากประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชน ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังมีฝึกฝนทักษะทางการเมืองในท้องถิ่นอีกด้วย การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองด้วย คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ (วิชิต บุญสนอง, 2556, หน้า 93-94)

จังหวัดสงขลาเป็นอีกพื้นที่หนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทยที่การเมืองระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติอย่างแยกออกจากกันไม่ออก เพราะมีพรรคการเมืองใหญ่พรรคการเมืองเดียวที่ได้รับความนิยมศรัทธาของประชาชน นั่นเป็นเหตุให้อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติมาครอบงำการเมืองระดับท้องถิ่นลักษณะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีการเลียนแบบค่านิยมของการเมืองระดับชาติ เช่น ด้านนโยบายประชานิยม การซื้อสิทธิขายเสียง การทุจริตคอร์รัปชันทั้งด้านนโยบายและด้านงบประมาณ รวมทั้งเกิดกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองหลายกลุ่ม ซึ่งก่อความรุนแรงในการแข่งขัน

อำนาจทางการเมือง เกิดระบบอุปถัมภ์ทั้งใน-นอกองค์กรและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้พวกพ้องของตนเองในหลากหลายรูปแบบ นำมาสู่ความทุกข์ยากของประชาชนและการด้อยพัฒนาของท้องถิ่น

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญเร่งด่วนในการหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จึงได้แบ่งโซนการวิจัยออกเป็น 4 โซน ตามนโยบายการพัฒนาของจังหวัดสงขลา ซึ่งในแต่ละโซนมีความเหมือนกันในด้านภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ได้แก่ 1) โซนเศรษฐกิจ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา 2) โซนคาบสมุทรสทิงพระ 4 อำเภอ คืออำเภอระโนด อำเภอกะเสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร 3) โซนความมั่นคง 4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย 4) โซนเร่งรัดพัฒนา 5 อำเภอ คือ อำเภอบางกล่ำ อำเภอกวนเนียง อำเภอรัตภูมิ อำเภอนาหม่อม อำเภอคลองหอยโข่ง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกอำเภอในการลงพื้นที่วิจัยออกมา 1 อำเภอ ในแต่ละโซน เพื่อมาเป็นพื้นที่การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ คือ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอจะนะ และอำเภอกวนเนียง โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน องค์กรอิสระภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น หาแนวทางส่งเสริม และเสนอรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานนำไปสู่การบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

คำถามการวิจัย

1. ประชาชนคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
2. มีแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาอย่างไร
3. รูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ต่อธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546)

- 1.1 หลักนิติธรรม
- 1.2 หลักคุณธรรม
- 1.3 หลักความโปร่งใส
- 1.4 หลักการมีส่วนร่วม
- 1.5 หลักความรับผิดชอบ
- 1.6 หลักความคุ้มค่า

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

นโยบายการพัฒนาจังหวัดสงขลาได้แบ่งโซนจังหวัด ออกเป็น 4 โซน ดังนี้

- 2.1 โซนเศรษฐกิจ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา
- 2.2 โซนคาบสมุทรสทิงพระ 4 อำเภอ คืออำเภอระโนด อำเภอกระแสสินธุ์

อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร

2.3 โซนความมั่นคง 4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี
อำเภอสะบ้าย้อย

2.4 โซนเร่งรัดพัฒนา 5 อำเภอ คือ อำเภอบางกล่ำ อำเภอกวนเนียง อำเภอรัตนภูมิ
อำเภอนาหม่อม อำเภอลงขัน

ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกอำเภอในการลงพื้นที่วิจัย โดยในแต่ละโซน ทั้ง 4 โซน ได้
คัดเลือกออกมา 1 อำเภอ มาเป็นพื้นที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

โซนที่ 1 คือ อำเภอเมืองประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองเขารูปร่าง เทศบาลตำบลพะวง เทศบาลตำบลเกาะเต๊ว องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง และองค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะขย

โซนที่ 2 คือ อำเภอสิงหนครประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้เทศบาลเมืองสิงหนคร เทศบาลเมืองม่วงงาม เทศบาลตำบลชะแล้ องค์กรบริหารส่วนตำบลชิงโค องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าบง องค์กรบริหารส่วนตำบลราแดง องค์กรบริหารส่วนตำบลวัดขนุน องค์กรบริหารส่วนตำบลปากอ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าขาด และองค์กรบริหารส่วนตำบลบางเจียด

โซนที่ 3 คือ อำเภोजะนะประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ เทศบาลตำบลจะนะ เทศบาลตำบลบ้านนา เทศบาลตำบลนาทับ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าชิง องค์กรบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น องค์กรบริหารส่วนตำบลสะกอม องค์กรบริหารส่วนตำบลนาหว้า องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำขาว องค์กรบริหารส่วนตำบลขุนตัดหวาย องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าหมอไทร องค์กรบริหารส่วนตำบลจะโหนด องค์กรบริหารส่วนตำบลคู องค์กรบริหารส่วนตำบลแค องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองเป็ยะ และองค์กรบริหารส่วนตำบลตั้งชัน

โซนที่ 4 คือ อำเภอกวนเนียงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ เทศบาลตำบลกวนเนียง เทศบาลตำบลบางเหรียง องค์กรบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิ องค์กรบริหารส่วนตำบลกวนโส และองค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยลึก

3. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาฯ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ข้าราชการส่วนภูมิภาค ภาคเอกชน และประชาชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 อำเภอ ในจังหวัดสงขลา ได้แก่

- 3.1 อำเภอเมือง
- 3.2 อำเภอสิงหนคร
- 3.3 อำเภोजะนะ
- 3.4 อำเภอกวนเนียง

ผู้ให้ข้อมูล (Informants) ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาชิกสภาฯ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ข้าราชการส่วนภูมิภาค ภาคเอกชน และประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับชุมชนทั้ง 4 อำเภอ 36 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและสภาพสังคมในปัจจุบัน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง แบบอย่างในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อ ด้านคุณธรรม นิติธรรม คุ่มค่า โปร่งใส ส่วนร่วม รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นอาจอยู่ในรูปแบบของแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นหลักการหรือแนวคิดเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่เป็นแนวทางปฏิบัติของข้าราชการส่วนท้องถิ่นบนพื้นฐานหลักการสำคัญ 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า

หลักนิติธรรม (The Rule of law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่น ถือมั่นในคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมรวมถึงมีความซื่อสัตย์จริงใจ และยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติและจิตใจซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกัน เช่น ซื่อสัตย์อดทน เมตตากรุณา เสียสละ เป็นต้น ในระดับกิจการ หลักคุณธรรมคือ การทำธุรกิจด้วยความมีจริยธรรมทางธุรกิจ ซึ่งหมายถึง มาตรฐานทางศีลธรรมคุณธรรมที่ใช้กับองค์กรทางธุรกิจ ปัญหาจริยธรรมธุรกิจที่เกิดขึ้นกับกิจการ เช่น การปกปิดข้อเท็จจริง หรือตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเพื่อหวังประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง การฟอกเงิน การหลบเลี่ยงหนีภาษีการละเลยไม่ดูแลด้านความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน การเลือกปฏิบัติหรือมีสองมาตรฐานในการบริหารงานบุคคล

หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความถูกต้อง ชัดเจน ปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างใจไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา ทันเวลาในระดับกิจการ อาจแปลความหมายของ “Accountability” ว่าเป็น “ความรับผิดชอบต่ออธิบายได้” ซึ่งเป็นภาระบทบาทของผู้บริหารในแง่ข้อผูกพันหรือความเต็มใจที่จะยอมรับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งความสามารถในการรายงานชี้แจง

ให้เหตุผลเพื่ออธิบายการกระทำของตนเองและสามารถตอบคำถามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ในทุกที่ทุกโอกาส เพื่อแจกแจงอธิบายการกระทำทั้งหมดที่ตนรับผิดชอบ

หลักการมีส่วนร่วม (Participatory) หมายถึง การให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับสังคม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลากหลายและมีความคิดเห็นที่แตกต่างหลักการมีส่วนร่วมจะช่วยประสานความคิดเห็นหรือความต้องการที่แตกต่าง เพื่ออยู่บนพื้นฐาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในระดับกิจการ บริษัทจะกำหนดให้มีคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีประสบการณ์หลากหลายช่วยบริหารงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักความรับผิดชอบต่อ

หลักความรับผิดชอบต่อ (Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบต่อในงานของตน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รวมถึงการตระหนัก และสำนึกในสิทธิและหน้าที่

หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or economy) หมายถึง การบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับบุคคล ความคุ้มค่าเทียบเคียงได้กับ ความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าในระดับกิจการ คือ การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดมูลค่ามากที่สุด เช่น การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา หมายถึง ท้องถิ่นทุกตำบลในจังหวัดสงขลาที่ได้ยกฐานะของตนเองเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลการปกครองส่วนท้องถิ่นเปิด โอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา หมายถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาว่าปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมต่อไป
2. เกิดรูปแบบในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

3. ผู้วิจัยและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาสามารถนำเสนอ เผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่นำไปสู่หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักค้ำค่า หลักโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ตลอดจนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากร และแนวทางปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ นำไปปฏิบัติได้อย่างแพร่หลาย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาดังต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นในบทนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกเป็น 8 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1.1 ความเป็นมาของธรรมาภิบาล

1.2 หลักสากลของธรรมาภิบาล

1.3 หลักธรรมาภิบาลหลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

1.4 ธรรมาภิบาลในประเทศไทย

2. แนวคิดระบบบริหารราชการ

2.1 ระบบบริหารราชการ

2.2 แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

2.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

3. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. แนวคิดทฤษฎีประชาสังคม

5. แนวคิดเรื่องรูปแบบหรือโมเดล

6. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1. ความเป็นมาของธรรมาภิบาล

คำว่า “ธรรมาภิบาล” หรือ Good governance เพิ่งมีการใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sub Sahara Africa: From crisis to sustainable growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลก (World Bank, 1989) พยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐ ในแอฟริกาในการพัฒนาประเทศ คำว่า Good governance เริ่มมีบทบาทในแง่ของ โลกาภิวัตน์ก็เพราะทั้งธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างเชื่อว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจักทำไม่ได้เลย ถ้าประเทศนั้น ๆ ปราศจาก Good governance หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” ให้ควบคู่กับคำว่า Good governance นั่นคือการกำหนดกลไกอำนาจของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้ง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา ในตอนแรกเริ่มนั้นธนาคารโลกได้เน้นถึงความหมายกว้าง ๆ 3 ลักษณะคือ

- 1.1 โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง (Political regime)
- 1.2 กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมือง ใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
- 1.3 ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและการแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ

สังเกตได้ว่า ธนาคารโลกสร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้น เพื่อให้หน่วยงาน และเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินตามแนวทาง “ธรรมาภิบาล” ซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้ มิได้ชี้ชัดว่า ประเทศนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง แม้ว่าอาจมีการแปลความหมายแบบแอบแฝงในคำว่า ระบบการเมือง นั้นน่าจะหมายถึง “ระบอบประชาธิปไตย” ก็ตาม (Democratic good governance) ในตอนแรก ๆ ของการใช้คำนี้ ยังมีความไม่ลงรอยระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่มาก ในไม่ช้า คำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี 1997 ในประเทศไทยและลามไปสู่ประเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

2. หลักการสากลของธรรมาภิบาล

องค์การสหประชาชาติ กำหนดหลักการทั่วไปของธรรมาภิบาล ไว้ 8 หลักการ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิงคือการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดกับประชาชนการมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับสมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงานสถาบันหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

2.2 การปฏิบัติตามกฎ

ธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้องตามกรอบของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติไม่ลำเอียงมีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชน โดยเท่าเทียมกันทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

2.3 ความโปร่งใส

ความโปร่งใสเป็นการตรวจสอบความถูกต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาสิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันได้ทั้งในภาครัฐและเอกชนสื่อจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการตรวจสอบและรายงานผลงานดำเนินงาน โดยการนำเสนอ ข่าวสารให้แก่สังคมได้รับทราบ

2.4 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงานกล้าที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น ๆ

2.5 ความสอดคล้อง

ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคมซึ่งมีความแตกต่างกันโดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันและความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมมาเป็น ข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมการจะพัฒนาสังคมได้ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ก่อน

2.6 ความเสมอภาค

ความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ ตลอดจนสาธารณสุขไปภาคอื่น ๆ

2.7 หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่โดยการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่มีค้ำกับเงินที่ลงทุนหรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติโดยมีการพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.8 การมีเหตุผล

การมีเหตุผลเป็นความต้องการในทุกสังคม ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองด้วยเหตุด้วยผลที่สมเหตุสมผลการมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้อัถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายและความโปร่งใส

ซึ่งประเทศไทยได้นำ “หลักธรรมาภิบาล” มาปรับใช้ หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกัน ในนาม “Good governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้ง โดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมใหม่ความยั่งยืน (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2557)

3. หลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546

การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพุทธศักราช 2546 ระบุว่า ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ ดังนี้

3.1 หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

3.2 หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการธรรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยัน หมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3.3 หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรใหม่ ความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

3.4 หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์

การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

3.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

3.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมาย ไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชน โดยส่วนรวม

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานการดำเนินงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กร ว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น เพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

1. ภาระรับผิดชอบตรวจสอบได้
2. ความโปร่งใส
3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ
4. การสร้างการมีส่วนร่วม
5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
6. การตอบสนองที่ทันการ
7. ความเห็นชอบร่วมกัน
8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

ซึ่งทั้ง 9 ข้อที่กล่าวมานั้นสามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้

ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบที่กล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาคและตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. ความโปร่งใส

ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบและมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัวเหล่านี้ถือเป็นการทุจริตและการประพฤติมิชอบทั้งต่อองค์กรภาครัฐเองและองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใสรวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบและเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง

ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครอง เพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืน การมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ

ธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ

7. ความเห็นชอบร่วมกัน

สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่าง ให้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์กรเป็นหลัก

8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาลนั้น ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้องหลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กร รู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กร บุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน (สุดจิต นิมิตรกุล, 2543, หน้า 48-52)

4. ธรรมาภิบาลในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยมีการนำแนวความคิด (Corporate social responsibility: CSR) และการกำหนดมาตรฐาน ISO ในด้านต่างๆมาประยุกต์ใช้ในภาครัฐและภาคเอกชนประกอบกับแนวคิดที่มีอยู่ดั้งเดิม คือการช่วยเหลือแบ่งปันและการทำบุญให้ทานจึงได้มีกลุ่มธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันผลักดันแนวคิด CSR ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นทางการจัดตั้งเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social Venture Network Asia (Thailand)) สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute: CSRI) ซึ่งได้รับการจัดตั้งโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่นการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ฯลฯ ได้ร่วมสร้างกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านการจัดทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศรวมไปถึงโฆษณาในเชิงสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นต้น

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good governance) เมื่อเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยได้มีการบัญญัติศัพท์ไทยขึ้นมาหลายคำอาทิเช่น ธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย ธรรมรัฐระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การปกครองโดยธรรมกรอบการกำกับดูแลที่ดี บรรษัทภิบาล เป็นต้นซึ่งมีการตกลงโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2542 ให้อำนาจระบบการบริหารและการจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good governance) ธรรมาภิบาลให้ความหมายไปในทางบริหารราชการเพื่อให้แตกต่างจากบรรษัทภิบาล (Corporate governance) ซึ่งความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล (Good governance) หรือการบริหารจัดการที่ดี คือ ระบบโครงสร้างกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้วางแนวปฏิบัติหรือวางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคม เพื่อให้ส่วนต่างๆ ของสังคมมีการพัฒนา และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเป็นธรรมเนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นกลไกภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคประชาชนต่างก็เป็นองค์กรรวมในการแสดงความคิดเห็นเพราะประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรง

ธรรมาภิบาล (Good governance) ในภาคราชการเกิดจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงของไทยในปีพุทธศักราช 2540 ซึ่งภาควิชาการและผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่าสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความหย่อนประสิทธิภาพของกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองการบริหารราชการการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการทุจริตมิชอบในวงราชการอันเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประชาชนในภาคประชาชนอันเป็นพลังสำคัญก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตื่นตัวและรับผิดชอบต่อสังคมตลอดจนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้นหากความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพดังกล่าวไม่ได้รับการจัดการแก้ไขอย่างแท้จริงและรีบด่วน โอกาสที่จะนำพาประเทศฟื้นตัวจากวิกฤติข้อมเ็นไปได้ยากทั้งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองประเทศยิ่งขึ้นอีกด้วยดังนั้น คณะรัฐมนตรีได้มอบให้สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจและต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงาน ก.พ. นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าวมาจัดทำบันทึกเรื่องการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอแนะให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ได้ประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และเริ่มมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปและพัฒนาการเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ

1.1 หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเหล่านี้โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

1.2 หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรดาคำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

1.3 หลักความโปร่งใส ได้แก่การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่

เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

1.4 หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะการแสดงประชาคมติหรืออื่น ๆ

1.5 หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

1.6 หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรก (ปัจจุบันเป็นฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550) ได้กำหนดว่า... ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี..

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 เป็นเพียงข้อมูลกำหนดที่แสดงถึงเป้าหมายหลักที่ต้องดำเนินการแต่ยังขาดการกำหนดวิธีการปฏิบัติของส่วนราชการและข้าราชการที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายหลักโดยต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นแนวเดียวกันโดยไม่ก่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการทั้งนี้ สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้รวมทั้งเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพุทธศักราช 2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม

3.1 วัดดูประสงค์

3.1.1 เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

3.1.2 เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

3.1.3 มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

3.1.4 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น

3.1.5 ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความ

ต้องการ

3.1.6 มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ประโยชน์ที่จะได้รับจากพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวคือ

3.2.1 รัฐสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงาน ได้ชัดเจนและมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพขึ้นไป

3.2.2 ส่วนราชการและข้าราชการมีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจนมีความโปร่งใสสามารถวัดผลการดำเนินงานได้

3.2.3 ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็วสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้และมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ

3.3 สรุปเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวซึ่งมีบทบัญญัติรวม 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคือ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goals) ดังนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ (และกระจายอำนาจการตัดสินใจ)
- (5) การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ (รวมการกระจายภารกิจและทรัพยากร

ให้แก่ท้องถิ่น)

(6) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน (รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเปิดเผยข้อมูล)

(7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนหมายถึงการปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวมโดยการถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐดังนี้

(1) การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นและสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ

(2) การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริตสามารถตรวจสอบได้

(3) กรณีที่ภารกิจใดส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น

(4) ข้าราชการต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ดีขึ้น

(5) กรณีพบปัญหาอุปสรรคต้องจัดให้มีการแก้ไขโดยเร็ว

หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐหมายถึงการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Results) โดยมีตัวชี้วัด (Indicators) ที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะสามารถสะท้อนผลงานว่ามีความสอดคล้องเป็นแนวเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยให้ส่วนราชการกำหนดแผนการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้วัดผลลัพธ์ของงานได้ดังนี้

(1) การปฏิบัติของส่วนราชการต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัดเจน

(2) การบริหารราชการแบบบูรณาการ

(3) การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

(4) ความตกลงในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้มีการทำความตกลงในการปฏิบัติงาน (Performance agreement) ระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละเรื่อง

(5) การกำหนดแผนบริหารราชการกำหนดให้จัดทำแผนต่าง ๆ ดังนี้ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนนิติบัญญัติ แผนปฏิบัติราชการที่แปลงจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดทำเป็น 2 ระยะ คือ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปีและแผนปฏิบัติราชการประจำปีและความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีหัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลและให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่

หมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐโดยกำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ (หลักความรับผิดชอบต่อ)

หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

(1) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ

(2) การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม

หมวด 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

(1) การทบทวนภารกิจ

(2) การทบทวนกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับ

หมวด 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

- (1) การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน
- (2) การจัดระบบสารสนเทศ
- (3) การรับฟังข้อร้องเรียน
- (4) การเปิดเผยข้อมูล

หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

- (1) การประเมินผลโดยผู้ประเมินอิสระเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจความพึงพอใจของผู้รับบริการและความคุ้มค่าในภารกิจ
- (2) การประเมินผลประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา
- (3) การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ (ส่วนเฉพาะตัวกับส่วนประโยชน์ของหน่วยงาน)
- (4) หากผลการประเมินของส่วนราชการดีให้มีการจัดสรรเงินเป็นรางวัลการเพิ่มประสิทธิภาพ

หมวด 9 บทเบ็ดเตล็ดเป็นเรื่องทั่วไปเช่น ให้อำนาจ ก.พ.ร. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามนอกเหนือพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้

จะเห็นได้ว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรกและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้วางแนวทางกรอบธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทยโดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้นพร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการและท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดแต่สิ่งที่เป็นเครื่องวัดธรรมาภิบาลของระบบราชการได้อย่างหนึ่งคือ คะแนนดัชนีชี้วัด ภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2550 ประเทศไทยยังได้คะแนนไม่ถึง 4 คะแนน (คะแนนเฉลี่ย 3.28 คะแนน) จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยได้ 3.60 คะแนน และในปี พ.ศ. 2550 ได้ 3.30 คะแนนซึ่งคะแนนที่ได้ลดลงนั้นหมายความว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแย่งในสายตาของนักธุรกิจต่างประเทศทั้งนี้ บุคลากรภาครัฐทุกคน ทุกตำแหน่งจึงต้องช่วยกันและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลในภาพรวมให้สามารถทำงานร่วมกับประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนได้และมีความสำคัญในแต่ละภารกิจของส่วนราชการของตนซึ่งทุกส่วนราชการสามารถพัฒนางานให้มีธรรมาภิบาลได้เพื่อให้งานดีขึ้นกว่าเดิมให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้นแม้จะใช้เวลาาน ซึ่งหมายความว่าถ้าบุคลากรภาครัฐร่วมมือกันพัฒนาระบบราชการให้ดีขึ้นเร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพ

มากขึ้นให้เกิดธรรมาภิบาลไม่ว่าจะเป็นการปรับบทบาทภารกิจ การพัฒนาการให้บริการประชาชน การยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานพร้อมกับเปิดระบบราชการเข้าสู่กระบวนการประชาธิปไตยให้ประชาชนและองค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมระบบราชการก็จะสามารถตอบสนองระบบธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้ (คณะทำงานส่งเสริมธรรมาภิบาล สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2552)

แนวคิดระบบบริหารราชการ

1. ระบบบริหารราชการไทย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเป็น 3 ส่วนคือการบริหารราชการส่วนกลางการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

1.1 การบริหารราชการส่วนกลาง

การบริหารราชการส่วนกลางหมายถึงการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางในการกำหนดนโยบายควบคุมสั่งการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ในขณะนั้นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดให้หน่วยงานส่วนกลางมี 4 ลักษณะคือสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวงทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงและกรมหรือหน่วยงานอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากรมซึ่งอาจสังกัดกระทรวงหรือไม่สังกัดกระทรวงใดก็ได้

1.1.1 สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีในด้านการเสนอแนะนโยบายและวางแผนด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองความมั่นคงของประเทศและการงบประมาณจะเห็นได้ว่าสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ที่ความรับผิดชอบอย่างกว้างขวางครอบคลุมภารกิจที่สำคัญเอาไว้มากมายเช่นสำนักงบประมาณซึ่งเป็นหน่วยงานที่ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินของทุกกระทรวงทบวงกรมนอกจากนั้นยังควบคุมดูแลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอันเป็นแผนแม่บทของการพัฒนาประเทศควบคุมดูแลสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการทั้งประเทศนอกจากนี้ยังควบคุมดูแลหน่วยงานสำคัญอื่น ๆ เช่นสำนักข่าวกรองแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

1.1.2 กระทรวง

กระทรวงเป็นหน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลางระดับนโยบายที่สำคัญ รองลงมาจากสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะทำภารกิจในสองลักษณะคือเป็นทั้งผู้ปฏิบัติตามนโยบายหรือนโยบายไปสู่การปฏิบัติและในขณะเดียวกันก็เป็นผู้กำหนดนโยบายด้วยกระทรวงต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในระดับกระทรวงบริหารงบประมาณและควบคุมการปฏิบัติงานของกรมและหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นนโยบายที่รัฐบาลกำหนดหรือริเริ่มโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น ๆ ก็ได้

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2545 แบ่งส่วนราชการระดับกระทรวงจำนวน 20 กระทรวงดังนี้

- 1) สำนักนายกรัฐมนตรี (มีฐานะเป็นกระทรวง)
- 2) กระทรวงกลาโหม
- 3) กระทรวงการคลัง
- 4) กระทรวงการต่างประเทศ
- 5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 6) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 8) กระทรวงคมนาคม
- 9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 10) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 11) กระทรวงพลังงาน
- 12) กระทรวงพาณิชย์
- 13) กระทรวงมหาดไทย
- 14) กระทรวงยุติธรรม
- 15) กระทรวงแรงงาน
- 16) กระทรวงวัฒนธรรม
- 17) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 18) กระทรวงศึกษาธิการ
- 19) กระทรวงสาธารณสุข
- 20) กระทรวงอุตสาหกรรม

1.1.3 ทบวง

หน่วยงานทางการบริหารในระดับกระทรวงแต่โดยสภาพและปริมาณงานยังไม่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นกระทรวงได้เนื่องจากอาจมีภารกิจไม่มากพอที่จะจัดตั้งเป็นกระทรวงแต่ก็มีความสำคัญและมีปริมาณงานมากกว่าหน่วยงานระดับกรมอำนาจหน้าที่และโครงสร้างของทบวงมีลักษณะเช่นเดียวกับกับกระทรวงทุกประการในอดีตเคยมีทบวงที่เรียกว่าทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐแต่ปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้ว

1.1.4 กรม

กรมเป็นหน่วยงานที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่เล็กที่สุดในระบบบริหารราชการส่วนกลางกล่าวคือกรมเป็นเพียงส่วนย่อยของกระทรวงหรืออีกนัยหนึ่งกรมเป็นเพียงหน่วยปฏิบัตินโยบายของกระทรวงแต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ากรมจะมีขนาดเล็กกว่ากระทรวงก็ตามแต่ก็เป็นศูนย์รวมของอำนาจหน้าที่งบประมาณและบุคลากรอย่างแท้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับกระทรวงแล้วต้องถือว่ากรมเป็นผู้ควบคุมหน่วยปฏิบัติงานต่าง ๆ ใกล้ชิดกับประชาชนมีอำนาจหน้าที่ในการจัดหาบริการสาธารณะให้กับประชาชนมากกว่ากระทรวงซึ่งเป็นแต่เพียงผู้ควบคุมหรือกำกับดูแลในระดับนโยบายเท่านั้น โดยทั่วไปหน่วยปฏิบัติงานที่ให้บริการประชาชนทั้งหลายจะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกรมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัดก็ตามดังนั้นอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเครื่องมือในการปฏิบัติงานและงบประมาณที่ใช้จึงขึ้นอยู่กับกรมเป็นส่วนใหญ่กรมต่าง ๆ จึงเป็นศูนย์รวมของอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินที่แท้จริงตัวอย่างของกรมที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางเป็นที่รู้จักของประชาชนทั้งประเทศได้แก่ กรมสรรพากร กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก กรมการปกครอง กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต เป็นต้น

1.1.5 หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม

มีหน่วยงานอยู่เป็นจำนวนมากที่มีฐานะเทียบเท่ากรมแต่ไม่ได้เรียกชื่อว่าการกรมทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นการจัดการภารกิจของหน่วยงานให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยปกติหน่วยงานประเภทนี้จะมีภารกิจที่ค่อนข้างมีลักษณะเป็นเอกเทศแตกต่างไปจากหน่วยงานระดับกรมทั่วไปตัวอย่างเช่นสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสำนักงานงบประมาณสำนักข่าวกรองแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักงานตำรวจแห่งชาติสำนักงานอัยการสูงสุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้นหน่วยงานเหล่านี้มีฐานะทางกฎหมายเทียบเท่ากรมมีการจัดรูปแบบและโครงสร้างทางการบริหารงานภายในหน่วยงานคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ส่วนผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ๆ

อาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปเช่นผู้อำนวยการสำนักหรือเลขาธิการขึ้นอยู่กับกฎหมายที่จัดตั้งหน่วยงานนั้นจะกำหนดขึ้นโดยสรุปโครงสร้างระบบบริหารราชการส่วนกลางคือหน่วยการบริหารซึ่งตั้งอยู่ในส่วนกลางอันได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรมแต่ไม่ได้เรียกว่ากรม

หน่วยการบริหารที่อยู่ในส่วนกลางนี้โดยทั่วไปจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการควบคุมหรืออำนวยการให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวงหรือกรมของตนดำเนินการไปตามกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตามถึงนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่แต่ละกระทรวงทบวงกรมจะต้องปฏิบัติอีกด้วย

1.2 การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การบริหารราชการส่วนภูมิภาคถือเป็นส่วนสำคัญของระบบบริหารราชการแผ่นดินเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็นหน่วยที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดเป็นฝ่ายปฏิบัติการที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ถึงประชาชนอย่างแท้จริงรวมถึงการรายงานปัญหาในการปฏิบัติในการให้บริการประชาชนขึ้นมาสู่หน่วยงานส่วนกลางและรัฐบาลในที่สุดหากเปรียบเทียบกับร่างกายมนุษย์รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเปรียบเทียบกับ “สมอง” ส่วนระบบราชการระดับต่าง ๆ เปรียบเทียบได้กับ “เส้นประสาทและอวัยวะ” ที่เคลื่อนไหวตามคำสั่งของสมองส่งไปยังอวัยวะต่าง ๆ ผ่านทางเส้นประสาทและในทางกลับกันจะทหาหน้าที่รับรู้สัญญาณต่าง ๆ เพื่อส่งไปยังสมองให้ตัดสินใจสั่งการให้อวัยวะต่าง ๆ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามสถานการณ์ที่มากระทบต่อร่างกายเนื่องจากการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นการนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชนในฐานะหน่วยปฏิบัติงานดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีที่ตั้งและจำนวนหน่วยที่มีปริมาณมากเพียงพอที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมภารกิจที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตตามปกติของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ความเหมาะสมของงบประมาณแผ่นดินและบุคลากรที่มีอยู่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดว่าการปกครองส่วนภูมิภาคประกอบด้วยหน่วยการปกครอง 2 รูปแบบ คือ จังหวัดและอำเภอ

1.2.1 จังหวัด

จังหวัด หมายถึง ท้องที่ที่รวมเอาพื้นที่หลาย ๆ อำเภอแล้วตั้งขึ้นเป็นหน่วยทางการบริหารในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลหรือการปกครองส่วนกลางเพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายจังหวัดเป็นที่รวมของส่วนราชการจากเกือบทุกกระทรวงทบวงกรมที่ซึ่งตามกฎหมายจะต้องมีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนจะต้องตั้งหน่วยงานที่เป็นตัวแทนหรือสาขาของตนและส่งข้าราชการในสังกัดกระทรวงหรือกรมของตนไปปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการประชาชนอยู่ในทุกจังหวัดหรือบางหน่วยงานอาจต้องตั้งหน่วยงานในการให้บริการประชาชนถึงระดับอำเภอดำบลและหมู่บ้าน

1.2.2 อำเภอ

อำเภอหมายถึง เป็นหน่วยการปกครองระดับที่สองในประเทศไทยลำดับรองมาจากจังหวัดจัดตั้งขึ้นโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกามีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีนายอำเภอ เป็นหัวหน้าปกครอง โดยในแต่ละอำเภอจะแบ่งส่วนย่อยออกเป็นตำบล

1.3 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการอีกลักษณะหนึ่งของประเทศไทยนอกเหนือจากการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดังที่ได้กล่าวไปแล้วคือการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งกำหนดอยู่ในส่วนที่ 3 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยกำหนดไว้เพียง 3 มาตราและเป็นการกำหนดอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้ให้รายละเอียดชัดเจนเหมือนการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นมีกล่าวรายละเอียดเอาไว้ในกฎหมายเฉพาะว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบอยู่แล้ว

มาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดว่า “ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่นให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น” มาตรานี้กำหนดไว้ในหลักการกว้าง ๆ เพียงว่า “ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่น” ประเด็นนี้ต้องไปตีความและกำหนดหลักเกณฑ์ในรายละเอียดว่าในทางปฏิบัติท้องถิ่นที่ว่านั้นควรมีประชากรเท่าใดมีความเจริญหรือมีลักษณะเป็นชุมชนเพียงพอที่จะจัดตั้งให้เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งถือเป็นการปกครองตนเองของคนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่นเพื่อคนท้องถิ่นหรือไม่ประการสำคัญที่จะต้องพิจารณาก็คือมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตนเองหรืออีกนัยหนึ่งมีรายได้จากการเก็บภาษีและอากร ตลอดจนรายได้อื่น ๆ พอใช้จ่ายในการบริหารจัดการในหน่วยการปกครองท้องถิ่นและสามารถมีรายได้เหลือมากเพียงพอที่จะนำไปจัดทําบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดยไม่ต้องพึ่งพารัฐบาลมากเกินไปหรือไม่ส่วนรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นจะมีรูปแบบอะไรบ้างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 70 กำหนดว่าให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นดังนี้

1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล
4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 70 วางแนวทางในการกำหนดรูปแบบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นว่าจะสามารถจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบใดได้บ้างซึ่งตามที่กำหนดก็คือรูปแบบขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลสุขาภิบาลและรูปแบบอื่น ๆ ตามที่กฎหมายอาจกำหนดให้มีขึ้นในภายหลังซึ่งเป็นการกำหนดอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้ระบุรูปแบบและจำนวนที่ชัดเจนทั้งนี้เพื่อให้เกิด

ความยืดหยุ่นในการออกกฎหมายสำหรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ของบ้านเมืองในอนาคตคาดว่าราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนดนั้นเป็นการกำหนดกฎหมายให้มีความยืดหยุ่นเนื่องจากไม่อาจทราบได้ว่าในอนาคตเมื่อสภาพแวดล้อมของบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปจะมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ดังนั้นจึงเปิดกว้างเอาไว้ว่า “รูปแบบการปกครองท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด”

ปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรปกครองท้องถิ่น 5 รูปแบบด้วยกันคือ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. องค์การบริหารส่วนตำบล
4. กรุงเทพมหานคร
5. เมืองพัทยา

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไปกล่าวคือมีอยู่ทุกจังหวัดส่วนอีก 2 รูปแบบคือกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษกล่าวคือตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันเช่น กรุงเทพมหานครเป็นการปกครองของเมืองหลวงของประเทศควรมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ และควรจะเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบมหานครซึ่งนิยมใช้กันทั่วไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกส่วนเมืองพัทยา (ในตอนเริ่มต้น) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศการบริหารควรมีลักษณะเฉพาะแตกต่างออกไปจากเมืองอื่น ๆ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้ทางการบริหารในลักษณะมืออาชีพซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นได้ประโยชน์สูงสุดในอนาคตอาจมีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเช่นเมืองภูเก็ตเมืองสมุยหรือเมืองเชียงใหม่ก็ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นเมื่อพิจารณาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งระบบแล้วอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. ความสัมพันธ์ของระบบบริหารราชการส่วนกลางกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะมีสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) กล่าวคือ เมื่อส่วนกลางรับนโยบายจากรัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งถือเป็นสถาบันทางการบริหารสูงสุดของประเทศก็จะมากำหนดเป็นนโยบายระดับกระทรวงตามภารกิจของกระทรวงนั้น ๆ และสั่งการไปยังกรมต่าง ๆ กรมต่าง ๆ ก็จะวิเคราะห์และจัดทํานโยบายในส่วนของกรมเพื่อสั่งการไปยังหน่วยงานที่เป็นหน่วยปฏิบัติในสังกัดของตนที่กระจายอยู่ในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาคให้ปฏิบัติตามนโยบายหรือคำสั่งแล้วแต่กรณีนอกจากนั้นยังมีการกิจอื่น ๆ ที่เป็นภารกิจประจำเช่น

งานด้านธุรการงานด้านการให้บริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรืองานที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดโดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือการกำกับดูแลของกรม

นอกจากการควบคุมบังคับบัญชาในเชิงนโยบายและการปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวแล้วกรมยังมีหน้าที่ควบคุมดูแลในด้านการบริหารงานบุคคลของบรรดาข้าราชการที่อยู่ในสังกัดทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นข้าราชการในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคซึ่งประกอบด้วยการบรรจุแต่งตั้ง การพิจารณาให้ความดีความชอบการเลื่อนขั้นเงินเดือนการพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถของข้าราชการตลอดจนการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิดวินัย

นอกจากนั้นยังควบคุมงบประมาณที่หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดในการปฏิบัติราชการในแต่ละปีงบประมาณซึ่งได้แก่กระบวนการจัดทำคาของงบประมาณการชี้แจงรายละเอียดของการจัดทำงบประมาณการเบิกจ่ายงบประมาณตลอดจนการเร่งรัดและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคเป็นไปในลักษณะสายการบังคับบัญชา (ในกรณีที่เป็นหน่วยงานในกรมเดียวกัน) และอาจมีลักษณะเป็นการประสานงาน (ในกรณีที่เป็นหน่วยงานที่อยู่ต่างกระทรวงหรือกรม)

2. ความสัมพันธ์ของระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกับระบบบริหารราชการส่วนกลางและระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

รัฐบาลมีความสัมพันธ์กับระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายหลายฉบับแต่ที่กำหนดไว้เป็นหลักการสำคัญก็คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 78 (3) ซึ่งที่กำหนดว่า “กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

มาตรา 78 นับเป็นสาระสำคัญของการกำหนดแนวทางความสัมพันธ์ของรัฐบาลกับระบบการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากการกำหนดกรอบแนวทางในการปฏิบัติของรัฐบาลต่อระบบการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การดำเนินการใด ๆ ซึ่งต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองรวมถึงพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้านอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ยังได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่นไว้ค่อนข้างละเอียดในหมวด 14 มาตรา 281 ถึงมาตรา 290 ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปคือมุ่งพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่นของประเทศให้มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงมาตราที่สำคัญที่สุดของหมวดนี้คือมาตรา 283

ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบแนวทางดำเนินการของท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นระบบการคลังท้องถิ่นและระบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “งานเงินคน” นั้นเองมาตรา 283 สัมพันธ์กับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างยิ่งคือพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 (ซึ่งเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ในปัจจุบันยังมีผลบังคับใช้อยู่) ได้กำหนดรายละเอียดและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ระบบการคลังท้องถิ่นและระบบการบริหารงานบุคคลของหน่วยการปกครองท้องถิ่น (วรเดช จันทรศร, 2536, หน้า 75)

2. แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง (Local self government) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจโดยมีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

การปกครองท้องถิ่นคือเครื่องจักรที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่มีทรัพยากรมีกฎหมายเพียงพอที่จะสร้างบ้านสร้างเมืองของตนเองด้วยตนเองได้มากขึ้น (อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2543, หน้า 65-66) นักวิชาการอีกท่านหนึ่งอย่าง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2547) ได้ให้นิยามการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่าเป็นการให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึงการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

2.1 การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญจำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่เช่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดได้คือกรุงเทพมหานครเทศบาลองค์กรการบริหารส่วนจังหวัดองค์กรบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าวคืออำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเองเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Segalr rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเองสิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นเทศบัญญัติข้อบังคับ เป็นต้น

2.3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

2.4 มืองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเององค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือองค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติเช่นการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือในแบบมหานครคือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

2.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิสัยทัศน์ของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

Wit (1967, pp. 6-7) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

Holloway (1951, pp. 4-5) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้มีอำนาจการปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชากร

Haris (1984, pp.6-8) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคแต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บท

บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด (โกวิท พวงงาม, 2550, หน้า 68)

การปกครองท้องถิ่นจะสำเร็จผลไม่ได้หากไม่ได้รับการร่วมมือจากประชาชนการปลุกฝังให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและสร้างให้เกิดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการเรื่องของตนเองจะทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถบริหารตนเองได้จะเป็นผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปกติแล้ว ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีที่มา 2 ประการ คือ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีผู้บริหารคือ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด ในเทศบาลมีผู้บริหารคือ นายกเทศมนตรี ในองค์การบริหารส่วนตำบล มีผู้บริหารคือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ในกรุงเทพมหานคร มีผู้บริหารคือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในเมืองพัทยา มีผู้บริหารคือ นายกเมืองพัทยา

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำงานภายใต้การตรวจสอบและถ่วงดุลโดยสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สภาท้องถิ่น) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่บริหารงานภายในขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนด และรับผิดชอบต่อสภาท้องถิ่นและประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 4 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในมาตราที่ 30 ระบุถึงแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ข) ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ค) ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(2) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

(3) กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

(4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณพุทธศักราช 2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ ยี่สิบห้า และโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า โดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

การเพิ่มสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลตามวรรคหนึ่งให้เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และให้เป็นไปตามภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถ่ายโอนเพิ่มขึ้นภายหลังปีงบประมาณพุทธศักราช 2549 เป็นต้นไป แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเงินอุดหนุนที่จัดสรรให้ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าเงินอุดหนุนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณพุทธศักราช 2549

(5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา 31 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้ามีกฎหมายใดบัญญัติไว้ในลักษณะที่เป็นผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ได้ด้วยตนเอง หรือมีลักษณะเป็นการเข้าซ้อนกับการปฏิบัติหน้าที่

ในการให้บริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน และคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น ให้คณะกรรมการรายงานต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวต่อไป

มาตรา 32 ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) กำหนดรายละเอียดของอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจะต้องกระทำ โดยในกรณีใดเป็นอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ให้กำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติเพื่อประสานการดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการในการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรให้เพียงพอแก่การดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเป็นส่วนรวมด้วย

(3) รายละเอียดเกี่ยวกับการเสนอให้แก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) จัดระบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบายและมาตรการการกระจายบุคลากรจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่ส่วนท้องถิ่น โดยการสร้างระบบการถ่ายทอดกำลังคนสู่ท้องถิ่นและสร้างระบบความก้าวหน้าสายอาชีพที่เหมาะสม

แผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติ และกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนด้วย

มาตรา 33 เมื่อคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา 32 แล้ว ให้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ แล้วรายงานต่อรัฐสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไป

แผนปฏิบัติการที่ประกาศใช้บังคับตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น

ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนปฏิบัติการใช้บังคับ คณะกรรมการอาจดำเนินการปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้นได้

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการและรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนปฏิบัติการได้ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขด้วย

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังจากที่ได้ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้ว โดยต้องพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรรายได้ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรรายได้ เพื่อกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุข โภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุข
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ

รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- (31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ

ประกาศกำหนด

มาตรา 17 ภายใต้งบบังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนา
- จังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นอื่น

- (4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(6) การจัดการศึกษา

(7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

(9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

(11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

(12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

(13) การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

(14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

(15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

(16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

(18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

(19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกัน

และควบคุมโรคติดต่อ

(20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

(21) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร

(22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(23) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

(24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

(26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(27) การส่งเสริมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

(28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

มาตรา 18 ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17

มาตรา 19 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ไม่เต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17

มาตรา 20 ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและ หน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ให้คณะกรรมการมีอำนาจ กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใด

มาตรา 21 บรรดาอำนาจและหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายรัฐ อางมอบอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนได้

ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการหรืออาจร้องขอให้รัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแล้วแต่กรณีดำเนินการแทนได้

มาตรา 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้เอกชนดำเนินการตามอำนาจและ หน้าที่แทนได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความหมาย

Reeder (1963, p. 39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การร่วมกันในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมเป็นกลุ่ม

WHO and UNICEF (1978, pp. 4-8) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมคือการที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำในกลุ่ม

Oakley and Marsden (1991, pp. 17-20) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสัมพันธ์กับเรื่องการสร้างประชาธิปไตยทางการเมือง หรือมิฉะนั้นก็เอาไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือการเติบโตตามคำว่า “พัฒนา” ซึ่งนำ หรือที่ใช้กันบ่อย ๆ คือ ในแง่ที่รัฐบาลจะเข้าไปกับสภาพของการ “มีส่วนร่วม” ที่รัฐบาลใช้

ความหมายของการมีส่วนร่วมอย่างกว้าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ การให้ประชาชนเข้าร่วมกับกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการดำเนินการของโครงการ ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการเหล่านี้ ล้วนเป็นข้อความที่ดูจะมีความคล่องตัว ดูเป็นการปฏิบัติงานที่จริงจัง ซึ่งบ่งบอกว่าโครงการหรือแผนงานนั้น การมีส่วนร่วมจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วมที่ระบุค่อนข้างเฉพาะเจาะจง เช่น การที่จะให้ประชาชนมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมแก้ปัญหาของเขา ให้เขาเป็นผู้มีความริเริ่มและมุ่งใช้ความพยายามและความเป็นตัวของตัวเองเข้าดำเนินการและความคุ้มครองพยาบาลและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ ก็เป็นการแสดงถึงความหมายที่บอกถึงสภาพการมีส่วนร่วมที่เน้นให้กลุ่มร่วมดำเนินการ และมีจุดสำคัญที่จะให้การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการปฏิบัติอย่างแข็งขัน มิใช่เป็นไปอย่างเฉยเมยหรือมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีเท่านั้น

Goodman (n.d. อ้างถึงใน พงษ์ธร ธัญญศิริ, 2552, หน้า 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง

1. กระบวนการซึ่งมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมของส่วนรวม

2. มวลชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของตนต่อกิจกรรมนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเกี่ยวข้องของกิจกรรมต่าง ๆ ของมวลชน ในกิจกรรมต่าง ๆ จะมี 2 ด้าน คือ

2.1 ด้านความคิดหรือกำหนดนโยบาย ซึ่งแบ่งได้อีก 3 ระดับคือ

2.1.1 มวลชนเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็น (Information input)

2.1.2 มวลชนมีส่วนแบ่งในอำนาจตัดสินใจ (Share decision making)

2.1.3 มวลชนเป็นผู้กำหนดนโยบาย (Policy formulation)

2.2 ด้านทำหรือด้านดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งแบ่งได้อีก 3 ระดับ คือ

2.2.1 ร่วมกำหนดเป้าหมายแผนงาน (Participation on formulating objective and plan)

2.2.2 ร่วมดำเนินการในกระบวนการจัดการ (Participating on manage me resources)

2.2.3 ร่วมหนุนช่วยทรัพยากรการบริหาร (Supporting on management resources)

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชนสมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, หน้า 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน ในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน

สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2528, หน้า 288) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง พฤติกรรมอันกรอไปด้วยการร่วมและสมยอมตามพฤติกรรมที่คาดหวังของกลุ่มทางการและไม่ใช่ทางการ หรือในความหมายก็คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปแล้ว “การมีส่วนร่วม” ของประชาชนมีความหมายเป็น 2 นัยด้วยกัน คือ (พรชัย รัศมีแพทย์, 2540, หน้า 225-226)

1. ความหมายอย่างกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการบริหารประเทศ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง เช่น การเป็นผู้บริหารพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเป็นรัฐมนตรี การเป็นคณะรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วย

2. ความหมายอย่างแคบ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปช่วยสนับสนุนงานซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกระทำการภายในกรอบของกฎหมาย หรือ นโยบายของรัฐเงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ทศดาว บุญपाल (2530, หน้า 27) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนของบุคคลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำ จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้นแล้วได้มีการแหล่งอำนาจและการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน 13 ตัวแปร ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ ด้านการศึกษา และการเงินเป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานภาพทางสังคม แหล่งอำนาจทั้งสองชนิดนี้ ถ้าผู้ใดได้ครอบครองหรือมีไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในชุมชน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณีในชุมชน ก็อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเช่นเดียวกัน

2. ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980, pp. 25-33) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis)
2. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision making)
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation)
4. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits)
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2526, หน้า 39-44) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ร่วมคิด: สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
2. ร่วมวางแผน: วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
3. ร่วมดำเนินการ: ดำเนินงานตามโครงการและแผนกำหนดโครงการและแผนงาน
4. ร่วมติดตามประเมินผล: ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะ ๆ และแก้ไข

ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 212-213) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นหาว่าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ
2. ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์การ หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ หรือสนองความต้องการขององค์การ
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์การ
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
6. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป

อดิน ระพีพัฒน์ (2527, หน้า 320) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

3. รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

United Nations (1981) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่มีได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลระยะยาวและจะมีผลเสียคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

4. แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมถักษณา ไชยเสริฐ (2549, หน้า 142-149) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย ดังนี้

4.1 การรับรู้ (Perception)

ต้องสร้างสำนึกให้ทั้งภาครัฐและประชาชน มีความตระหนัก การรับรู้ การยอมรับในสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่าย โดยภาครัฐนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสร้างสำนึกใหม่ว่ากิจการที่ตนรับผิดชอบไม่ใช่ “รัฐกิจ” หรือ “กิจการของรัฐ” ที่ตนเท่านั้น มีสิทธิตัดสินใจ แต่เป็นสาธารณกิจที่สาธารณชนชอบที่จะมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมกระทำหรือตรวจสอบ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปรับทัศนคติให้ได้เช่นนี้ ก็จะต้องเผชิญกับสถานะที่อาจเกิดข้อขัดแย้งกับประชาชนกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมได้ ส่วนภาคประชาชน การตระหนัก การรับรู้และยอมรับในสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องเข้าใจว่าตนและผู้อื่น ต่างก็มีสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมเสมอกันตามหลักการเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องยอมรับการ “รวมขอม” และ “ประสานประโยชน์” มิฉะนั้นความแตกต่างในผลประโยชน์และจุดยืน จะนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในที่สุด

4.2 ทักษะ (Attitude)

ต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของบุคลากรภาครัฐและภาคประชาชนทั้งสองฝ่าย ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ ภาครัฐจะต้องเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริมเพื่อประโยชน์หลายประการ อาทิ เพื่อการได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดที่หลากหลาย รวมทั้งบุคลากรภาครัฐผู้รับผิดชอบด้านการมีส่วนร่วม จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนและต่อกระบวนการมีส่วนร่วม มีการปรับปรุงบทบาทและค่านิยม ตลอดจนต้องมีความอดทนในการทำงานกับประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และมีความจริงใจต่อประชาชนในขณะเดียวกันภาคประชาชนเองก็ควรมีท่าทีที่เข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมและต่อเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากทั้งสองฝ่ายต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมและต่อกันแล้ว ความร่วมมือ “ประชารัฐ” ก็จะพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

4.3 การเป็นตัวแทน (Representation)

การสรรหาและคัดเลือกตัวแทน จะต้องคำนึงถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย เพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไปร่วมด้วย จะได้ประสานผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็นธรรมขึ้น รวมทั้งควรคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ต้องการด้วย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะและความสามารถที่เกื้อหนุนกัน ความสอดคล้องของเทคโนโลยี วัตถุประสงค์ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร การตอบสนองซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความมั่นคงด้านการเงิน ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มที่เป็นตัวแทนจะต้องมีความน่าเชื่อถือจากกลุ่มทั้งหลายหรือผู้มีส่วนได้เสียและมีปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องตระหนักถึง คือสมาชิกที่เป็นตัวแทนต้องมีความรู้สึกที่จะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน

4.4 ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust)

การมีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างให้สมาชิกมีความเข้าใจและมีความจริงใจในการเข้าร่วม สิ่งที่จะได้ตามมาคือความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ในองค์กร โดยการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกันนั้น ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นรูปธรรมและเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งการสร้าง ความเชื่อถือ ศรัทธา ความไว้วางใจกันและกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วม ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว การสร้างความเชื่อถือไว้วางใจอาจทำได้คือการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงโดยตรงไปตรงมาครบถ้วน รวมทั้งต้องมีการติดต่อระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอบ่อยครั้ง และทำอย่างตั้งใจทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการภายในองค์กรซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้าง และดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นและความไว้วางใจการร่วมมือซึ่งกันและกัน

4.5 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing)

สร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและด้านที่เป็นความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ได้ถูกแสดงออกอย่างหลากหลายลุ่มลึกและสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งจะทำการวินิจฉัยปัญหาและการเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย และตรงกับความต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนดำเนินไปได้ อย่างรอบรู้ รอบคอบและรอบด้านยิ่งขึ้น โดยการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอ ในนโยบายที่ตนต้องการมีส่วนร่วม ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นของหน่วยงานที่เป็นผู้ริเริ่มนโยบาย บางส่วนเกิดจากการศึกษาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้นประชาชนที่สนใจการมีส่วนร่วมกับนโยบายใดอาจไปขอความร่วมมือและข้อมูลจากบุคคลและองค์กรเหล่านั้น

4.6 ฉันทามติ (Consensus)

การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างฉันทามติ โดยการให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วม ในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนร่วมกัน หาทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในทางสันติ เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม ซึ่งทุกคนยินยอมเห็นพ้องต้องกันในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยเสาหลักของการมีส่วนร่วมที่ดีก็คือการที่ประชาชนสามารถที่จะร่วมมือกัน ลดความขัดแย้ง สร้างข้อตกลงที่มั่นคงยืนยาว การยอมรับระหว่างกลุ่ม และหาข้อสรุปร่วมกันได้ทุกฝ่าย แม้ว่าอาจจะมีความเห็นที่แตกต่างกันก็ตาม ก็ต้องสามารถที่จะปรับความเห็นที่ต่างกัน โดยการเจรจาหาข้อยุติที่ทุกฝ่ายยอมรับกันได้อย่างสันติวิธี เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่เห็นพ้องหรือฉันทามติร่วมกันได้ทุกฝ่าย

4.7 การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

องค์กรการมีส่วนร่วมต้องสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในองค์กร ก็จะต้องจัด กิจกรรมที่ทำให้มีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของกันและกันเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two ways communication) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การลอคอคติที่มีต่อกันและเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างผู้ที่เข้าร่วม สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นกลไกที่จะช่วยป้องกันความขัดแย้ง ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วก็จะเป็นกลไก ที่ช่วยบรรเทาความขัดแย้งให้ลดระดับความรุนแรงลงได้ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็ เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและรับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือ นโยบายรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีสำหรับทุก ๆ คน

4.8 ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose)

ต้องกำหนดความประสงค์หรือความมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่า ควรเข้าร่วมหรือไม่ การมีความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุชัดเจน จะนำทางให้สมาชิกผู้เข้าร่วมได้เข้าใจตรงกันและเดินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความเป็นเอกภาพทางความคิดเห็น เอกภาพในการดำเนินกิจกรรม และความเข้มแข็งขององค์กร นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่า มีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ รวมทั้งขั้นตอนของกิจกรรมจะต้องระบุว่าในกิจกรรมแต่ละอย่างมีกี่ขั้นตอน และประชาชนสามารถเข้าร่วมในขั้นตอนใดบ้าง

4.9 การประเมินผล (Appraisal)

ต้องมีระบบการประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วม และถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์กรใดที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรม โปร่งใส และซัดทัศนคติส่วนตัวออกได้มากที่สุด ถือว่าองค์กรนั้นใช้เครื่องมือนี้ได้อย่างได้ผลและเกิดประโยชน์ในตนเอง เดียวกันการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรได้เช่นเดียวกัน ซึ่งผลของกระบวนการประเมินผลก็จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน เพื่อนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลงาน (Performance appraisal) จึงต้องเริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมควบคุมร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่จัดทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

4.10 ความโปร่งใส (Transparency)

ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรการมีส่วนร่วมให้มีความโปร่งใส เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้น เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ สำหรับการตัดสินใจของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ลดการทุจริตและข้อผิดพลาดของนโยบาย แผน โครงการลงได้ โดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร ซึ่งความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย ความไว้วางใจ การเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และกระบวนการตรวจสอบ

4.11 ความเป็นอิสระ (Independence)

องค์กรการมีส่วนร่วมจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย โดยการให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน สมาชิกทุกคนในองค์กรมีอิสระทางความคิด การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ จะเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหลักการและเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมประการหนึ่งคือ ความเป็นอิสระหรือความสมัครใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม การบังคับไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของการคุกคาม การระดมและการว่าจ้าง ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

4.12 ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing)

องค์กรการมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ ความคิดใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจะต้องเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมและเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมด้วยการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมภาคประชาชน รวมทั้งมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง โดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ ที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม รวมทั้งจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม

4.13 เครือข่าย (Network)

ส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมกันของทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนในลักษณะเครือข่ายคือ การที่จะต้องมาทำความเข้าใจกัน มาผนึกกำลังกันเป็นหนึ่งเดียวที่สำคัญต้องเป็นไปเพื่อสร้างผลประโยชน์ในเชิงการทำงานร่วมในรูปกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกัน ต้องผนึกกำลังขอความร่วมมือ หรืออาศัยการทำกิจกรรมร่วมมือกันหลายองค์กร ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือจะต้องเกิดขึ้นจากวิถีคิดของสมาชิก ผู้บริหาร และบุคคลในชุมชนเป็นหลัก โดยเครือข่ายความร่วมมือนั้น จำเป็นต้องให้มีตัวแทนของประชาชนมาพบปะพูดคุยเพื่อก่อตัวและกล่าวถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนั้น เครือข่ายการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่มหรือเชื่อมโยงองค์กรการมีส่วนร่วมกับสมาชิก ประชาชน และกลุ่ม/ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเข้าด้วยกัน โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในเนวราบขององค์กรการมีส่วนร่วมและชุมชน รวมทั้งเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้สามารถพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยอาศัยเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการทำงานของคนในชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของคนและปัญหาส่วนรวมในชุมชน ซึ่งการดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

แนวคิดทฤษฎีประชาสังคม

คำว่า “ประชาสังคม” ปรากฏในสังคมไทยในราวกลางทศวรรษที่ 2520 ซึ่งมีคำอื่น ๆ ที่ใช้ในความหมายเดียวกันคือ “ภาคประชาชน” “ภาคพลเมือง” ปรากฏการณ์ที่นำมาสู่ “ประชาสังคม” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ที่ชัดเจนก็คือ ในยุคที่มีเริ่มเกิดการเดินขบวนเรียกร้องของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างกว้างขวางช่วงครหู่สัญญาญครัฐบาลพลเอกชาติชายราวีปี พ.ศ. 2531 กับอีกด้านหนึ่งก็คือ การเกิดปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน และการเคลื่อนไหวของสังคมในการตรวจสอบอำนาจ และกระแสการปฏิรูปการเมืองในช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535

การปรากฏตัวของคำ “ภาคประชาสังคม” “ภาคประชาชน” เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการอธิบายกลุ่มก้อนของผู้คนที่ไม่ใช่ “ภาครัฐ” หรือภาคราชการและไม่ใช่ “ภาคธุรกิจ” ที่เติบโตในช่วงรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นต้นมา (อนงก เหล่าธรรมทัศน์, 2546) ดังนั้น ในแง่มุมมองทางทฤษฎี การอธิบายผ่านแนวคิดประชาสังคมจึงเป็นการท้าทายต่องานของ Fred W. Riggs เรื่อง “รัฐราชการ” (Bureaucratic polity) และข้อจำกัดของตัวแบบภาคีรัฐสังคมแบบเสรี (Liberal corporatism) โดยอนงก เหล่าธรรมทัศน์ มองว่า มีองค์กรนอกภาครัฐเกิดขึ้นแต่องค์กรที่มีพลังต่อรองและบทบาทในกระบวนการนโยบายสาธารณะก็คือ ภาคธุรกิจ ในขณะที่องค์กร/กลุ่มก้อนอื่น ๆ ถึงแม้จะมีอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังมีลักษณะที่เป็นกลุ่มจัดตั้งและกำกับ ควบคุมโดยรัฐ

บริบทสำคัญในช่วงทศวรรษ 2520 ที่นำมาสู่การก่อตัวของแนวคิด และขบวนการประชาสังคมก็คือ การเกิดแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนที่ก่อร่างสร้างตัวขึ้น โดยนักพัฒนาภาคเอกชน (NGO) ซึ่งเป็นนักกิจกรรม นักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เริ่มถอยห่างจากอุดมการณ์สังคมนิยม พหุติสาณ ชุมพล จึงมองว่า “แนวคิดประชาสังคมได้ค่อย ๆ ถูกสร้างขึ้น โดย NGO ของไทยเพื่อใช้เป็นเสมือนร่วมหรือโครงกรอบของการจัดตั้งที่คิดและปฏิบัติอยู่ให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์ เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งในการอธิบายปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงสังคม และการสร้างจินตนาการสังคมในอุดมคติ” ซึ่งนี่ก็คือ การตอกย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประชาสังคมจึงเป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

1. ลักษณะ ประเภทของประชาสังคมในสังคมไทย

ในเมื่อประชาสังคมเป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ รูปแบบ ลักษณะ หรือประเภทของประชาสังคมจึงมีอยู่อย่างหลากหลาย (แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์เช่นนี้จะช่วยทำให้เราตระหนักถึงการนิยาม ความหมาย อีกหลายคำ เช่น “ธรรมรัฐ” “เศรษฐกิจพอเพียง” ฯลฯ) การทำความเข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะหรือการผลักดันวาระของประชาสังคมจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาจากความหลากหลายของลักษณะประชาสังคมที่ผู้คนให้ความหมาย ซึ่งอาจสรุปความแตกต่างดังตาราง

ตารางที่ 1 ประเภทของประชาสังคมในสังคมไทย

ประเภท	จุดหมาย	พื้นที่ทางการเมือง	วิธีการเคลื่อนไหว
1. ประชาคมแบบเบญจภาคี	1. การสร้างจุดเชื่อมโยงไปสู่พื้นที่ภาครัฐ / ธุรกิจ 2. การเกิดความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ	1. เวทีความร่วมมือแบบ “สมานฉันท์”	1. การพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ
2. ประชาคมแบบเสรีนิยม	2. การต่อรองผลักดันนโยบายเพื่อประโยชน์กลุ่มตน	1. พื้นที่ ช่องทาง และกลไกในระบบการเมืองปกติ	1. การล็อบบี้ เคลื่อนไหวผลักดัน โดยกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ
3. ประชาสังคมแบบขบวนการทางสังคมใหม่	1. การปรับสัมพันธภาพทางอำนาจในสังคม 2. สร้างและจรรโลงประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	1. การสร้างพลังการเคลื่อนไหวจากภายนอกระบบการเมือง	1. กระทำการแบบถึงลูกถึงคน (Direct action) 2. การท้าทาย ขัดขวางระบบการเมืองปกติ

1.1 ประชาคมแบบชุมชนนิยม

ประชาสังคมแบบชุมชนนิยม มีที่จากประสบการณ์การทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนภายใต้ฐานคิดของแนววัฒนธรรมชุมชน ซึ่งพัฒนาและเติบโตมาพร้อม ๆ กับองค์กรพัฒนาเอกชนในช่วงต้นทศวรรษที่ 2520

การนิยามประชาสังคมเช่นนี้ จึงหมายรวมถึงประชาสังคมแบบเบญจภาคี ที่มองว่ากิจกรรมประชาสังคมก็คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐหรือราชการ ภาคธุรกิจ ภาคการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน โดยมีนักคิดสำคัญคือ นายแพทย์ประเวศ วสี รวมทั้งแนว “ประชาคม” “ประชารัฐ” ซึ่งเน้นความร่วมมือของภาครัฐและประชาชน ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) “ประชารัฐกับการเปลี่ยนแปลง” ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2541) เรื่อง “ประชาคมตำบล” ฯลฯ ส่วนปฏิบัติการหนุนเสริมประชาสังคมแนวนี้คือ การทำงานของสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) และงานของพอช.)

พื้นที่การเมืองในการขับเคลื่อนวาระของประชาสังคมแนวนี้จึงอยู่ที่การสร้างเวทีสมานฉันท์ ร่วมกับรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เวทีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการผลักดันวาระผ่านการทำงานร่วมกับภาครัฐผ่านการจัดทำแผนชุมชน การเข้าไปใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองท้องถิ่นผ่านความร่วมมือกับผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย หรือการผลักดันให้วาระของชุมชนเข้าไปสู่แผนพัฒนาขององค์กรท้องถิ่น สถาบันหรือหน่วยงานรัฐ ฯลฯ ดังตัวอย่างกรณีสภาแพทย์พื้นบ้าน จังหวัดเชียงราย ได้แสดงให้เห็นการผลักดันเพื่อให้ประเด็นการแพทย์พื้นบ้านเป็นประเด็นการทำงานของประชาคมสุขภาพเชียงราย และผลักดันประเด็นการแพทย์พื้นบ้านให้องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษารองรับในหลักสูตรและแผนดำเนินการด้านสุขภาพของจังหวัดจนกระทั่งทำให้วาระของตนได้เข้าไปแทรกอยู่ในโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรรัฐ

1.2 ประชาคมแบบเสรีนิยม

อนก เหล่าธรรมทัศน์ (2541, หน้า 65-66) วิจารณ์แนวคิดประชาสังคมแบบชุมชนนิยมว่า มองประชาสังคมในฐานะเป็นชุมชนดั้งเดิมในชนบท และการให้คุณค่าสิ่งที่ดำรงอยู่ในชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับประสบการณ์การเกิดประชาสังคมในตะวันตก กล่าวคือ ประชาสังคมเติบโตขึ้นในเมือง บ่มเพาะสำนึกพลเมืองผ่านกิจกรรมทางสังคมในตลาดภายในสังคมทุนนิยม ประชาสังคมในแนวนี้จึงหมายถึงสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นแทนที่สังคมดั้งเดิมที่ผู้คนอยู่ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมลักษณะแนวตั้งภายใต้ระบบศักดินาหรือระบบอุปถัมภ์

ประชาสังคมแบบเสรีนิยม จึงหมายถึง การรวมตัวกันของผู้คนในลักษณะกลุ่มองค์กรหรือสมาคมภายในสังคมที่จัดตั้งขึ้นใหม่ และทำกิจกรรมกรรมทางสาธารณะผ่านการต่อรอง กดดันให้รัฐมีนโยบายสาธารณะเพื่อเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มตน พื้นที่ทางการเมืองจึงมีลักษณะของการเมืองแบบกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันต่าง ๆ ดังงานของ อนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่ให้ความสำคัญของกลุ่มสมาคมธุรกิจซึ่งรวมตัวกันและเข้ามามีบทบาทในกระบวนการนโยบายสาธารณะผ่านคณะกรรมการร่วมรัฐ-เอกชน (กรอ.) มีมติเรื่องการกระจายอำนาจเพื่อถ่ายโอนอำนาจการจัดการชีวิตส่วนรวมมายังภาคประชาสังคมในท้องถิ่นต่าง ๆ ฯลฯ

1.3 ประชาสังคมแบบขบวนการทางสังคมแบบใหม่

ในบริบทของความขัดแย้งด้านฐานทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ฯลฯ และการปรากฏตัวของการรวมตัวกันของเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน เช่น สมัชชาคนจน สมัชชาเกษตรกรรายย่อย ฯลฯ รวมทั้งเครือข่ายของครัวเรือนด้านสิ่งแวดล้อม (กรณีท่อก๊าซไทยมาเลย์ กรณีโรงไฟฟ้าบ่อนอกบ้านกรูด ฯลฯ) ปัญหาและข้อจำกัดของประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือการเมืองแบบปกติ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจรัฐโดยขาดฉันทานุมัติจากประชาชน และการปรากฏตัวของกลุ่มคนที่มีค่านิยม โลกชีวิตแบบใหม่ ๆ ฯลฯ เหล่านี้ใดทำให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนใน

ลักษณะที่ขัดแย้งกับรัฐต่อรัฐ จัดความสัมพันธ์ภาพรัฐ-สังคม ซึ่งมีวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมืองและพื้นที่ทางการเมืองเพื่อผลักดันวาระของตนเองที่แตกต่างไปจากประชาสังคม 2 ประเภทแรก ซึ่งพหุทริสาณ ชุมพล เรียกว่า “ประชาสังคมแบบขบวนการทางสังคมแบบใหม่”

2. พื้นที่ทางการเมืองของขบวนการประชาสังคม

ปัญหาการศึกษาพื้นที่ทางการเมืองที่ผ่านมาคือ รัฐประศาสนศาสตร์กระแสหลักมองพื้นที่การเมืองผ่านกระบวนการนโยบายสาธารณะ (กรอบนโยบายสาธารณะแบบเส้นตรงหรือแบบชนชั้นนำ มองพื้นที่ทางการเมืองอยู่แค่เพียงกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยชนชั้นนำคือนักวิเคราะห์นโยบาย ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ และการนำนโยบายไปปฏิบัติรวมทั้งการประเมินผลนโยบายโดยระบบราชการ แม้จะมีการขยายมาสู่การนำกรอบการวิเคราะห์แบบกลุ่มผลประโยชน์/กลุ่มผลักดัน แต่การวิเคราะห์พื้นที่การเมืองก็ยังคงให้ความสำคัญในมิติการสร้างอิทธิพล หรือผลักดันให้ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือรัฐดำเนินการตามการบรรลุจุดหมาย/ความต้องการของกลุ่มตน ซึ่งก็คือการผลักดันให้ขบวนการสามารถเข้าไปเชื่อมต่อกับระบบการเมืองปกติ ด้วยการรับประเด็นข้อเรียกร้องความต้องการ หรือจุดหมาย หรืออีกระดับหนึ่งคือ ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนโยบาย การตัดสินใจตลกลงใจตามจุดหมายดังกล่าว ซึ่งอาจแบ่งตามกระบวนการทางนโยบายคือ การตอบสนองด้านการเปิดช่องทาง กลไก (Access responsiveness) เข้ามาสู่ระบบการเมืองการตอบสนองด้านประเด็น เนื้อหา (Agenda responsiveness) ความต้องการ หรือจุดหมาย การตอบสนองด้านนโยบาย (Policy responsiveness) ซึ่งก็คือ รับเข้าสู่มาตรการเชิงนโยบายสาธารณะ การตอบสนองในระดับการตัดสินใจเชิงนโยบาย (Output responsiveness) ในระดับการยอมรับจุดหมาย ข้อเรียกร้องให้เป็นนโยบายสาธารณะ

กรอบการวิเคราะห์พื้นที่ทางการเมืองของขบวนการประชาสังคมควรขยายจากระบวนการนโยบายสาธารณะ เนื่องจากทั้งด้านจุดหมาย วิธีการเคลื่อนไหว ฯลฯ มีความแตกต่างไปจากการเมืองแบบกลุ่มผลประโยชน์/กลุ่มผลักดันซึ่งเป็นฐานสำคัญในการอธิบายการเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะพื้นที่ทางการเมืองของประชาสังคมอยู่นอกพื้นที่ระบบการเมืองปกติ ทฤษฎีการระดมทรัพยากรได้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการสร้างองค์กรการจัดตั้ง การขยายสมาชิกและความพยายามที่จะสร้างการสนับสนุนจากฝ่ายที่สาม (Third parties) ก็คือ กระบวนการระดมทรัพยากรจึงเป็นหัวใจของขบวนการประชาสังคม ดังนั้นพื้นที่สำคัญทางการเมืองจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การผลักดันในกระบวนการนโยบายสาธารณะเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ภายในองค์กรการเคลื่อนไหว ผลสำเร็จหรือล้มเหลวในการเคลื่อนไหวจึงไม่เฉพาะอยู่ที่ชนชั้นนำในฐานะผู้กุมนโยบายและยังขึ้นอยู่กับการสร้างพื้นที่สาธารณะในสังคม การสื่อสารกับสังคมเพื่ออาศัยเป็นพลังในการผลักดันผู้มีอำนาจตัดสินใจนโยบายสาธารณะ

นอกจากนี้ ในกรอบของการเมืองเชิงวัฒนธรรมมองว่า การกระทำของขบวนการทางสังคม มีความแตกต่างไปจากกรอบของการเมืองเชิงสถาบันหรือองค์กรทางการเมือง โดยเน้นไปที่เรื่องอัตลักษณ์ ความเป็นอิสระจากระบบการเมืองและโครงสร้างทางสังคมที่ดำรงอยู่ เช่น ประเด็นการเมืองในวิถีชีวิตประจำวันที่ผู้คนสนใจในโลกชีวิตของตัวเอง เช่น สุขภาพ ความเจ็บป่วย การเกิด ความตาย ฯลฯ

การเมืองเชิงวัฒนธรรมมีลักษณะไม่ค้ำถ่อ (อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเมืองแบบชาว-ดำมากกว่าที่จะยอมให้มีการค้ำถ่อ เช่น ค่าแรงขั้นต่ำสามารถตกลงกันได้ด้วยการเจรจาต่อรอง) เป็นการเมืองที่ไม่ได้มุ่งการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองและการมุ่งมีอำนาจเหนือกลไกการบริหารทางการเมือง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมองขบวนการทางสังคมในฐานะที่เป็นการรวมกันเข้ามาของความโน้มเอียงด้านค่านิยม อัตลักษณ์ที่หลากหลายของผู้คนเพื่อทำการร่วมและก่อให้เกิดผลสะท้อนต่อระบบของสังคมและวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่

การศึกษาพื้นที่ทางการเมืองในลักษณะของการเมืองเชิงวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นต้องสนใจขบวนการประชาสังคมในฐานะที่เป็นตัวกระทำ (Agents) ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง ในสภาพสังคมที่สลับซับซ้อนซึ่งสามารถนิยามได้จากความสลับซับซ้อนของระบบทางสังคม และการเพิ่มขึ้นของความสำคัญในข้อมูลข่าวสารในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้ขบวนการ ฯ เคลื่อนไหว เติบโต และผลิตซ้ำ (เช่น การสร้าง ขยายและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่ม ฯลฯ) ดังนั้น จึงต้องขบวนการประชาสังคมแบบอัตลักษณ์ต่อสู้เพื่ออะไร และต่อสู้อย่างไร เราจึงจะสามารถเห็นพื้นที่ทางการเมืองได้

โดยสรุป การนิยามหรือการสร้างชีวิตเกี่ยวกับพื้นที่การเมืองขบวนการประชาสังคมอาจพิจารณาจากพื้นที่หรือเวทีที่เกี่ยวข้อง 3 แห่งด้วยกัน 1) พื้นที่ภายในขบวนการทางสังคม 2) พื้นที่ในระบบการเมืองปกติ และ 3) พื้นที่ทางการเมืองในสาธารณะหรือสามารถแบ่งได้ว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นภายในกับผลที่เกิดขึ้นภายนอกขบวนการทางสังคม ดังนี้

1. พื้นที่ภายในขบวนการทางสังคม (Internal impacts) ได้แก่ พื้นที่ด้านการสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กรการเคลื่อนไหว (Organization) เช่น ประสิทธิภาพด้านโครงสร้างองค์กรและทรัพยากรการเคลื่อนไหว ด้านอัตลักษณ์ (Identity) (เช่น การสร้างและขยายอัตลักษณ์ร่วมในหมู่ผู้ร่วมขบวนการ หรือ “ชุมชน” (เช่น กลุ่มชายรักชาย กลุ่มหญิงรักหญิง ฯลฯ) ประชาสังคมแบบอัตลักษณ์มักมุ่ง ไปยังพื้นที่ทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายในขบวนการ

2. พื้นที่ทางการเมืองภายนอกขบวนการประชาสังคม

2.1 พื้นที่ทางการเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะ หมายถึง การเข้าถึงระบบการเมืองปกติด้านกระบวนการทางนโยบายและการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งช่องทางการเข้าถึงมีหลายระดับ เช่น ระดับของการเข้าไปเสนอข้อมูล ประเด็นเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ ระดับ

ที่สามารถเข้าไปในกลไก เวทีการเจรจาทางนโยบาย ระดับที่ข้อเสนอได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการหรือได้รับการกำหนดเป็นนโยบาย หรือเปลี่ยนเชิงนโยบาย โดยสามารถแบ่งย่อยลงไปได้ในสองลักษณะคือ การเข้าถึงในลักษณะชั่วคราวหรือเฉพาะกิจ (Ad hoc access) เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการเข้ามาพิจารณา และการเข้าถึงในลักษณะถาวร (Permanence access) โดยสามารถพิจารณาได้จากความถี่และความสม่ำเสมอของผลลัพธ์จากการเรียกร้อง

2.2 พื้นที่ในมิติการเปลี่ยนแปลงเชิงสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคมการเมือง หมายถึง การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับส่วนของสังคม เช่น การสร้างกติกาใหม่ผ่านบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เช่น ประเด็นเรื่องการสร้างและขยายประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สิทธิชุมชน ฯลฯ ดังตัวอย่างกรณีการเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจน ฯลฯ

2.3 พื้นที่ทางการเมืองในเชิงการสร้างความปลอดภัยเชิงโครงสร้างโอกาสทางการเมือง หมายถึง ความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมืองที่ห้อมล้อมของขบวนการทางสังคม ซึ่งก็คือ โครงสร้างโอกาสทางการเมืองนั่นเอง ผลของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นการเพิ่มโอกาสในความสำเร็จ จากกรอบการศึกษาโครงสร้างโอกาสทางการเมืองสามารถแบ่งผลสะท้อนเชิงโครงสร้างออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

2.3.1 โครงสร้างเชิงสถาบันทางการเมือง (Institutional structures) ซึ่งก็คือ การเปลี่ยนแปลงในเชิงลักษณะรูปแบบของสถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจ ตลอดจนกลไกทางการเมืองที่จะเอื้อต่อขบวนการประชาสังคมในการเข้าไปสู่ระบบการเมืองปกติ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับของการจัดระเบียบทางการเมืองใหม่ (Political realignment) เช่น มีการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาล และผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงในระดับการถอนรากถอนโคนในลักษณะของการปฏิวัติ

2.3.2 โครงสร้างพันธมิตร (Alliance structures) หมายถึงความเปลี่ยนแปลงในระดับการจัดระเบียบทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนผู้นำรัฐบาล พรรคการเมืองที่มีท่าทีเชิงนโยบายสนับสนุนขบวนการทางสังคม อันทำให้ระยะห่างทางอำนาจระหว่างขบวนการทางสังคมกับโครงสร้างทางการเมืองในระบบการเมืองปกติลดลง

2.4 พื้นที่สาธารณะ หมายถึง การสร้างความรู้สึกด้านบวกต่อสำเนียงของตัวกระทำทางการเมือง ในอาณาบริเวณหรือเวทีทางการเมืองหรือในพื้นที่สาธารณะ/ พื้นที่ทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็นสองด้านคือ

2.4.1 ด้านการสร้างประเด็นสาธารณะ คือ ความสามารถในการสร้างให้ความต้องการ ข้อเรียกร้องกลายเป็นประเด็นสาธารณะทางการเมือง (Political agenda) เช่น การทำให้ข้อเรียกร้อง ความต้องการกลายเป็นประเด็นถกเถียงในเวทีสาธารณะ/ พื้นที่ทางสาธารณะและอีกระดับ

หนึ่งคือ การทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองหิบบเป็นประเด็นขึ้นมาพูดในพื้นที่สาธารณะ เช่น สื่อ เวที การอภิปรายหาเสียง ฯลฯ

2.4.2 ด้านการสร้างทัศนคติเชิงสาธารณะ (Public attitudes) หมายถึง ความสามารถในการขยาย การยอมรับของสาธารณะต่อขบวนการ ฯ เช่น ระดับการเพิ่มขึ้นของ ความรู้สึกด้านบวกที่ขบวนการ ฯ ได้รับจากสาธารณะ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2546, หน้า 78)

แนวคิดเรื่องรูปแบบหรือโมเดล

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ใน 4 ลักษณะ กล่าวคือ

1. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่างและแบบจำลองที่ เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ (ถวัลย์รัฐวร เทพพุดิพงษ์, 2540, หน้า 64)
2. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดง โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วย เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ (เสรี ชัดเข้ม, 2538)
3. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยาก ในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการ นั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ (ถวัลย์รัฐวร เทพพุดิพงษ์, 2540, หน้า 67)
4. รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร โดย วิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย (Willer, 1967, pp. 57-58)

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกัน ออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (Keeves, 1988, pp. 25-26)

1. Analogue model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็น รูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวน นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง

นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. Mathematical model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path analysis และหลักการสร้าง Semantic model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard deprivation model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Schwerin นักนิเวศวิทยาคนสำคัญได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric zone model และ Social area analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential segregation model เป็นต้น (Bardo & Hardman, 1982, pp. 19-20)

กล่าวโดยสรุป รูปแบบมีหลายประเภท เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

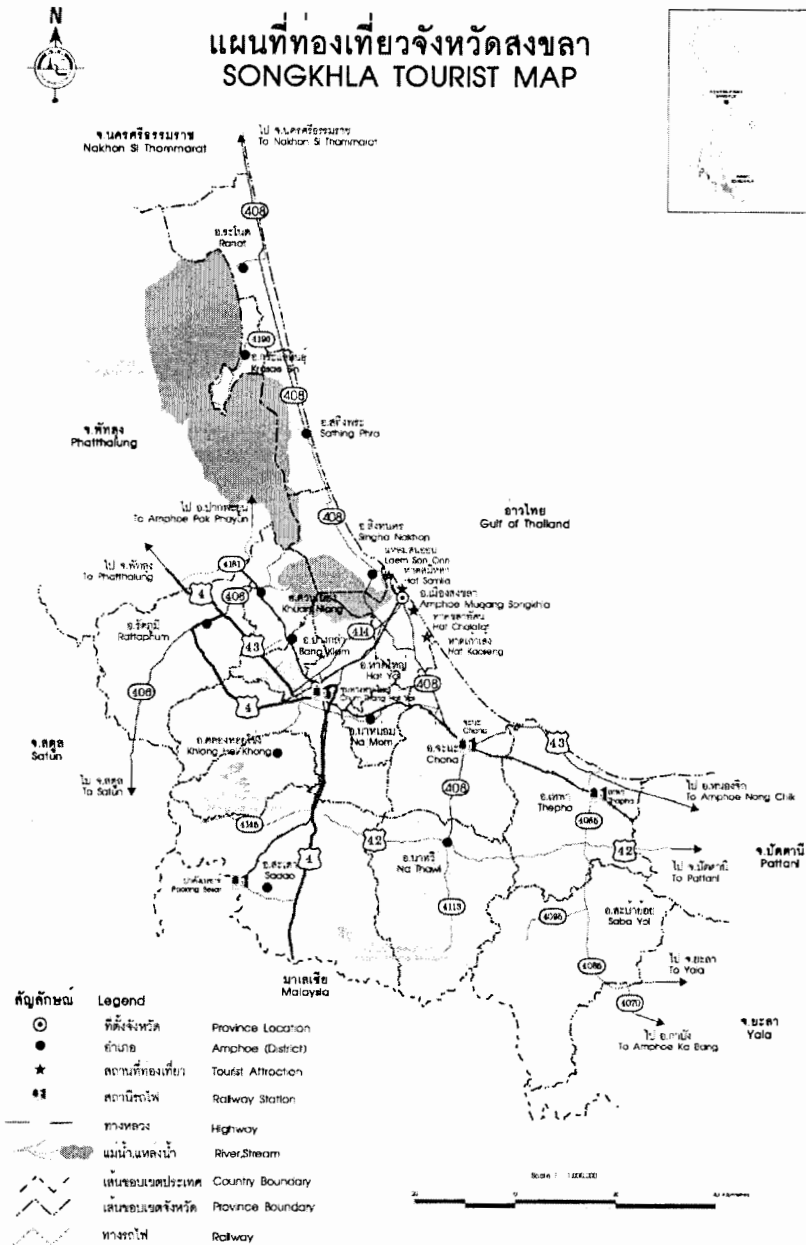
Keeves (1988, pp. 26-29) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

คุณลักษณะของรูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์ใหม่ ในการนำหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ไปใช้กับบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทุก ๆ ด้าน

ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา มี 16 อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 141 แห่ง ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร จำนวน 2 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 10 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 97 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 97 แห่ง

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดสงขลา (สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2555)

1. อำเภอเมือง เป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการทั้งระดับกรมและระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในศาลากลางจังหวัดสงขลา รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา (อบจ.) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองมีดังนี้

- 1.1 เทศบาลนครสงขลาครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อยางทั้งตำบล
- 1.2 เทศบาลเมืองเขารูปช้างครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขารูปช้างทั้งตำบล
- 1.3 เทศบาลตำบลพะวงครอบคลุมพื้นที่ตำบลพะวงทั้งตำบล
- 1.4 เทศบาลตำบลเกาะเต่าครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะเต่าทั้งตำบล
- 1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวังครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งหวังทั้งตำบล
- 1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะยอทั้งตำบล

2. อำเภอสติงพระ เป็นอำเภอที่อยู่ในโซนคาบสมุทรสติงพระ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ทำนา ทำสวน และรับจ้างทั่วไป ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 2.1 เทศบาลตำบลสติงพระครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลจะติงพระ
- 2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลจะติงพระครอบคลุมพื้นที่ตำบลจะติงพระ (เฉพาะ

นอกเขตเทศบาลตำบลสติงพระ)

- 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลกระดังงาครอบคลุมพื้นที่ตำบลกระดังงาทั้งตำบล
- 2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัยครอบคลุมพื้นที่ตำบลสนามชัยทั้งตำบล
- 2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลดีหลวงครอบคลุมพื้นที่ตำบลดีหลวงทั้งตำบล
- 2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพลครอบคลุมพื้นที่ตำบลชุมพลทั้งตำบล
- 2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองรีครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองรีทั้งตำบล
- 2.8 องค์การบริหารส่วนตำบลกุชชี่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกุชชี่ทั้งตำบล
- 2.9 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหินครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าหินทั้งตำบล
- 2.10 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวัดจันทร์ทั้งตำบล
- 2.11 องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดงครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อแดงทั้งตำบล
- 2.12 องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อดานครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อดานทั้งตำบล

3. อำเภอจะนะ เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่อยู่ในโซนความมั่นคง เพราะอาณาเขตติดต่อกับอำเภอเทพาและจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นหนึ่งในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 3.1 เทศบาลตำบลจะนะครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านนา

3.2 เทศบาลตำบลบ้านนาครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านนา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลจะนะ)

3.3 เทศบาลตำบลนาทับครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาทับทั้งตำบล

3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิงครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าชิงทั้งตำบล

3.5 องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่นครอบคลุมพื้นที่

ตำบลสะพานไม้แก่นทั้งตำบล

3.6 องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะกอมทั้งตำบล

3.7 องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้าครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหว้าทั้งตำบล

3.8 องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำขาวครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำขาวทั้งตำบล

3.9 องค์การบริหารส่วนตำบลขุนตัดหวายครอบคลุมพื้นที่ตำบลขุนตัดหวายทั้ง

ตำบล

3.10 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมอไพร่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าหมอไพร่ทั้ง

ตำบล

3.11 องค์การบริหารส่วนตำบลจะโหนดครอบคลุมพื้นที่ตำบลจะโหนดทั้งตำบล

3.12 องค์การบริหารส่วนตำบลคูครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูทั้งตำบล

3.13 องค์การบริหารส่วนตำบลแควครอบคลุมพื้นที่ตำบลแควทั้งตำบล

3.14 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเป็ยะครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองเป็ยะทั้ง

ตำบล

3.15 องค์การบริหารส่วนตำบลดิ่งชันครอบคลุมพื้นที่ตำบลดิ่งชันทั้งตำบล

4. อำเภอนาทวี เป็นที่ตั้งของศาลจังหวัดนาทวีที่มีพื้นที่อำนาจศาลครอบคลุมอำเภอนาทวี อำเภอสะเดา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพาและอำเภอจะนะ โดยพื้นที่ดังกล่าวยังคงเคยมีการพิจารณาจัดตั้งเป็นจังหวัดนาทวีด้วย ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

4.1 เทศบาลตำบลนาทวีครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนาทวี

4.2 เทศบาลตำบลนาทวีนอกครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาทวีนอก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาทวีนอก)

4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลนางครอกครอบคลุมพื้นที่ตำบลนางครอกทั้งตำบล

4.4 องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอศรีครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหมอศรีทั้ง

ตำบล

4.5 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองทรายครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองทรายทั้ง

ตำบล

- 4.6 องค์การบริหารส่วนตำบลปลักหนูครอบคลุมพื้นที่ตำบลปลักหนูทั้งตำบล
- 4.7 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าประดู่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าประดู่ทั้งตำบล
- 4.8 องค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะท้อนทั้งตำบล
- 4.9 องค์การบริหารส่วนตำบลทับช้างครอบคลุมพื้นที่ตำบลทับช้างทั้งตำบล
- 4.10 องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบครอบคลุมพื้นที่ตำบลประกอบทั้งตำบล
- 4.11 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกวางครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองกวางทั้ง

ตำบล

5. อำเภอเทพาเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลาและเป็นหนึ่งในสี่อำเภอจังหวัดสงขลาที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ที่ยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 5.1 เทศบาลตำบลเทพาครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางส่วนของตำบลเทพา
- 5.2 เทศบาลตำบลลำไพลครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำไพลทั้งตำบล
- 5.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเทพาครอบคลุมพื้นที่ตำบลเทพา (นอกเขตเทศบาล

ตำบลเทพา)

- 5.4 องค์การบริหารส่วนตำบลปากบางครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากบางทั้งตำบล
- 5.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสะบ้าครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะสะบ้าทั้งตำบล
- 5.6 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าม่วงครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าม่วงทั้งตำบล
- 5.7 องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังใหญ่ทั้งตำบล
- 5.8 องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะกอมทั้งตำบล

6. อำเภอสะบ้าย้อย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลาและเป็นหนึ่งในสี่อำเภอจังหวัดสงขลาที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ที่ยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 6.1 เทศบาลตำบลสะบ้าย้อยครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสะบ้าย้อย
- 6.2 เทศบาลตำบลท่าพระยาครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะบ้าย้อย (เฉพาะนอกเขต

เทศบาลตำบลสะบ้าย้อย)

- 6.3 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพอครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งพอทั้งตำบล
- 6.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเปียนครอบคลุมพื้นที่ตำบลเปียนทั้งตำบล
- 6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโหนดครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านโหนดทั้ง

ตำบล

- 6.6 องค์การบริหารส่วนตำบลจะแหนครอบคลุมพื้นที่ตำบลจะแหนทั้งตำบล

- 6.7 องค์การบริหารส่วนตำบลคูหาครอบครัวครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูหาทั้งตำบล
- 6.8 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดงครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาแดงทั้งตำบล
- 6.9 องค์การบริหารส่วนตำบลบาโหยครอบคลุมพื้นที่ตำบลบาโหยทั้งตำบล
- 6.10 องค์การบริหารส่วนตำบลธารคีรีครอบคลุมพื้นที่ตำบลธารคีรีทั้งตำบล

7. อำเภอรโนด เป็นอำเภอที่ได้ชื่อว่ามี “โหนด นา เล” โหนด คือ ลูกตาลโตตลอดซึ่งมีน้ำตาลที่หอมหวาน นา คือ มีการทำนาเป็นอาชีพหลัก เล คือ เป็นพื้นที่ติดทะเลสาบสงขลา อำเภอรโนด ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 7.1 เทศบาลตำบลบ่อตรูครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ่อตรู บางส่วนของตำบลระวะและบางส่วนของตำบลวัดสน
 - 7.2 เทศบาลตำบลระโนดครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลระโนด
 - 7.3 เทศบาลตำบลปากแตระครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากแตระทั้งตำบล
 - 7.4 องค์การบริหารส่วนตำบลระโนดครอบคลุมพื้นที่ตำบลระโนด (นอกเขตเทศบาลตำบลระโนด)
 - 7.5 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองแดนครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองแดนทั้งตำบล
 - 7.6 องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนะครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะเคียนะทั้งตำบล
 - 7.7 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบอนครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าบอนทั้งตำบล
 - 7.8 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ทั้งตำบล
 - 7.9 องค์การบริหารส่วนตำบลพังกาครอบคลุมพื้นที่ตำบลพังกาทั้งตำบล
 - 7.10 องค์การบริหารส่วนตำบลระวะครอบคลุมพื้นที่ตำบลระวะ (นอกเขตเทศบาลตำบลบ่อตรู)
 - 7.11 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดสนครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ่อตรูและตำบลวัดสน(นอกเขตเทศบาลตำบลบ่อตรู)
 - 7.12 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาวครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านขาวทั้งตำบล
 - 7.13 องค์การบริหารส่วนตำบลแดนสงวนครอบคลุมพื้นที่ตำบลแดนสงวนทั้งตำบล
8. อำเภอกระเสสินธุ์ เป็นอำเภอที่มีขนาดเล็กอยู่ขึ้นกลางระหว่างอำเภอสทิงพระและอำเภอรโนด จึงมีลักษณะผสมผสานระหว่างวิถีชีวิตคนสทิงพระและคนระโนดประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้
- 8.1 เทศบาลตำบลกระเสสินธุ์ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกระเสสินธุ์ทั้งตำบล
 - 8.2 เทศบาลตำบลเชิงแสครอบคลุมพื้นที่ตำบลเชิงแสทั้งตำบล
 - 8.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะใหญ่ทั้งตำบล

8.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโรงครอบคลุมพื้นที่ตำบลโรงทั้งตำบล

9. อำเภอรัตถุมิ ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

9.1 เทศบาลเมืองกำแพงเพชรครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกำแพงเพชร (เขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชรเดิม)

9.2 เทศบาลตำบลกำแพงเพชรครอบคลุมพื้นที่ตำบลกำแพงเพชร (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร)

9.3 เทศบาลตำบลนาสีทองครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเขาพระ

9.4 เทศบาลตำบลคูหาใต้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูหาใต้ทั้งตำบล

9.5 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวงครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชะมวง

9.6 ทั้งตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลควนรูครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนรูทั้งตำบล

9.7 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาพระ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาสีทอง)

10. อำเภอสะเดา เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมีด่านพรมแดนที่สำคัญถึง 2 ด่าน คือ พรมแดนไทย-มาเลเซีย (รัฐเกดะห์) (ด่านสะเดา) และพรมแดนไทย-มาเลเซีย (รัฐปะลิส) (ด่านปาดังเบซาร์) นอกจากนี้สะเดายังเปรียบเสมือนประตูสู่ประเทศไทยของชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

10.1 เทศบาลเมืองสะเดาครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะเดาทั้งตำบล

10.2 เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลปาดังเบซาร์

10.3 เทศบาลตำบลปรีกครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลปรีก

10.4 เทศบาลตำบลคลองแงะครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลพังงา

10.5 เทศบาลตำบลสำนักขามครอบคลุมพื้นที่ตำบลสำนักขามทั้งตำบล

10.6 เทศบาลตำบลปาดังครอบคลุมพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์)

10.7 องค์การบริหารส่วนตำบลปรีกครอบคลุมพื้นที่ตำบลปรีก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลปรีก)

10.8 องค์การบริหารส่วนตำบลพังงาครอบคลุมพื้นที่ตำบลพังงา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลคลองแงะ)

10.9 องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักแควครอบคลุมพื้นที่ตำบลสำนักแควทั้งตำบล

- 10.10 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหมอครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งหมอทั้งตำบล
- 10.11 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ทั้งตำบล
- 10.12 องค์การบริหารส่วนตำบลเขามิเกียรติครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขามิเกียรติทั้ง

ตำบล

11. อำเภอหาดใหญ่เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสงขลา เป็นที่ตั้งของนครหาดใหญ่ เป็นเมืองใหญ่ที่สุดของภาคใต้ตอนล่าง หาดใหญ่เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงในหลายด้าน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะแถบประเทศมาเลเซียสิงคโปร์ และอินโดนีเซีย หาดใหญ่เป็นเมืองที่มีเศรษฐกิจใหญ่และเงินสำรองของประเทศเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร เท่านั้นประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 11.1 เทศบาลนครหาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหาดใหญ่ทั้งตำบล
- 11.2 เทศบาลเมืองบ้านพรุครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านพรุ
- 11.3 เทศบาลเมืองคอหงส์ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคอหงส์ทั้งตำบล
- 11.4 เทศบาลเมืองควนลังครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนลังทั้งตำบล
- 11.5 เทศบาลเมืองคลองแหครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองแหทั้งตำบล
- 11.6 เทศบาลเมืองทุ่งตำเสาครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งตำเสาทั้งตำบล
- 11.7 เทศบาลตำบลพะตงครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลพะตง
- 11.8 เทศบาลตำบลบ้านไร่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านพรุ (เฉพาะนอกเขตเทศบาล

เมืองบ้านพรุ)

- 11.9 เทศบาลตำบลน้ำน้อยครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำน้อยทั้งตำบล
- 11.10 เทศบาลตำบลคูเต่าครอบคลุมพื้นที่ตำบลคูเต่าทั้งตำบล
- 11.11 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองอู่ตะเภาครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองอู่ตะเภา

ทั้งตำบล

- 11.12 องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุงครอบคลุมพื้นที่ตำบลฉลุงทั้งตำบล
- 11.13 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งใหญ่ทั้งตำบล
- 11.14 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าข้ามทั้งตำบล
- 11.15 องค์การบริหารส่วนตำบลพะตงครอบคลุมพื้นที่ตำบลพะตง (เฉพาะนอก

เขตเทศบาลตำบลพะตง)

12. อำเภอนาหม่อม ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- 12.1 องค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อมครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหม่อมทั้งตำบล
- 12.2 องค์การบริหารส่วนตำบลพิจิตรครอบคลุมพื้นที่ตำบลพิจิตรทั้งตำบล

12.3 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขมิ้นครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งขมิ้นทั้งตำบล

12.4 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหรั่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองหรั่งทั้ง

ตำบล

13. อำเภอควนเนียง ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

13.1 เทศบาลตำบลควนเนียงครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลรัตภูมิ

13.2 เทศบาลตำบลบางเหรียงครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเหรียงทั้งตำบล

13.3 องค์การบริหารส่วนตำบลรัตภูมิครอบคลุมพื้นที่ตำบลรัตภูมิ (นอกเขต

เทศบาลตำบลควนเนียง)

13.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควนโศกครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนโศกทั้งตำบล

13.5 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึกครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยลึกทั้งตำบล

14. อำเภอบางกล่ำ ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

14.1 เทศบาลตำบลท่าช้างครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าช้างทั้งตำบล

14.2 เทศบาลตำบลบ้านหารครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านหารทั้งตำบล

14.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบางกล่ำครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกล่ำทั้งตำบล

14.4 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอมครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่ทอมทั้งตำบล

15. อำเภอสิงหนคร เป็นหนึ่งอำเภอในคาบสมุทรสทิงพระ พื้นที่ติดทะเลสาบสงขลา ประชากรมีอาชีพประมง ทำนา ทำสวน รับจ้างทั่วไป ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

15.1 เทศบาลเมืองสิงหนครครอบคลุมพื้นที่ตำบลชังโค (เฉพาะหมู่ที่ 1-4 และ บางส่วนของหมู่ที่ 5 และ 6) ตำบลท่าบ (เฉพาะบางส่วนของหมู่ที่ 1 และ 3)

15.2 ตำบลสทิงหม้อทั้งตำบลและตำบลหัวเขาทั้งตำบล

15.3 เทศบาลเมืองม่วงงามครอบคลุมพื้นที่ตำบลม่วงงามทั้งตำบล

15.4 เทศบาลตำบลชะแล้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชะแล้ทั้งตำบล

15.5 องค์การบริหารส่วนตำบลชังโคครอบคลุมพื้นที่ตำบลชังโค (เฉพาะนอกเขต เทศบาลเมืองสิงหนคร)

15.6 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าบ (เฉพาะนอก เขตเทศบาลเมืองสิงหนคร)

15.7 องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดงครอบคลุมพื้นที่ตำบลรำแดงทั้งตำบล

15.8 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุนครอบคลุมพื้นที่ตำบลวัดขนุนทั้งตำบล

15.9 องค์การบริหารส่วนตำบลป่ากรอครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่ากรอทั้งตำบล

- 15.10 องค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาดครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าขาดทั้งตำบล
- 15.11 องค์การบริหารส่วนตำบลบางเจียจครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเจียจทั้งตำบล
- 15.12 อำเภอคลองหอยโข่ง ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้
- 15.13 เทศบาลตำบลทุ่งลานครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งลานทั้งตำบล
- 15.14 เทศบาลตำบลโคกม่วงครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกม่วงทั้งตำบล
- 15.15 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองหอย

โข่งทั้งตำบล

- 15.16 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหลาครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองหลาทั้ง

ตำบล

จากข้อมูลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ทั้ง 141 แห่ง เราจะพบว่าจังหวัดสงขลา ยังมีจำนวนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนเทศบาล ดังนั้นเมื่อจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลมีมาก ความใกล้ชิดระหว่างประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีมากตามไปด้วย ส่งผลต่อการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง เข้าถึงปัญหาของประชาชน และแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งความผาสุกของประชาชน หากแต่ผู้วิจัยได้พบข้อมูลการกระทำผิดหลักธรรมาภิบาล เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การก่อกวนราชการจากการแข่งขันทางการเมือง การรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์และอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ในรูปแบบเครือญาติ จากกรณีข้างต้น ทำให้ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ขาดความศรัทธาจากประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเหตุการณ์ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ส่งผลต่อภาพลักษณ์ทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาที่ย่ำแย่ ไร้จริยธรรม ที่ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันแก้ไขต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดข้อมูลดังนี้

ข้อมูลแบบรายงานข้อมูลเรื่องร้องเรียนการทุจริต ประพจน์มิชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557-เดือนมีนาคม พ.ศ. 2558

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 141 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 48 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 92 แห่ง
2. จำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด 31 เรื่อง เทศบาล 20 เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบล 11 เรื่อง
3. ผลดำเนินการอยู่ระหว่างดำเนินการ 30 เรื่อง ยุติเรื่องแล้ว 1 เรื่อง

ตัวอย่าง คดีทางการเมืองที่เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา

จากกรณีคดีทางการเมืองท้องถิ่นหลาย ๆ คดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลาโดยเฉพาะคดีที่โด่งดังมากส่งผลต่อความล้มเหลวทางจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาอย่างยิ่งคือ คดีสังหารโหด “นายพีระ ดันติเศรณี” นายกเทศมนตรีนครสงขลาคดีนี้เป็นที่น่าสนใจเพราะนาย ๑ พีระเป็นนักการเมืองที่ไม่ใช่ผู้กว้างขวาง หรือมีอิทธิพล ชนิดที่ไปไหนมาไหนมีบริวาร มีมือปืนคุ้มกัน แต่เป็นนักการเมืองที่มีภาพเป็นคน “ติดดิน” เป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเป็นอะไรหลาย ๆ อย่างที่จัดอยู่ในด้านของนักการเมือง “น้ำดี” ที่น่าสนใจเพราะการตายของนาย ๑ พีระเป็นการตายที่ยังไม่สมควรตาย เพราะความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างนาย ๑ พีระกับกลุ่มการเมืองอีกขั้วหนึ่ง ซึ่งเป็น “เพื่อน” กันยังไม่ถึงกับต้องใช้กฎหมายเถื่อน หรือใช้อิทธิพลมืดเข้า “จัดการ” จากการคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งกลายเป็นข่าวรายวันที่ถูกเสนอผ่านสื่อตั้งแต่วันแรกที่เกิดเหตุ และมีการติดตามพาหนะของคนร้ายที่ถูกนำไปจอดที่ “สถานีวิทยุสงขลาเรดิโอ” ซึ่งเป็นสถานีวิทยุของ “นายกิตติ ชูช่วย” นายกิตติ ชูช่วย ที่เป็นคนเดียวกับนักการเมืองหนุ่มที่เคยสมัครนายกเทศมนตรีนครสงขลา โดยแข่งขันกับนายพีระ ดันติเศรณี ผู้ที่ถูก “สังคาย” ซึ่งถูกระบุว่าสาเหตุมาจากประเด็นความขัดแย้งทาง “การเมืองท้องถิ่น” เป็นนายกิตติ ชูช่วยที่เป็นน้องชายของ “นายอุทิศ ชูช่วย” นาย ออบจ.สงขลา ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรีนครสงขลา ในนามทีม “สงขลาพัฒนา” ซึ่งมีนายพีระ ดันติเศรณี เป็นผู้ร่วมก่อตั้ง และมีเพื่อนนักการเมืองในกลุ่ม “มหา 19” หรือ “มหาคอนเนกชั่น” เช่น “นายนิพนธ์ บุญญามณี” ส.ส.บัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์และนักการเมืองคนอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่ง

และเพราะนายกิตติ ชูช่วย ถูกนำเข้ามาเป็นตัว “ละคร” ที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะพัวพันกับรถยนต์ของ “มือปืน” และมีหลักฐานที่มีความสำคัญอื่น ๆ เช่น ปลอกกระสุนปืนที่เป็นชนิดเดียวกับที่พบในที่เกิดเหตุ หมวกไหมพรม และเอกสาร ภาพถ่ายของกลุ่มมือปืนภายในรถยนต์ ซึ่งกลายเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้คดีนี้เดินหน้าไปอย่างรวดเร็วเพราะหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวโยงไปยังนายกิตติ ชูช่วย และการรายงานข่าวอย่าง “เกาะติด” ของสื่อมวลชน รวมทั้งการที่ตำรวจออกหมายจับ และจับกุม “นายไพศาล หนูพันธ์” ซึ่งเจ้าหน้าที่ระบุว่า เป็นคนสนิทของนายอุทิศ ชูช่วยซึ่งเป็นเรื่องจริง หรือเท็จยังไม่ชัดเจนแต่ “จิ๊กซอว์” ทั้งหมดที่ถูกนำมาต่อ ก็ทำให้เหตุการณ์ทั้งหมดถูกเชื่อมโยงไปยังนายอุทิศ ชูช่วย อย่างช่วยไม่ได้

วันนี้ไม่ว่าอดีตนาย ออบจ.สงขลา จะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ได้รู้เห็นกับเรื่องการสังหารโหดนาย ๑ พีระอย่างทีคนใกล้ชิดหลายคนได้พยายาม “สื่อ” ผ่านสาธารณะ แต่ในมุมมองและในสายตาของสาธารณะต่างปักใจ เข้าใจ และเชื่อว่า นายอุทิศ ชูช่วย ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสังหารโหดนายพีระ ดันติเศรณี ไม่นานก็น้อยหลายคนทีค่อนข้างเป็นกลางได้ตั้งข้อสังเกตว่า คดีนี้มีเงื่อนงำ

อาจจะเป็นการกระทำของ “มือที่สาม” เพื่อป้ายความผิดไปยังตระกูล “ชูช่วย” โดยอาศัยสถานการณ์ที่นายพิระ ดันติเศรณีเปิด “เนวรบ” ทั่วทิศลงมือสังหาร (ไชยรงค์ มณีพิลึก, 2555)

จากคดีดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลต่อการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่คูเดือระหว่างนายคนปัจจุบัน นายนิพนธ์ บุญญามณี และนายอุทิศ ชูช่วย ซึ่งมีการแข่งขันหาเสียงกันดุเดือด เพื่อชิงเก้าอี้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แม้ผลการเลือกตั้งจะออกมาว่านายนิพนธ์ บุญญามณี ชนะการเลือกตั้ง การเมืองในจังหวัดสงขลาที่ยังคงร้อนระอุมาจนกระทั่งปัจจุบันและนอกจากคดีข้างต้นยังมีคดีทางการเมืองท้องถิ่นอีกมากมายในจังหวัดสงขลา ซึ่งบ่งบอกถึงภาวะการฉบพร่องทางจริยธรรมที่ต้องร่วมกันส่งเสริมให้ดีขึ้นต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเทือง ม่วงอ่อน และอักษรณ์ วงศ์ปรีดี (2557) จากการวิจัยเรื่องระบบการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและมาตรการในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบของการทุจริตภายใน SAOs 2) ระบบการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย และ 3) ปัญหาเกี่ยวกับระบบการต่อต้านการทุจริตและความละเอียดการทุจริตภายใน SAOs ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่มีการดึงออกมาจากเอกสารกรณีของการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) บางแห่งที่ยังคงค้างอยู่และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 63 ผลการศึกษา 1) ndings Fi เผยให้เห็นว่ารูปแบบที่สุดของการทุจริตภายใน SAOs ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างสอบราคาได้รับการยอมรับในการทำงานและบุคลากร 2) ในเรื่องระบบความละเอียดการทุจริตของประเทศไทยป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและการกำจัดของการทุจริต หน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ยังได้รับการสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบด้านที่เกี่ยวข้องของกรณีการทุจริต โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความยุติธรรมและความยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรมในรัฐบาลและประชาชน 3) ปัญหาการทุจริตที่มีความละเอียดภายใน SAOs ได้รับมาในการวัดขนาดใหญ่จากโครงสร้างการบริหารส่วนกลางของ ป.ป.ช.

บุญยิ่ง ประทุม (2551) จากการวิจัยเรื่อง พัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอดจังหวัดลพบุรี การศึกษาตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับพัฒนาการกระบวนการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนของ อบต. เขาสามยอด พบว่า 1) อบต. มีกระบวนการสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อประชาชน เช่น การลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่การให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การปลูกฝังความรู้เรื่องการ

ปกครองท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชน 2) อบต. มีกระบวนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น ติดป้ายประกาศ การจัดทำเอกสารแผ่นพับ วารสารอบต. การประกาศเสียงตามสายการประชุม อบต. สัจจกรการจัดทำ Website นอกจากนั้น อบต. เขาสามยอกมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก 3) อบต. มีกระบวนการตรวจสอบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนในการดำเนินการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. การให้ความรู้และการอบรมในระเบียบกฎหมายแก่ประชาชน ส่วนการตรวจสอบโดยฝ่ายสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้สภาท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานของอบต. ได้หลายช่องทาง เช่น การตั้งกระทู้ถาม หรือการเปิดอภิปรายผู้บริหารท้องถิ่นและมีวิธีการเชิญภาคประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการประชุม สภาท้องถิ่น 4) อบต. มีกระบวนการทำประชาคมโดยมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของอบต. เพื่อให้เกิดความโปร่งใสปัจจัยที่ก่อให้เกิดการบริหารงานตามหลักความ โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีปัจจัยสำคัญ ดังต่อไปนี้คือ 1) ปัจจัยด้านทหารและข้าราชการเกษียณในพื้นที่ 2) ปัจจัยด้าน โครงสร้างกฎหมาย 3) ปัจจัยด้านการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรง 4) ปัจจัยด้านผู้นำเข้าถึงพื้นที่และสร้างผู้นำ ระดับ ชุมชน 5) ปัจจัยด้านภาคประชาคมเข้มแข็งและคลังสมองท้องถิ่น

รัชยา ภักดีจิตต์ (2550) จากการศึกษาเรื่อง องค์การมหาชนของไทย: การศึกษากลไกและ กระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลการศึกษา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลไกและ กระบวนการบริหารขององค์การมหาชนของไทยในปัจจุบันภายใต้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาล โดยศึกษา ถึงองค์ประกอบที่มีบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร และผู้อำนวยการองค์การ รวมถึงวิเคราะห์ปัญหาการแทรกแซงจากทางการเมืองในกลไกและกระบวนการบริหาร วิเคราะห์ถึง ความเป็นอิสระ ความยืดหยุ่น และความคล่องตัว ของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และเสนอแนะรูปแบบ กลไกและกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับองค์การมหาชนของ ไทย โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า กลไกและกระบวนการบริหารขององค์การมหาชนของไทยในปัจจุบันภายใต้กรอบ แนวคิดธรรมาภิบาลถูกต้องตามกฎหมาย ตามหลักนิติธรรม หลักความ โปร่งใสหลักการอื่นตามกรอบ แนวคิดธรรมาภิบาลยังไม่ครอบคลุม ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักคุณธรรมในเรื่องที่มา และองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารขององค์การมหาชน เสี่ยงต่อการที่ โครงสร้างจะถูกแทรกแซงโดยผู้มีอำนาจทางการเมือง วิเคราะห์ องค์ประกอบ ที่มา การ สรรหา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและผู้อำนวยการองค์การมหาชนส่วนใหญ่จะมีที่มา หรือมีความ เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองและรัฐมนตรีที่กำกับดูแล ประเด็นในการอ้างอิงที่ชัดเจน คือ ข้อมูล สำคัญที่ได้จากกลุ่มบุคคลส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ และประเมินผล องค์การมหาชน และฝ่ายการเมืองคือกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาและกลุ่มคณะกรรมการบริหาร การศึกษาความ ยืดหยุ่น และความคล่องตัวความเป็นอิสระทางการบริหาร พบว่าองค์การมหาชนมีความยืดหยุ่นและ

ความคล่องตัวทางการบริหารในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีความเป็นอิสระทางการบริหารอย่างแท้จริงตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง การบริหารงานได้รับการแทรกแซงจากทางการเมืองทั้งการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการบริหารข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ กลไกและกระบวนการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมสำหรับองค์การมหาชนของไทย ควรปรับเปลี่ยนให้มีความเสี่ยงต่อการที่โครงสร้างจะถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจทางการเมืองให้น้อยที่สุดและการป้องกันเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนด้วยการมีหลักกฎหมายเกี่ยวกับที่มาของคณะกรรมการบริหาร องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร เปลี่ยนจากคณะกรรมการบริหารที่เป็นผู้แทนจากภาครัฐที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารที่เป็นอิสระ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับการสรรหาและแต่งตั้งหรือเลือกตั้งจากคณะกรรมการสรรหาอิสระ และต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติมีความรู้ความสามารถเป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ กรรมการอิสระ ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลองค์การมหาชนมีโครงสร้างการปกครองที่ดีการกำกับดูแลหรือระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ องค์การที่ทำหน้าที่กำกับดูแลอาจเป็นองค์กรกลางที่ขึ้นตรงกับรัฐสภาหรือเป็นองค์กรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลายภาคส่วนและภาคประชาชน และควรมีการเพิ่มกลไกทางกฎหมายให้สามารถตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การมหาชนให้อยู่ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล นอกจากนี้แล้วควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องธรรมาภิบาลไว้ในพระราชบัญญัติองค์การมหาชนด้วย

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, พระครูธีรสุตคุณ, นิตันน์ สวัสดิ์แก้ว, ศรีญลักษ์ณ์ เทพวารินทร์ และจิตกริ บุญโชติ (2556) จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลาวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาตามความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสงขลาจำแนกตามตัวแปรเพศอายุการศึกษาและอาชีพการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสงขลาจำนวน 450 คนซึ่งใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครสซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลาที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและค่ามาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับและตอนที่ 3 ถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอแนะในการดำเนินงานของเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9759 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง

สังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย \bar{X} (Arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD (Standard deviation) และสถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยจำแนกตามลักษณะของตัวแปร โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 65.3 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.2 มีอาชีพเป็นลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.8 และพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักนิติธรรมด้านหลักคุณธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความคุ้มค่าและด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.31$) ($\bar{X} = 3.26$) ($\bar{X} = 3.20$) ($\bar{X} = 3.19$) ($\bar{X} = 3.14$) ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาโดยภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บ้งอร เบ็ญจาริกุล (2557) จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดนครปฐมการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองในจังหวัดนครปฐมรวม 6 ด้าน ตัวอย่างได้แก่ บุคลากรของเทศบาลเมือง 4 แห่ง ได้แก่เทศบาลเมืองกระทุ่มล้มเทศบาลเมืองนครปฐมเทศบาลเมืองไร่เชิงเทศบาลเมืองสามพรานซึ่งมีบุคลากรทั้งหมดจำนวน 488 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น โดยใช้ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลเมืองทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามเพศอายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษาตำแหน่งงานระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันส่วนรายได้พบว่ามี

ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านหลักนิติธรรมด้านหลักคุณธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ (2554) จากการศึกษาวิจัยเรื่องการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: วิเคราะห์กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพุทธศักราช 2546 การศึกษาจะครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 14 องค์กร รวมทั้งสิ้น 108 คน และกลุ่มประชาชนผู้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีจำนวน 398 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลการนำนโยบายไปปฏิบัติกับผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำนายความเป็นไปได้ของปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่พบรวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีมีการดำเนินการตามปัจจัยในการบริหารงานที่กำหนดทุกด้านซึ่งได้แก่ การใช้หลักนิติธรรมคุณธรรมความโปร่งใสการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบต่อสังคมและความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยปัจจัยด้านนโยบายปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานปัจจัยด้านผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคลปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กรรวมทั้งปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเมื่อมีการวิเคราะห์ผลโดยวิธีการแบบถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความเป็นไปได้ของปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้ง 6 ด้านพบว่ามีเพียง 2 ปัจจัยเท่านั้น คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคลที่สามารถทำนายความเป็นไปได้ (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) ที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นทุกด้านผลการศึกษาโดยวิธีการเชิงคุณภาพพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักการมาภิบาลมาใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้แก่ปัญหาด้านบุคลากรระบบอุปถัมภ์งบประมาณกฎระเบียบการประเมินผลงานวัสดุอุปกรณ์ความเข้าใจจากประชาชนเทคโนโลยีความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงเรื่องสถานที่การปฏิบัติงานและโครงสร้างองค์กรอย่างไรก็ตามแม้ว่าทั้งผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินงานภายในองค์กรของตนแต่มีทัศนคติที่ดีโดยเห็นว่าได้เกิดแนวทางที่ดีที่จะสามารถจะประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวต่อไปในอนาคต

เอกชัย แสงโสภา (2555) จากการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงศึกษาการแสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่นงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์จำนวน 8 ฉบับ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ชาติไทย หนังสือพิมพ์ข่าวไท หนังสือพิมพ์ประชาไท หนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์ หนังสือพิมพ์มวลชน หนังสือพิมพ์หลักเมือง หนังสือพิมพ์อักษรนิวิศ และหนังสือพิมพ์เอกรัฐ โดยใช้ตารางเก็บข้อมูลเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถูกนำเสนอในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2555 รวมหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 25 ฉบับประกอบการสัมภาษณ์บรรณาธิการหนังสือพิมพ์นักวิชาการผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน

ผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์ส่วนใหญ่ วางนโยบายการนำเสนอข่าวที่เน้นข่าวในท้องถิ่นการกล้าเปิดเผยกล้านำเสนอเรื่องราวทุจริตหมกเม็ด กระตุ้นให้ผู้รับผิดชอบออกมาชี้แจงต้องเป็นที่พึงของประชาชน นำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คำนึงถึงชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ราชวงศ์ซึ่งอธิบายโดยควบคู่กับการให้ความรู้แก่สังคม ซึ่งนโยบายดังกล่าวกลับไม่สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่พบว่าข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่นำเสนอในประเด็นหลักความคุ้มค่า โดยมีระดับของการเสริมสร้างธรรมาภิบาล อยู่ในระดับค่าเช่นเดียวกับคอลัมน์บุคลากรที่เน้นนำเสนอประเด็นหลักความรับผิดชอบที่มีระดับของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับค่าต่างจากบทบรรณาธิการที่เน้นนำเสนอหลักความรับผิดชอบนั้นมีระดับของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางกล่าวคือ ทั้งข่าวหน้าหนึ่งและคอลัมน์บุคลากรของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์มีเพียงการนำเสนอเนื้อหาด้วยการรายงาน

เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในแง่บวกในลักษณะของการยกย่อง ชมเชยหรือสรรเสริญโดยทำให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติหน้าที่หรือ บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลแล้วแต่ก็ยังมียุทธศาสตร์การที่ใช้ศักยภาพความพยายามและ ความกล้าหาญที่จะนำเสนอเนื้อหาในเชิงของการวิพากษ์วิจารณ์ การดำเนินคดียื่นการ โจมตีหรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มีการนำเสนอเนื้อหาในแง่ลบเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ปฏิบัติหน้าที่หรือบริหารงาน โดยปราศจากความรับผิดชอบ ในขณะที่แนวทางในการพัฒนา ศักยภาพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์นั้น สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา เนื่องจากมีการแสดง ความเห็นว่าสื่อท้องถิ่นเพชรบูรณ์ยังไม่อาจเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ เนื่องจากนำเสนอเนื้อหาในแง่ลบเดิยวอันเป็นการชมเชยสนับสนุน นักการเมืองท้องถิ่นแต่ฝ่ายเดียวแม้เนื้อหาลักษณะนี้จะ ไม่ก่อให้เกิดการต่อต้านหรือดูเหมือนสังคม จะสงบสุขแต่ประชาชนจะเสียผลประโยชน์ดังนั้นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงควรแสดงศักยภาพให้ เต็มที่ในการนำเสนอข่าวให้รอบด้านกระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบและออกมารับผิดชอบต่อหลัก ธรรมาภิบาลของการปกครองในระบบประชาธิปไตย

Menzel (2014) งานวิจัยนี้เกี่ยวกับจริยธรรมและความซื่อสัตย์ในการกำกับ : ทบทวนและ ประเมินผลความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมและความซื่อสัตย์ในการกำกับดูแลการตีพิมพ์ในวารสาร อเมริกัน 1999-2004 และยังมีมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเรื่องนี้ในประเทศอื่น ๆ ซึ่งบทความวิจัยก่อนหน้านี้ ในวารสารนี้จากการตรวจสอบผู้เขียนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ก่อนปี 1999 ขณะที่การศึกษาแสดงให้เห็นถึง การวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมและความซื่อสัตย์ในการกำกับดูแลภาคอุตสาหกรรมเป็นองค์การที่ แข็งแกร่งและเจริญรุ่งเรืองในสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศ

Yamg and Holzer (2014) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง/ ขั้วการบริหาร และ จริยธรรมนักบริหาร นักวิจัยอ้างว่า “ผู้บริหารให้ทางเลือกในการบริหารจัดการภายใต้การ เปลี่ยนแปลงอย่างมีธรรมาภิบาล” พวกเขาได้รับการตรวจสอบที่มา และจริยธรรมในการบริหารจาก อดีตถึงปัจจุบัน พวกเขาสรุปว่า ต้นแบบของ “ข้าราชการที่ไม่ดี” ควรถูกลบและความคิดทาง จริยธรรมควรได้รับการต่ออายุ

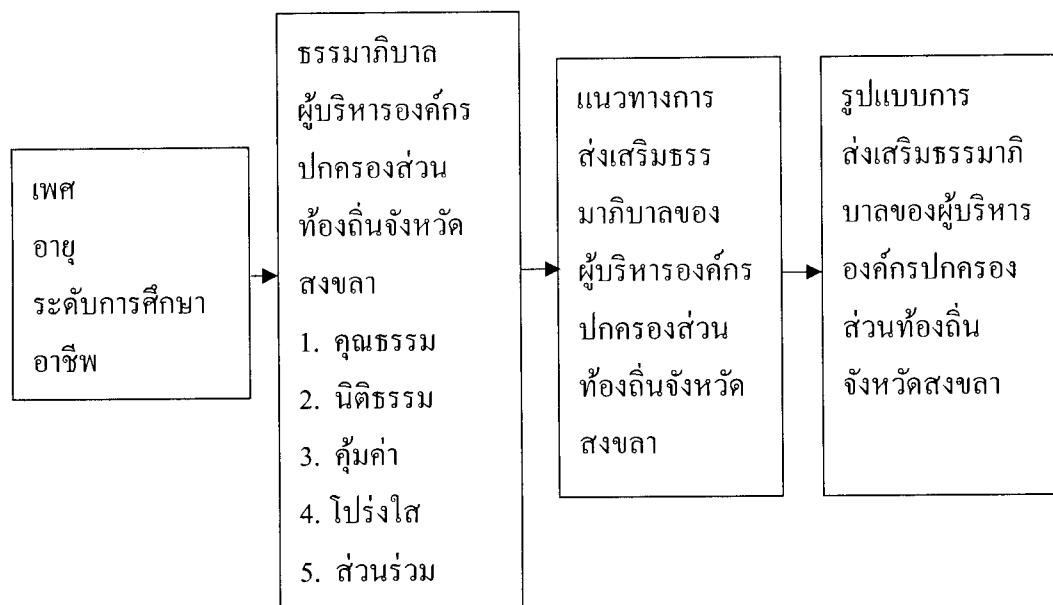
Jutamane Trakulmututa (2013) ได้ศึกษาเชิงประจักษ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ภาคใต้ของประเทศไทย และเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของธรรมาภิบาลที่ดีในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัย ใช้สถิติใน การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงเส้น โครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การวิจัย ครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่สาม: ความเป็นธรรมในการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ผู้บริหารได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาเป็นผลดีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย การวิจัยยังเสนอและอธิบายปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นทางตรงและทางอ้อมต่อผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร และนักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อพิสูจน์ผลการวิจัย

Yuwono (2014) กล่าวถึงสองเหตุผลหลักว่าทำไมการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อธรรมาภิบาลที่ดี: ช่วยในการพัฒนาตัวชี้วัดของธรรมาภิบาลที่ดี และศึกษาด้านแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลดีที่สุด นักวิจัยอ้างว่ามีการศึกษาเพียงไม่กี่อันที่เสนอตัวบ่งชี้ของธรรมาภิบาลที่ดี นักวิจัยจึงเสนอปัจจัยสี่ที่กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในท้องถิ่น ธรรมาภิบาล: ผู้นำและปัจจัยความเป็นผู้นำในการจัดประชาสังคม ประเพณีและสังคมวัฒนธรรม งานวิจัยที่เกิดขึ้นที่เมืองโลในช่วง 2005-2014

Mgonja and Tundui (2014) อ้างว่ารัฐบาลทรานซาเนีย มีการรณรงค์เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งหนึ่งของการรณรงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การต่อต้านการทุจริตและเพื่อการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลที่ดี กระบวนการปฏิรูปได้วางแผนที่จะเริ่มต้นในสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง นักวิจัยได้รับการตรวจสอบการศึกษาเชิงประจักษ์และเสนอความกังวลต่อการปฏิรูป พวกเขาวิเคราะห์สองความคิดริเริ่มการปฏิรูป: กลยุทธ์การต่อต้านการทุจริตจากผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง นอกจากนี้พวกเขาอธิบายว่าการปฏิรูปการได้รับผลกระทบผลการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นในประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา” เป็นการทําวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพและลักษณะปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นและวิเคราะห์กลไกของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาและรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และเสนอรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบวิจัย
2. วิจัยเชิงปริมาณ
 - 2.1 วิธีการวิจัย
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.3 วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 - 2.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิจัยเชิงคุณภาพ
 - 3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการระดมความคิดเห็น (Focus group)
 - 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 สรุปการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ได้กำหนดให้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method) แบบ Explanatory design: The follow-up explanations model (Creswell, 2007, pp. 31-34) ซึ่งเริ่มด้วยการเก็บวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แล้วจึงค่อยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายหรือขยายผลที่ได้จากเชิงปริมาณที่ต้องการ อธิบายลักษณะเฉพาะบางอย่างเพิ่มเติม (Creswell et al., 2003, pp. 46-49) หน่วยการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ระดับชุมชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. วิธีการวิจัย

การออกแบบการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ซึ่งจะใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Documentary research) และเชิงปริมาณ (Survey research) ควบคู่กันไป โดยมีลักษณะการดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นนั้นซึ่งสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ สถิติบรรยาย (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลส่วนระดับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกันในการอธิบายผลการวิจัยที่ประมวผลได้

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรที่อาศัยในในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภोजะนะ และอำเภอควนเนียงโดยเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาล โดยจะนำมาคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ ทั้ง 4 แห่ง
(สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา, 2559)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)
1	อำเภอเมืองสงขลา (จำนวน 6 อปท.)	
	เทศบาลนครสงขลา	67,154
	เทศบาลเมืองเขารูปช้าง	39,231
	เทศบาลตำบลพะวง	30,541
	เทศบาลตำบลเกาะเต่า	11,121
	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง	10,394
	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ	4,655
รวม		163,096
2	อำเภอสิงหนคร (จำนวน 10 อปท.)	
	เทศบาลเมืองสิงหนคร	38,177
	เทศบาลเมืองม่วงงาม	11,885
	เทศบาลตำบลชะแล้	2,857
	องค์การบริหารส่วนตำบลชิงโค	5,437
	องค์การบริหารส่วนตำบลทำนบ	4,247
	องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง	2,664
	องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุน	7,974
	องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ	2,468
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาด	2,906
องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด	3,283	
รวม		81,898
3	อำเภอจะนะ (จำนวน 15 อปท.)	
	เทศบาลตำบลจะนะ	6,813
	เทศบาลตำบลบ้านนา	9,070
	เทศบาลตำบลนาทับ	12,965
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง	4,915
องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น	6,548	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)
	องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม	8,327
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า	7,619
	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำขาว	3,859
	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนตืดหวาย	3,088
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมอไพร	6,602
	องค์การบริหารส่วนตำบลจะโพนง	7,642
	องค์การบริหารส่วนตำบลคู	6,353
	องค์การบริหารส่วนตำบลแค	4,462
	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเปี้ยะ	5,499
	องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งชัน	10,014
รวม		103,776
4	อำเภอควนเนียง(จำนวน 5 อปท.)	
	เทศบาลตำบลควนเนียง	4,186
	เทศบาลตำบลบางเหรียง	9,248
	องค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ	5,405
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก	4,885
	องค์การบริหารส่วนตำบลรัษฎุมิ	10,466
รวม		34,190
	รวมทั้งสิ้น	382,960

3. วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลในเขตอำเภอทั้ง 4 แต่อย่างไรก็ตามเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยผู้วิจัยขออธิบายวิธีการคำนวณหาตัวอย่างดังนี้

วิธีในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, n.d. อ้างถึงใน ศิริรัตน์ ชูณหาลัย, 2546, หน้า 20-25) ที่ความคลาดเคลื่อน (e) 0.05

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือจำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือจำนวนหน่วยทั้งหมดหรือฐานประชากร

e² คือความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

จากการคำนวณด้วย Taro Yamane ทำให้ได้ขนาดตัวอย่าง (ประชากร) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

$$n = \frac{382,960}{1+ 382,960 (0.05)^2}$$

$$n = 400 \text{ คน}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability sampling) ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับขนาดตัวอย่าง โดยจะได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละระดับชั้น (Stratified sampling) กล่าวคือ คัดสัดส่วนจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 อำเภอ โดยทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ วิธีการคำนวณหาสัดส่วนตัวอย่างของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ขนาดตัวอย่างของแต่ละแห่ง} = \frac{\text{ประชาชนแต่ละอำเภอ} \times \text{ตัวอย่างรวม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากการคำนวณด้วยสูตร Taro Yamane ทำให้ได้ขนาดประชากร ใน 4 อำเภอ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 400 คนซึ่งได้แสดงตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อำเภอ

ที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)	จำนวนตัวอย่าง (n = คน)
1	อำเภอเมืองสงขลา (จำนวน 6 อปท.)	163,096	171
2	อำเภอสิงหนคร (จำนวน 10 อปท.)	81,898	86
3	อำเภอจะนะ (จำนวน 15 อปท.)	103,776	109
4	อำเภอควนเนียง(จำนวน 5 อปท.)	31,190	34
	รวมทั้งหมด	382,960	400

ตารางที่ 4 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 อำเภอ
(แยกย่อยละเอียด)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)	จำนวน ตัวอย่าง (n = คน)
1	อำเภอเมืองสงขลา (จำนวน 6 อปท.)		
	เทศบาลนครสงขลา	67,154	70
	เทศบาลเมืองเขารูปช้าง	39,231	41
	เทศบาลตำบลพะวง	30,541	32
	เทศบาลตำบลเกาะแก้ว	11,121	12
	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง	10,394	11
	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขย	4,655	5
รวม		163,096	171
2	อำเภอสิงหนคร (จำนวน 10 อปท.)		
	เทศบาลเมืองสิงหนคร	38,177	39
	เทศบาลเมืองม่วงงาม	11,885	12

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)	จำนวน ตัวอย่าง (n = คน)
	เทศบาลตำบลชะแล้	2,857	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลชิงโค	5,437	5
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนบ	4,247	5
	องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง	2,664	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุน	7,974	8
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่ากรอ	2,468	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาด	2,906	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด	3,283	4
รวม		81,898	86
3	อำเภอจะนะ (จำนวน 15 อปท.)		
	เทศบาลตำบลจะนะ	6,813	8
	เทศบาลตำบลบ้านนา	9,070	9
	เทศบาลตำบลนาทับ	12,965	13
	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง	4,915	5
	องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น	6,548	7
	องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม	8,327	9
	องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า	7,619	8
	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำขาว	3,859	4
	องค์การบริหารส่วนตำบลขุนตืดหวาย	3,088	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมอไพร	6,602	7
	องค์การบริหารส่วนตำบลจะโหนด	7,642	8
	องค์การบริหารส่วนตำบลคู	6,353	7
	องค์การบริหารส่วนตำบลแค	4,462	5
	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเป๊ะ	5,499	6

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)	จำนวน ตัวอย่าง (n = คน)
	องค์การบริหารส่วนตำบลถึงชั้น	10,014	10
รวม		103,776	109
4	อำเภอควนเนียง(จำนวน 5 อปท.)		
	เทศบาลตำบลควนเนียง	4,186	4
	เทศบาลตำบลบางเหรียง	9,248	9
	องค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ	5,405	6
	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก	4,885	5
	องค์การบริหารส่วนตำบลรัตภูมิ	10,466	10
รวม		34,190	34
	รวมทั้งสิ้น	382,960	400

ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเลือกบุคคลสำหรับเป็นตัวแทนในการเก็บข้อมูลสำหรับนำมาประมวลผลเพื่อใช้เป็นคะแนนระดับองค์กร ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกเทศมนตรี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหาร โดยตรงในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ผู้นำชุมชน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ได้รับผลกระทบจากการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา รวมจำนวนที่เก็บข้อมูล 400 คน ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่ให้ความเห็นต่อผลการสำรวจเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเบื้องต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัยผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามให้แบบสอบถามเป็นแนวคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงานสังกัด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามโดยลักษณะคำถามในตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งใช้ในการวัดระดับเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยการวัดทัศนคตินี้ใช้การวัดแบบ Rating scale ซึ่งมีระดับการให้คะแนนกำหนดค่าของคำตอบออกเป็น ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

แบบสอบถามการวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5 ลำดับ โดยข้อคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งคะแนนแต่ละข้อแบ่งได้ตามตาราง ดังนี้คือ

ระดับความคิดเห็น	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

การกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ย

จากเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น โดยที่ผู้วิจัยจะแบ่งช่วงแต่ละระดับความคิดเห็น โดยใช้อันตรภาคชั้น (Class interval) หรือค่าพิสัย (Rang) เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{คะแนนพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาข้างต้นผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	อยู่ในระดับมาก
2.61-3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81-2.60	อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.80	อยู่ในระดับต่ำที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหาและความเชื่อมั่น (Reliability) ตามขั้นตอนดังนี้

5.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีตัวชี้วัดธรรมาภิบาลและหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ รองศาสตราจารย์พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ หิมีมะ อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, พ.จ.อ. ดร.สาคร ลิขิตศักดิ์ หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สมาน อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนาวิทยาลัยทักษิณ ได้ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content validity) และตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นก็นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำ และปรับปรุงด้านภาษา และความชัดเจนเพื่อความเข้าใจง่ายในการตอบแบบสอบถาม

5.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา (ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้จากการที่ได้้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา (ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คนนั้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

เมื่อ

α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	คือ	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum s_i^2$	คือ	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
s_i^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การคำนวณหาค่าความแปรปรวน

เมื่อ

N	คือ	จำนวนประชากร
---	-----	--------------

ดังนั้นจากการคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability statistics) ของแบบสอบถามเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาแล้วนั้น มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha (α)) = 0.942 (Cronbach's alpha based on standardized items = (0.942))

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 6.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยเพื่อติดต่อถึงผู้บริหารเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6.2 ประสานงานถึงผู้บริหารเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตในการศึกษาวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเดินทางไปยังเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพบกลุ่มตัวอย่างและแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างกรอก/ตอบทั้งนี้ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และแนวทางในการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อความเข้าใจในการกรอก/ตอบ โดยผู้วิจัยมีความตั้งใจในการติดตามผลจนสามารถรับแบบสอบถามคืนจนครบทั้งหมด
- 6.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการจัดเก็บมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาจัดระเบียบแล้วลงรหัสเลขนำไปประมวลผลทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสังคมศาสตร์

7. วิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้วิธีทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ในการอธิบายได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอและสรุปผลการวิจัยโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูลดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชน และภาคเอกชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการระดมความคิดเห็น (Focus group)

1.1 ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 4 อำเภอ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอสิงหนคร 3) อำเภอจะนะ และ 4) อำเภอกวนเนียง รวมทั้งสิ้น จำนวน 59 คน

1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่น รับรู้และได้รับผลกระทบโดยตรงต่อปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งมีแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นคือ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 อำเภอ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอสิงหนคร 3) อำเภอจะนะ 4) อำเภอกวนเนียง รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน

1.3 ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคเอกชน ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 4 อำเภอ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอสิงหนคร 3) อำเภอจะนะ และ 4) อำเภอกวนเนียง รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการระดมความคิดเห็น (Focus group) จำนวนทั้งสิ้น 99 คน สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่สัมพันธ์กับชุมชนทั้ง 4 อำเภอ จำนวน 16 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น กลไกของการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น แนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น โมเดลการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นและเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการจัดเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ การสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสัมภาษณ์

3.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการใช้แบบสัมภาษณ์

ในการทำวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและรอบด้านของสภาพและลักษณะของการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น กลไกของการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น โมเดลการแก้ไขปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือเกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในพื้นที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน ที่เข้าใจสภาพปัญหาจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย ชื่อ-สกุล เพศ อายุ ตำแหน่งงาน หรืออาชีพและความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลาที่ทำการศึกษา

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3.1.2 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

เป็นลักษณะของการจัดกระบวนการประชุมโดยมีกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เข้าร่วมกันจำนวน 4 พื้นที่ 1) องค์กรบริหารส่วนตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จำนวน 23 คน 2) เทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จำนวน 22 คน 3) องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภोजะนะ จำนวน 32 คน และ 4) เทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จำนวน 22 คน เพื่อศึกษาธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา และหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งร่วมกันเสนอโมเดลการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา เพื่อนำไปปรับใช้ในองค์กร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 สภาพและลักษณะของปัญหาธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาและศึกษาถึงการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้าน การจัดกิจกรรมทั้งในหน่วยงานและชุมชน ที่นำกระบวนการหลักธรรมชาติมาใช้ ได้แก่ 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความคุ้มค่า 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักการมีส่วนร่วม และ 6) หลักความรับผิดชอบ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

4.2 วิเคราะห์กลไกของการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีกลไกในลักษณะใดบ้างและแต่ละกลไกนั้นต้องมีฝ่ายใดเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร

4.3 เสนอโมเดลการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการประมวลข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์ การเข้าการสังเกตการณ์หรือการร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ ข้อมูลเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลหลักในการศึกษา โดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงเนื้อหาเพื่อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงสภาพและลักษณะของการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลไกและการวิเคราะห์กลไกของการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเสนอโมเดลการส่งเสริมธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา

4.4 แบบของมาตราวัด จะใช้ในการประเมินทัศนคติ และความคิดเห็นของปัญหาจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยใช้ในการศึกษาในมาตราวัด Likert scale ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert) โดยมีระดับการวัด 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด เกณฑ์กำหนดการเรียงความสำคัญของข้อคำถาม (เชิงบวก) ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการวิจัย คือ

ระดับความสำคัญ	ความหมาย
5	เห็นด้วยระดับมากที่สุด
4	เห็นด้วยระดับมาก
3	เห็นด้วยระดับปานกลาง
2	เห็นด้วยระดับน้อย
1	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

5. สรุปการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ข้อมูลที่เป็นต่อการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการในการจัดหาและจัดเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

5.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคำรณานุกรมวิทยุเอกสารที่เกี่ยวข้องสิ่งพิมพ์และค้นคว้าข้อมูลทาง Internet ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล (Good governance)

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชน และภาคเอกชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

5.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิดกำหนดหัวข้อหลัก ๆ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา โดยนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน และภาคเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อความและเสนอผลรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ข้อมูลทั่วไป
 - 2.1 ผู้ให้ข้อมูลจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)
 - 2.2 แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์
 - 2.3 แหล่งข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
3. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสงขลา

- 3.1 ด้านคุณธรรม
- 3.2 ด้านนิติธรรม
- 3.3 ด้านความคุ้มค่า
- 3.4 ด้านความโปร่งใส
- 3.5 ด้านมีส่วนร่วม
- 3.6 ด้านความรับผิดชอบ

4. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

5. ข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและเพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์คำย่อและอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Sig.	แทน	Significant (นัยสำคัญทางสถิติ)
t	แทน	t-test
F	แทน	F-test
LSD	แทน	Least significant difference การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่
SS	แทน	Sum of squares (ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง)
MS	แทน	Mean square (ค่าเฉลี่ยผลรวมของส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง)
df	แทน	ค่าองศาอิสระ
H0	แทน	สมมติฐานหลัก
H1	แทน	สมมติฐานรอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ให้ข้อมูลจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้ทำการวิจัยได้ลงจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ในพื้นที่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลสิงโค อำเภอลำดวน 2) เทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภोजะนะ และ 4) เทศบาลตำบลบางเหริย อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ในการจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับกลุ่มเป้าหมายที่มั่นใจว่าจะสามารถระดมความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบการส่งเสริมชมรมกีฬาให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยพิจารณาจากการสังเกต จดจำ และการแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ผู้บริหาร สมาชิกสภา ฯ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานภาครัฐ

อื่น ๆ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนผู้ทำการวิจัยได้แบ่งกลุ่มประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายทั้ง 4 อำเภอ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสิงโค อำเภอสิงหนคร จำนวน 23 คน คือ

1. นางวันเพ็ญ	นิลวงส์	อาสาสมัครหมู่ที่ 10
2. นางผัน	วงศ์สำราญ	อาสาสมัครหมู่ที่ 7
3. นางผุด	สังข์ทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9
4. นางระเบียบ	พฤษศรี	อาสาสมัครหมู่ที่ 9
5. นายวิสุทธิ์	สมสุข	อาสาสมัครหมู่ที่ 7
6. นายประคิมร	มุขดา	กรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 2
7. นางสาวบังอร	ลิ่งสุวรรณ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
8. นางสาวเสริมสุข	ชนะพาล	อาสาสมัครหมู่ที่ 4
9. นางผิน	ชนะพาล	อาสาสมัครหมู่ที่ 4
10. นางรัชฎาพร	ไชยเทพ	อาสาสมัครหมู่ที่ 10
11. นางนงค์นุช	ศรีขวัญ	พยาบาลอาชีพชำนาญการ
12. นายถ้วน	แสวงนิกร	อาสาสมัครหมู่ที่ 9
13. นายจตุรงค์	พราบอิทธิ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
14. นายนิวัฒน์	ปัจฉิมศิริ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
15. นางสาวนทวรรณ	แก้วมรกต	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
16. นางนพวรรณ	กาพนณี	พนักงานการเงินและพัสดุ
17. นายธงชัย	แก้วบุญส่ง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
18. นายสมพร	จันทอง	อาสาสมัครหมู่ที่ 3
19. นางสมบูรณ์	อินทร์จันทร์	อาสาสมัครหมู่ที่ 5
20. นางบรรดิษ	พุทธสุกะ	อาสาสมัครหมู่ที่ 5
21. นายอิทธิ	เซ่งอึ้ง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
22. นางสาวบุญดา	มนต์ท้ายทะ	ประชาชนหมู่ที่ 5
23. นางอนงค์	มโนเวศ	ประชาชนหมู่ที่ 5

2. เทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จำนวน 22 คน คือ

1. ค.ต.เอิบ	แก้วชูเสน	สมาชิกสภาเทศบาล
2. ส.ท.วิน	มิตรณรงค์	สมาชิกสภาเทศบาล
3. นางไพรัช	วีรกาঙ্গส์	ประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ที่ 3

4. ร.ต.ต.พล	สูงแขชาติรี	ประธาน กสว.
5. นายดวงศ์	ยมมาศ	ประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ที่ 5
6. ว่าที่รต.ณัฐภาส	รัตนะ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10
7. นายกนก	ขุนพิทักษ์	แทนผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
8. นางวิจิตรชนัน	ดาทิยาภรณ์	สมาชิกสภาเทศบาล
9. นางเกี้ยน	หัวไทรทอง	ประชาชนหมู่ที่ 3
10. นางลักขณา	เพชรลูก	เลขานุการสภาเทศบาล
11. นางปิยนันท์	มิ่งนุ้ย	นักพัฒนาชุมชน
12. นายเกษม	เรืองแก้ว	ประชาชน
13. นางสาวจุฑามาส	แก้วอารีย์	ประธานแกนนำสุขภาพ
14. นางครองกานต์	อุดมามุสร	ประธานแกนนำสุขภาพ
15. นางถาวร	รัตนะโอภา	ประธานแกนนำสุขภาพ
16. นางภัทรกานต์	จันทร์มา	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม ฯ
17. นางสาวโชติกานต์	คงกำเนิด	ประชาชนหมู่ที่ 5
18. นางสาวจิรัญญา	พรหมเอียด	ประชาชนหมู่ที่ 5
19. นางสาวเพ็ญรัตน์	ศรีภุมราช	ประชาชนหมู่ที่ 8
20. นางสาวพลจิกา	ตั้งสมชัยศิลป์	ลูกจ้างหน่วยงานราชการ
21. นายสมศักดิ์	ทองน้อม	ประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ที่ 8
22. นางสาวนงเยาว์	สุวรรณทวี	ฝ่ายปกครอง/มหาดไทย
3. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จำนวน 32 คน คือ
1. นายสมใจ	ปานซ้าย	ประธานชมรมหมู่ที่ 1
2. นายเอี่ยม	เพชรศรี	ประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ที่ 1
3. นางผกาวรรณ	ทองคำ	ประธานกลุ่มดอกไม้จันทร์
4. นางสุนิสา	ทองนิล	ประชาชนหมู่ที่ 1
5. ออณางสาวสายฝน	ชุมมิ่ง	ประธานกลุ่มแปรรูปทุ้งพระหมู่ที่ 2
6. นายหะมะ	สาหมาน	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 7
7. นายรอหีม	เอียดหวัง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3
8. นายศิริชัย	จันทร์ชิตจริงใจ	บัณฑิตอาสา (แทนผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5)
9. นายถวัลย์	แก้วเพชร	เลขานายกอบต.
10. นายยาลี	เหล้าะหยิด	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 4

11. นายคันห้วยลี	หวังมะ	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 3
12. นายสกาเรีย	โสะหมัด	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 7
13. นายหมูด	ธรรมราช	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 1
14. นายอดุล	แก้วมาก	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 1
15. นายเอกสิทธิ์	สอรามัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9
16. นายหวัง	เอียดหวัง	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 3
17. นายมะหะหมัด	โตะมะลา	กำนัน
18. นายจิรภัทน์	ชুমมิ่ง	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 2
19. นายเจะหลี	หวันหมะ	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 4
20. นายมะสะนาวี	ขรีดาโวะ๊ะ	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 8
21. นายกะหริ่ม	เหย๊ะหมะ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ
22. นายคงศักดิ์	สิริกุล	ผู้อำนวยการกองช่าง
23. นายธรรมเพชร	สิงทิพย์ทม	รองประธานสภา ฯ
24. นายนาบ	มณี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2
25. นางสาวศศิธร	จันทร์ยง	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 5
26. นายประมุข	จันทร์แดง	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 5
27. นายเดช	สมบัติโอ	นักพัฒนาชุมชน
28. นายหวัง	ขรีดาโ๊ะ๊ะ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8
29. นายคอเถาะ	หมินเขาว์	สมาชิกสภาอบต.หมู่ที่ 9
30. นางสาววณิชชา	นวลหนู	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
31. นางลลนา	นิเด	ผู้อำนวยการกองการศึกษา
32. นายที่รัก	ประเทพ	หัวหน้าสำนักปลัด ฯ
4. เทศบาลตำบลบางเหียง อำเภอกวนเนียง จำนวน 22 คน คือ
1. นายกำชัย	แสลิ้ม	กำนัน
2. นายใจ	บุญมะโน	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นายวรวุฒิ	พรหมจรรย์	สมาชิกสภาเทศบาลหมู่ที่ 11
4. ชัชรินทร์	ไม้กอด	ประชาชนหมู่ที่ 13
5. นายอนันต์	ขวัญสง่า	สมาชิกสภาเทศบาลหมู่ที่ 11
6. นายวิราช	ยางทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10
7. นายอำมอญ	โสภิกุล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11
8. นางสุณี	น้ำวประจูด	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8

9. นางนิตา	นกแก้ว	กรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 13
10. นางสาวสมัย	ขวัญสง่า	กรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 11
11. นางสาวนพเก้า	เถาวิล	กรรมการ อพปร.หมู่ที่ 3
12. นางสุณีย์	ชัยชนะ	ประชาชนหมู่ที่ 3
13. นายสุชัย	แซ่หั่ว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
14. นางสาวอรพรรณ	ฤทธิบูรณ์	ประชาชนหมู่ที่ 3
15. นางอุบล	ศรีเกษตรกุล	ประชาชนหมู่ที่ 3
16. นางจุฑามาส	ณ เชียงใหม่	สมาชิกสภาเทศบาลหมู่ที่ 8
17. นางสาวสุปรียา	มนตรี	หัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้
18. นางสาวรัตน์	บุญวงศ์	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ
19. นางสาวปิยฉัตร	หวังหนู	ฝ่ายทรัพยากรบุคคล
20. นายเอกชัย	บริเพชร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10
21. นายประสิทธิ์	ปัตตะพัฒน์	กรรมการ หมู่บ้าน หมู่ที่ 5
22. นายวิชาติ	แซ่แต่	ประธานกองทุนสวัสดิการ ชุมชน ต.บางเหริ่ง

2. แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์

ผู้ทำการวิจัยได้ลงศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง อำเภोजะนะ อำเภอควนเนียง ในการทำการสัมภาษณ์ ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายที่มั่นใจว่าจะสามารถให้คำตอบในเรื่องรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยพิจารณาจากการสังเกต จดจำ และการแสดงความคิดเห็นที่แสดงออกจากการสัมภาษณ์ แล้วนำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้บริหาร สมาชิกสภาฯ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่และหน่วยงาน ผู้ทำการวิจัยได้แบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ และบุคคลที่สัมภาษณ์ จำนวน 17 คน ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)

จำนวน 2 คน

2.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน

2.3 ผู้บริหารจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน

2.4 ข้าราชการประจำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 12 คน

3. แหล่งข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม 4 อำเภอ 4 โชน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดสงขลา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใน 4 อำเภอ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ 400 คน ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยของประชากร ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

3.1 อำเภอเมืองสงขลา ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา 70 คน เทศบาลเมืองเขารูปช้าง 41 คน เทศบาลตำบลพะวง 32 คน เทศบาลตำบลเกาะเต่า 12 คน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง 11 คน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะข่อย 5 คน รวมทั้งสิ้น 171 คน

3.2 อำเภอสิงหนคร ได้แก่ เทศบาลเมืองสิงหนคร 39 คน เทศบาลเมืองม่วงงาม 12 คน เทศบาลตำบลทะเล 3 คน องค์การบริหารส่วนตำบลสิงโค 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนบ 4 คน องค์การบริหารส่วนตำบลราแดง 3 คน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขนุน 8 คน องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ 3 คน องค์การบริหารส่วนตำบลป่าขาด 3 คน องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด 3 คน รวมทั้งสิ้น 86 คน

3.3 อำเภอจะนะ ได้แก่ เทศบาลตำบลจะนะ 8 คน เทศบาลตำบลบ้านนา 9 คน เทศบาลตำบลนาทับ 13 คน องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง 5 คน องค์การบริหารส่วนตำบลสะพานไม้แก่น 7 คน องค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม 9 คน องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า 8 คน องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำขาว 4 คน องค์การบริหารส่วนตำบลขุนตืดหวาย 3 คน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมอไทร 7 คน องค์การบริหารส่วนตำบลจะโหนง 8 คน องค์การบริหารส่วนตำบลคู 7 คน องค์การบริหารส่วนตำบลแค 5 คน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเปี้ยะ 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน 10 คน รวม 109 คน

3.4 อำเภอควนเนียง ได้แก่ เทศบาลตำบลควนเนียง 4 คน เทศบาลตำบลบางเหรียง 9 คน องค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก 5 คน องค์การบริหารส่วนตำบลรัศมี 10 คน รวมทั้งสิ้น 34 คน

ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกเทศมนตรี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภา ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนแล้วนำคะแนนความคิดเห็นดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นคะแนนรวมเพียงชุดเดียวในแต่ละอำเภอ โดยเมื่อนำไปเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนสามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้เป็นจำนวน 400 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสามารถแบ่งตามคุณลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอำเภอและขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา (n=400)

กลุ่ม อำเภอ	ขนาดอปท.				รวมความถี่ จำนวน/ ร้อยละ
	อปท. จำนวน/ ร้อยละ	เทศบาล			
		นคร จำนวน/ ร้อยละ	เมือง จำนวน/ ร้อยละ	ตำบล จำนวน/ ร้อยละ	
เมือง	16 (4.00)	70 (17.53)	41 (10.25)	44 (11.00)	171 (42.75)
สิงหนคร	32 (8.00)	0 (0)	51 (12.75)	3 (0.75)	86 (21.54)
จะนะ	79 (19.75)	0 (0)	0 (0)	30 (7.50)	109 (27.25)
ควนเนียง	21 (5.25)	0 (0)	0 (0)	13 (3.25)	34 (8.50)
รวม	148 (37.00)	70 (17.51)	92 (23.00)	90 (22.51)	400 (100.00)

จากตารางที่ 5 ความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มอำเภอและขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอำเภอเมืองจำนวน 171 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 42.75 รองลงมาคือกลุ่มอำเภอจะนะ จำนวน 109 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 27.25 และอำเภอสิงหนคร 86 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 21.54 และมีกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คืออำเภอควนเนียง จำนวน 34 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 8.50

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	166	41.51
หญิง	234	58.53

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	18	4.52
21-30 ปี	60	15.00
31-40 ปี	107	26.81
41-50 ปี	87	21.81
51-60 ปี	70	17.52
สูงกว่า 60 ปี	58	14.54
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	234	58.53
ปริญญาตรี	127	31.84
ปริญญาโท	38	9.51
ปริญญาเอก	1	0.32
รวม	400	100

จากการตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ผลจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.51 และเพศหญิงจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.53 แบ่งตามอายุดังต่อไปนี้ อายุต่ำกว่า 20 ปีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.52, อายุ 21-30 ปีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00, อายุ 31-40 ปีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.81, อายุ 41-50 ปีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.81, อายุ 51-60 ปีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.52, สูงกว่าอายุ 60 ปีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.54 แบ่งตามการศึกษาดังนี้ ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.53, ปริญญาตรีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.84, ปริญญาโทจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.51, ปริญญาเอกจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดสงขลาจำแนกตามตำแหน่ง, ระดับหน่วยงาน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ไม่มีตำแหน่ง	260	65.00
นายก ฯ	8	2.00
รองนายก ฯ	4	1.00
พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	41	10.33
ท้องถิ่น		
สมาชิกสภา ฯ	17	4.33
พนักงานจ้าง/ ลูกจ้าง	70	17.54
ระดับหน่วยงาน		
ไม่มีหน่วยงาน	276	69.00
องค์การบริหารส่วนตำบล	57	14.32
เทศบาลนคร	7	1.82
เทศบาลเมือง	32	8.00
เทศบาลตำบล	28	7.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จะเห็นได้ว่าด้านตำแหน่ง จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แบ่งตามตำแหน่งดังนี้ ไม่มีตำแหน่งจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00, นายก ฯ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00, รองนายก ฯ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00, พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.33, สมาชิกสภา ฯ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33, พนักงานจ้าง/ ลูกจ้างจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54 แบ่งตามหน่วยงานดังนี้ ไม่มีหน่วยงานจำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00, องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.32, เทศบาลนครจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.82, เทศบาลเมือง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00, เทศบาลตำบล จำนวน 28 คิดเป็นร้อยละ 7.00

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดสงขลา จำแนกตามอาชีพ ตำแหน่งในชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่มี	11	2.81
เกษตรกร	149	37.32
ธุรกิจส่วนตัว	68	17.00
ลูกจ้าง/ พนักงานของเอกชน	29	7.33
ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้าง ของหน่วยงานรัฐ	99	24.84
อื่น ๆ	44	11.00
ตำแหน่ง		
ไม่มี	14	3.53
ลูกบ้าน	199	49.84
กำนัน	3	0.81
ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	24	6.00
กรรมการหมู่บ้าน	84	21.00
อื่น ๆ	76	19.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จะเห็นได้ว่าด้านอาชีพ จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อย
ละ 100 แบ่งตามอาชีพดังนี้ ไม่มีอาชีพจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.81, เกษตรกรจำนวน 149 คน
คิดเป็นร้อยละ 37.32, ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00, ลูกจ้าง/ พนักงานของ
เอกชน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33, ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐ
จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.84, อื่น ๆ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 แบ่งตามตำแหน่ง
ในชุมชนดังนี้ ไม่มีตำแหน่ง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53, ลูกบ้าน จำนวน 199 คน คิดเป็น
ร้อยละ 49.84, กำนัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.81, ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน
24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00, กรรมการหมู่บ้าน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00, อื่น ๆ จำนวน
76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

1. ด้านคุณธรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็กระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีจำนวนประชากรเกือบ 2,000 คน ในแต่ละพื้นที่ ลักษณะการบริหารงานจึงเป็นในรูปแบบเครือญาติ ผู้บริหารมักไม่ค่อยใส่ใจในเรื่องคุณธรรม ความยุติธรรม และความเสมอภาค ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังยึดถือประโยชน์ของพวกเขาเป็นหลักเป็นใหญ่ ระเบียบวินัยหย่อนยาน เน้นระบบอุปถัมภ์ทั้งในและนอกองค์กร จึงส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่าธรรมาภิบาลด้านคุณธรรมนั้นยังจัดอยู่ในเกณฑ์น้อย

1.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความตระหนักและปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจ ตั้งใจในบริหารงาน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมมือในการบริหารงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำโครงการต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตั้งใจในการบริหารงานมาก สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ดี บริหารงานแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและให้โอกาสชุมชนในการบริหารจัดการตนเองเพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็ง ใจกว้าง จริงใจ และเป็นมิตรกับประชาชนเพราะเป็นพื้นที่สองศาสนา ซึ่งเรื่องของความเชื่อทางศาสนาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้บริหาร ๆ จึงต้องเป็นที่รัก เคารพ ศรัทธาของประชาชนและมีจิตวิทยาในการบริหารงานสูง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานแบบญาติพี่น้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในองค์กรและในชุมชน เพราะวิถีชีวิตยังเป็นรูปแบบชนบทอยู่มาก ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ล้วนทำเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชน ในด้านระเบียบวินัยในองค์กร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเข้า-ออกงานตรงเวลาและควบคุมการเข้า-ออกงานของบุคลากรในองค์กรอย่างเข้มงวด รวมถึงควบคุมบุคลากรให้แต่งกายสุภาพเรียบร้อยมาทำงานเพื่อสร้างความศรัทธาน่าเชื่อถือให้เกิดแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความเสียสละและทุ่มเทเวลาต่อส่วนรวม

1.2 ผลการวิเคราะห์หัตถ์สัมผัส

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารงาน ตั้งใจในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน รวมทั้งมีการจัดระเบียบในองค์กรทั้งการเข้า-ออกงานตรงเวลา การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามข้อตกลงของหน่วยงาน เช่น วันจันทร์ใส่

ชุดกาที วันอังคาร-วันพฤหัสบดีใส่ชุดสุภาพ วันศุกร์ใส่ชุดไทย เป็นต้น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสละเวลาส่วนตัวเพื่องานส่วนร่วม ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่คอร์รัปชัน มีความเป็นธรรมกับบุคลากรในองค์กรและประชาชน และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในองค์กรและประชาชน ในด้านความอดทน ขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ของตนเอง สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในองค์กรและชุมชนได้ตรงจุด อย่างมีความเข้าใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ส่งผลให้เป็นองค์กรและชุมชนที่มีความสุข ในด้านระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบอย่างที่ดีในการแต่งกายสุภาพ เข้า-ออกงานตรงเวลา และอุทิศเวลาให้ส่วนรวม การปฏิบัติงานเป็นไปตามแบบแผนที่องค์กรได้วางไว้ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายหมายเดียวกันในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชน” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2559)

มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงส่วนน้อยที่บริหารงานด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง มีวุฒิทางอารมณ์ต่ำและฝึกใฝ่ในอำนาจ สร้างความทุกข์ใจให้แก่ข้าราชการประจำและประชาชน ระเบียบวินัยในองค์กรหย่อนยาน ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านระเบียบวินัยในองค์กร และใช้เวลาราชการไปกับงานส่วนตัวความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคำว่าคุณธรรม และมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงานตอบสนองประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเอง ข้าราชการประจำจึงตกเป็นผู้ตอบสนองความต้องการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ และมักจะต้องรับชะตากรรมเมื่อโดยร้องเรียนจากประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ขอบังคับต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือข้าราชการประจำแต่อย่างใด ข้าราชการประจำจึงโดนลงโทษตามกฎหมายอย่างเล็งไม่ได้ ในส่วนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ถูกดำเนินคดีแต่เนื่องจากกฎหมายในการลงโทษไม่ชัดเจนและมีขั้นตอนมากมาย มีการใช้อิทธิพลทางการเมืองระหว่างดำเนินการทำให้คดีโดยยกฟ้องเป็นจำนวนมาก การเข้า-ออกงานส่วนใหญ่เข้างานสาย อยู่ในช่วงเวลา 09.00-10.00 น. แต่เซ็นชื่อในช่วงเวลา 07.00-08.00น.” (ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2559)

มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงส่วนน้อยที่บริหารงานด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง มีวุฒิทางอารมณ์ต่ำและฝึกใฝ่ในอำนาจ สร้างความทุกข์ใจ

ให้แก่ข้าราชการประจำและประชาชน ระเบียบวินัยในองค์กรหย่อนยาน ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านระเบียบวินัยในองค์กร และใช้เวลาราชการไปกับงานส่วนตัว ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์สุจริต ต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจไม่คดโกง มีความอดทนอดกลั้นที่จะไม่แสดงความโกรธทั้งสีหน้าและแววตา เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน การแต่งกายของบุคคลกรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด มีความเสียสละต่อส่วนรวม ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเปรียบเสมือนญาติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งให้บริการแก่ประชาชนเป็นหลัก มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การดำเนินงานถูกต้องชัดเจน บุคลากรทุกคนในองค์กรทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ระแวงซึ่งกันและกัน ประชาชนมีความไว้วางใจในการบริหารงาน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ มีการทำประชาคมรับฟังความคิดเห็นชุมชน เพื่อสามารถแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างตรงจุด...” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละต่อส่วนรวม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งให้บริการแก่ประชาชนเป็นหลัก และมีความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่มีธรรมาภิบาลในด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ ไม่คดโกง ขยันหมั่นเพียร อดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย และเสียสละต่อส่วนรวมดี มีเพียงส่วนน้อยที่บกพร่องในด้านคุณธรรม ขาดความยุติธรรม ขาดความเสมอภาค มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง มีระบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจนในองค์กรและในชุมชน ขาดระเบียบวินัยในองค์กร ขาดความเสียสละต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณดังนี้

1.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านคุณธรรม

ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต (มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง)	90 (22.52)	145 (36.32)	107 (26.84)	43 (10.82)	15 (3.84)	3.63	1.061	มาก
2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอดทนขยันหมั่นเพียรในการบริหารงาน (การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า/การบริหารงานในองค์กร/ บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน)	89 (22.32)	158 (39.51)	113 (28.32)	32 (8.00)	8 (2.00)	3.72	0.964	มาก
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัยในองค์กร (การแต่งกายสุภาพ/ เข้า-ออกทำงานตรงเวลา)	93 (23.31)	144 (36.00)	118 (29.51)	37 (9.33)	8 (2.00)	3.69	0.993	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
4. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารงานด้วยความ เสียสละ (ให้บริการ ประชาชนในทุกด้าน ทั้งใน-นอกเวลา ราชการ)	95 (23.83)	144 (36.00)	107 (26.81)	38 (9.51)	16 (4.00)	3.66	1.064	มาก
รวม						3.67	1.020	มาก

จากตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านคุณธรรมจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต (มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง) ระดับความคิดเห็นมากที่สุดจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.52, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 145 คน ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการบริหารงาน (การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า/ การบริหารงานในองค์กร/ บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุดจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.32, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 158 คน ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัยในองค์กร (การแต่งกายสุภาพ/ เข้า-ออกทำงานตรงเวลา) ระดับความคิดเห็นมากที่สุดจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.31, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 (4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วย

ความเสียดสี (ให้บริการประชาชนในทุกด้านทั้งใน-นอกเวลาราชการ) ระดับความคิดเห็นมากที่สุดจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

จากการศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ว่าในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความตั้งใจในการบริหารงานเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนในพื้นที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้านระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญกับการเข้า-ออกงานตรงเวลาทั้งตนเองและพนักงานในองค์กร มีการจัดระเบียบให้กับพนักงานในการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยมาทำงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน มีความเสียดสีทู่เวลาต่อส่วนรวม แต่ด้านการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต (มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดร้อยละ 3.63 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจุดอ่อนในด้านคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ก็มีข้อมูลตรงกันถึงแนวทางการบริหารที่ไม่ได้คำนึงถึงคุณธรรมบริหารงานเพื่อผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก คือตอบสนองความต้องการของชุมชน

2. ด้านนิติธรรม

การเมืองระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสงขลามีความเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติอย่างแยกไม่ออก มีนักการเมืองระดับชาติมาเล่นการเมืองระดับท้องถิ่นจำนวนมาก และเอาค่านิยมการเมืองระดับชาติมาใช้ในการเมืองระดับท้องถิ่นหลาย ๆ ด้าน เช่น ค่านิยมการซื้อสิทธิขายเสียง การเล่นพรรคเล่นพวก การคอร์รัปชันเป็นเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ นักการเมืองระดับชาตินักการเมืองระดับท้องถิ่น ข้าราชการส่วนภูมิภาค และข้าราชการส่วนท้องถิ่น อีกทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการหลีกเลี่ยงความผิดต่าง ๆ เมื่อถูกตรวจสอบ นำมาซึ่งความเคียดแค้นและความทุกข์ยากของประชาชน

2.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง กฎระเบียบ ข้อบัญญัติ และกติกาสังคม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการใช้กฎหมายหมายท้องถิ่นที่ชัดเจน และขาดการแนะนำให้ความรู้เพิ่มเติมจากพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนไม่เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษเมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย ทำให้กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ ส่งผลต่อบริหารงานที่ผิดพลาด ส่งผลเสียต่อตนเองและประชาชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีมีการแบ่งแยก ไม่ใช่

อำนาจของตนเองเพื่อข่มเหงและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม

2.2 ผลการวิเคราะห์ห้วงสัมภพ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง กฎระเบียบ ข้อบัญญัติ และกติกาสภามชน ในการบริหารงานผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอภาค ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ไม่ใช้อำนาจของตนเองเพื่อข่มเหงและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ดังความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ใด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้อำนาจในทางที่ชอบธรรม และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ประชาชนเพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารงาน” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2559)

มีเพียงส่วนน้อยที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการทุจริตคอร์รัปชัน ขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้กฎหมายหมายท้องถิ่นที่ชัดเจน เมื่อนำมาปฏิบัติจึงเกิดข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง ในบางโครงการที่ข้าราชการประจำทักท้วงในข้อกฎหมายที่ผิดพลาด ก็ไม่ใส่ใจที่จะแก้ไข จึงถูกประชาชนร้องเรียนอยู่บ่อยครั้ง เมื่อองค์กรอิสระมาตรวจสอบการทำงานก็โดนถอดถอน โดนดำเนินคดีตามกฎหมาย และถูกเรียกเงินคืนจำนวนมาก มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในองค์กรและให้บริการประชาชนที่เลื่อมล้ำ โดยดูแลประชาชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเองเป็นอย่างดี ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ กติกาสภามชนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติแต่ในความเป็นจริง กฎระเบียบต่าง ๆ ไม่สามารถควบคุมการทำงานได้เลย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามหาทางเลี่ยงกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเอง และสอนให้ข้าราชการประจำต้องต้องโกหกเพื่อหลบเลี่ยงข้อกฎหมาย เพื่อไม่ให้มีปัญหาในภายหลัง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรและบุคคลทั่วไป ใครเป็นพรรคพวกของตนก็ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มีความเสมอภาคในการบริหารงานองค์กร มุ่งเน้นการบริหารงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ดั่งบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเป็นสำคัญ มีความเที่ยงตรง ใช้หลักความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามหลักความถูกต้อง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลทรัพย์สินส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของประชาชน มองประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง รับผิดชอบการปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น....” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2559)

ในภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา มีนิติธรรม ในการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและประชาชนอย่างเสมอภาค ไม่ทำตามอำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและประชาชนอย่างเสมอภาคไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่ทำตามอำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น แต่มีส่วนน้อยที่ยังขาดความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของท้องถิ่น จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารงาน นำไปสู่การร้องเรียนจากประชาชน การถูกตรวจสอบและระบุงโทษจากองค์กรอิสระ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ฯลฯ ซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับเชิงคุณภาพดังนี้

2.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านนิติธรรม

ด้านนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฏระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ (ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง/ข้อบัญญัติ/ กติกาชุมชน)	94	163	99	31	13	3.74	1.009	มาก
	(23.51)	(40.82)	(24.83)	(7.84)	(3.35)			
2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป (ใส่ใจดูแลผู้ร่วมงาน, ประชาชน, ประเมินผลงานผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค/ พึ่งเสียงส่วนใหญ่ในการบริหารงาน)	88	169	94	33	16	3.72	1.028	มาก
	(22.00)	(42.31)	(23.52)	(8.33)	(4.00)			

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ด้านนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นไม่ทำตาม อำเภอใจ และไม่ ละเมิดสิทธิของผู้อื่น (ไม่ข่มเหงรังแก ผู้ร่วมงาน/ ประชาชน)	98 (24.51)	171 (42.82)	93 (23.33)	24 (6.00)	14 (3.54)	3.79	0.995	มาก
รวม						3.74	1.010	มาก

จากตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านนิติธรรมด้านนิติธรรมจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

(1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ (ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง/ ข้อบัญญัติ/ กติกาชุมชน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป (ใส่ใจดูแลผู้ร่วมงาน, ประชาชน, ประเมินผลงาน ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค/ ฟังเสียงส่วนใหญ่ในการบริหารงาน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทำตามอำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น (ไม่ข่มเหงรังแกผู้ร่วมงาน/ ประชาชน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาในด้านนิติธรรม สรุปได้ว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย บ้านเมือง กฎระเบียบ ข้อบัญญัติ และกติกามารยาทอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอภาค ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ไม่ใช้อำนาจของตนเองเพื่อข่มเหงและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม แต่มีจุดอ่อนในด้านนิติธรรม คือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปมีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดร้อยละ 3.72 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเลือกปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป โดยข้อมูลตรงกันกับข้อมูลการสัมภาษณ์ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่คำนึงถึงพวกพ้องในองค์กรและฐานะคะแนนเสียงของตนเองในชุมชนเป็นหลัก จึงมุ่งเน้นให้บริการและช่วยเหลือแก่กลุ่มคนบางกลุ่มสร้างความไม่เสมอภาคในชุมชน นำมาสู่ความแตกแยกในชุมชนและความเสื่อมศรัทธาในตัวผู้นำ

3. ด้านความคุ้มค่า

ความคุ้มค่าเป็นธรรมาภิบาลอีกหนึ่งข้อที่หน่วยงานภาครัฐเกือบทุกแห่งในประเทศไทย ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือไม่สามารถปฏิบัติตามได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นหน่วยงานรัฐอีกแห่งหนึ่งที่ไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าได้อย่างแท้จริง รวมทั้งผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จึงส่งผลให้เกิดการใช้ ทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือยในองค์กร ทำให้รัฐเสียดำเนินค่าใช้จ่ายไปกับพลังงานฟุ่มเฟือยเหล่านี้เป็นจำนวนมาก ทั้ง น้ำมัน ไฟฟ้า น้ำประปา วัสดุอุปกรณ์สำนักงาน หน่วยงานภาครัฐทั้งหลายจึงจำเป็นต้องหันกลับมา พิจารณาการบริหารจัดการด้านความคุ้มค่าให้เกิดผลสูงสุดเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

3.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กร ยังไม่คุ้มค่าถึงร้อยละ 90 โดยยังขาดมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้พลังงานและทรัพยากรใน องค์กร มีการนำทรัพยากรในองค์กรไปใช้ในงานส่วนตัว ขาดการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม และยัง ขาดการบริหารทรัพยากรที่ดีเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน อันส่งผลให้งบประมาณที่จัดสรรด้าน ทรัพยากรนั้นเกิดความสูญเปล่า มีเพียงบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีมาตรการการใช้ไฟฟ้าที่ ชัดเจน เช่น มีเวลากำหนดชัดเจนในการ เปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศ มีสำนักงานที่ออกแบบมาเพื่อการลด ใช้พลังงานไฟฟ้า มีการนำค่าไฟฟ้ามาเปรียบเทียบในแต่ละหน่วยงานย่อยในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิด การลดใช้พลังงาน มีการควบคุมการใช้น้ำมัน โดยการกำหนดอัตราการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงต่อคนใน ตำแหน่งผู้บริหาร มีการรณรงค์ใช้รถส่วนตัว ในการลงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่รับผิดชอบมีขนาดเล็ก ส่วน ราชการใช้ในการเดินทาง ไปราชการในตัวอำเภอเท่านั้น

3.2 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักในการใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กรให้เกิดคุ้มค่าสูงสุด โดยยังขาดมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กร มีการใช้รถของทางราชการ โดยไม่ได้ควบคุม ส่งผลต่อปริมาณการสูญเสียเชื้อเพลิงอย่างไม่คุ้มค่า มีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ อย่างฟุ่มเฟือย เช่น เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ฯลฯ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการตระหนักและขาดการส่งเสริมให้คนในชุมชนดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ขาดการบริหารทรัพยากรที่ดีเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ไฟฟ้า น้ำมัน รถยนต์ สำนักงานไม่ค่อยคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทุกปี อุปกรณ์สำนักงานใช้คุ้มค่าเพียงบางอย่าง มีการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมอย่างเคร่งครัด ด้านการให้บริการประชาชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นหนักมากเพราะต้องรักษาฐานคะแนนเสียงของตน” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2559)

มีเพียงบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีมาตรการการประหยัดไฟฟ้าที่ชัดเจน เช่น มีเวลากำหนดการเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศ มีสำนักงานที่ออกแบบมาเพื่อการลดใช้พลังงานไฟฟ้า มีการนำค่าไฟฟ้าแต่ละเดือนมาเปรียบเทียบลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าลง มีการควบคุมการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการใช้รถราชการ มีมาตรการให้ใช้โทรศัพท์สำนักงานในงานราชการเท่านั้น ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ทั้งไฟฟ้า น้ำมัน และโทรศัพท์ วัสดุอุปกรณ์สำนักงานอย่างประหยัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลทรัพย์สินส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของประชาชน มุ่งเน้นให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารจัดการทรัพยากรที่ไม่เป็นระบบก่อให้เกิดความไม่คุ้มค่า การให้บริการสาธารณะตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี มีดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ไฟฟ้า น้ำมัน รถยนต์สำนักงานไม่ค่อยคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทุกปี อุปกรณ์สำนักงานใช้คุ้มค่า มีการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมอย่างเคร่งครัด ด้านการให้บริการประชาชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นหนักมากเพราะต้องรักษา

ฐานคะแนนเสียงของตนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานในองค์กรไม่ค่อยเต็มร้อย แต่พบปะประชาชนไม่ขาด ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นเสมอ....” (ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2559)

ในภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ยังต้องส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ในการใช้พลังงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์สำนักงานในหน่วยงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบอย่างในการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม และส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกันดูแลทรัพย์สินส่วนรวมเป็นเป็นอย่างดี การบริหารทรัพยากรก็เป็นที่ไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ยังไม่มีความตระหนักในการสร้างและส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้มีความคุ้มค่าในการใช้พลังงานและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น น้ำมัน ไฟฟ้า ประปา วัสดุสำนักงาน ฯลฯ อันนำมาซึ่งการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

3.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความคุ้มค่า

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อยที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ				
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการให้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (ไฟฟ้า/น้ำมัน)	78	155	123	32	12	3.64	0.982	มาก
	(19.51)	(38.82)	(30.83)	(8.00)	(3.00)			

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ ในหน่วยงานอย่าง คุ้มค่า(กระดาษ/ ปากกา/โทรศัพท์ ฯลฯ)	73 (18.31)	171 (42.82)	112 (28.00)	30 (7.53)	14 (3.54)	3.65	0.978	มาก
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดูแลรักษา ทรัพย์สินส่วนร่วม เป็นอย่างดี	90 (22.51)	161 (40.32)	107 (26.83)	29 (7.34)	13 (3.35)	3.72	0.998	มาก
4. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ ทรัพยากรมุ่งเน้น ให้บริการประชาชน โดยรวม (บุคลากรทุก คนในอปท.ให้บริการ ประชาชนเป็นอย่างดี)	94 (23.51)	163 (40.82)	96 (24.00)	36 (9.00)	11 (2.83)	3.73	1.007	มาก
รวม						3.68	0.991	มาก

จากตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการให้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (ไฟฟ้า/ น้ำมัน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (กระดาษ/ ปากกา/ โทรศัพท์ ฯลฯ) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนร่วมเป็นอย่างดีระดับความคิดเห็นมากที่สุดจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 (4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวม (บุคลากรทุกคนในอปท. ให้บริการประชาชนเป็นอย่างดี) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.82, ระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00, ระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.83

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในด้านความคุ้มค่า สรุปได้ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความตระหนักในการใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กรให้เกิดคุ้มค่าสูงสุดดังข้อมูลด้านการบริหารจัดการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดร้อยละ 3.64 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการบริหารจัดการในการใช้พลังงานในหน่วยงานไม่คุ้มค่า โดยขาดความตระหนัก ไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กร ส่งผลต่อปริมาณการสูญเสียเชื้อเพลิง และทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า ทั้งขาดการตระหนักในการดูแลและส่งเสริมให้ประชาชนหวงแหนรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ขาดการบริหารทรัพยากรที่ดีทั้งตัวบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ในสำนักงานเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

4. ด้านความโปร่งใส

ในปัจจุบันภาคประชาชน มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งองค์กรอิสระ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

(ตตง.) ฯลฯ ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มข้น เพื่อเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใสในการบริหารงานอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

4.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่มีการบริหารงานที่เป็นกระบวนการ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารงานมีความถูกต้อง ชัดเจนและมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด บริหารงานด้วยความจริงใจทั้งในองค์กรและในชุมชน สร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน การอนุมัติงบประมาณในโครงการต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างถูกต้องด้วยการผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้ง การดำเนินโครงการต่าง ๆ มีการนำตัวแทนชุมชนเข้ามาร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน ดำเนินการ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อประโยชน์สูงสุดกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อเท็จจริงในการดำเนินโครงการและงบประมาณให้ประชาชนรับทราบอย่างรวดเร็วแต่ในบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ล่าช้า ไม่ทั่วถึง ประชาชนขาดการเข้าร่วมในกระบวนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน

4.2 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ มีการบริหารงานที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วม ถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน บริหารด้วยความจริงใจทั้งในองค์กรและในชุมชน สร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน แต่ก็มีบางพื้นที่ขาดความไว้วางใจจากผู้ร่วมงานเนื่องจากบริหารในรูปแบบเอื้อพวกพ้อง การอนุมัติงบประมาณในโครงการต่าง ๆ ต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาฯ ทุกครั้ง ซึ่งในหลายท้องถิ่นสมาชิกสภาฯ และฝ่ายบริหารเป็นพรรคพวกเดียวกัน มีข้อดีคือการบริหารงานเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ข้อเสียคือขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งเมื่อเทียบกันระหว่างผลเสียและผลดีแล้ว ผลเสียน่าส่งผลกระทบต่อส่วนรวมมากกว่าผลดีที่ได้รับ การดำเนินโครงการต่าง ๆ มีการนำตัวแทนชุมชนเข้ามาร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน ดำเนินการ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อประโยชน์สูงสุดกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อเท็จจริงในการดำเนินโครงการและงบประมาณให้ประชาชนรับทราบอย่างรวดเร็วดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านความโปร่งใสของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการบริหาร ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจริงใจ

ต่อประชาชน มีการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ตามหอกระจายข่าวให้ข้อมูลประชาชนรวดเร็วทั่วถึง” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2559)

แต่ในบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนขาดการเข้าร่วมในกระบวนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ ความสามารถ และวิธีการต่างๆ ในการช่วยเหลือประชาชน เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้อย่างเบ็ดเสร็จ ก็จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ศรัทธาที่จะประสานขอความร่วมมือได้ ในส่วนของความไว้วางใจกันในองค์กรนั้นทีมเดียวกันหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกันมักจะมี ความไว้วางใจกัน ส่วนฝ่ายที่เป็นคนละทีมก็มักจะขาดความไว้วางใจ เมื่อพูดถึงประเด็นการมีส่วนร่วมมักจะพบกับปัญหาการขาดความร่วมมือของประชาชนเนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นยังไม่สามารถทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในความสำคัญของการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมได้ การตรวจสอบก็ยังไม่มีความมาตรฐานประชาชนที่เข้ามาตรวจรับงานโครงการต่าง ๆ ก็ไม่มีศรัทธาพอส่วนใหญ่เป็นคนของนักการเมืองเอง การแจ้งข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพมากกว่าของส่วนท้องถิ่น” (ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน เพื่อการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินที่มีประสิทธิภาพ ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการบริหาร ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความจริงใจต่อประชาชน มีป้า ประชาสัมพันธ์ โครงการต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ตามหอกระจายข่าว ให้ข้อมูลประชาชนรวดเร็ว เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน แก้ปัญหา ตรวจสอบ และติดตาม ประเมินผล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบงานสูงมาก ทั้งภายในภายนอก สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ สำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ...” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2559)

ในภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา มีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ถูกต้อง ชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุด ต่อองค์กรและประชาชน เป็นที่ไว้วางใจของ

บุคลากรในองค์กรและประชาชน มีกระบวนการที่ดีในการตรวจสอบ โครงการและการใช้จ่ายงบประมาณ ให้ข้อมูลข่าวสารประชาชนชัดเจนและรวดเร็ว

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่บริหารงานด้วยความโปร่งใส ถูกต้อง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพสามารถให้ภาคประชาชนและองค์กรอิสระเข้าตรวจสอบได้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ให้กับประชาชนก็รวดเร็วชัดเจนโดยส่งผ่านข้อมูลจากตัวแทนสมาชิกสภาในแต่ละพื้นที่ลงสู่ประชาชน มีเพียงส่วนน้อยที่การบริหารงานขาดความโปร่งใส ประชาชนไม่กล้าตรวจสอบ เมื่อองค์กรอิสระเข้ามาตรวจสอบก็ถูกระบุโทษทันที ในส่วนของข้อมูลข่าวสารที่ส่งไปยังประชาชนก็มีปัญหาในบางพื้นที่ บางแห่งท้องถิ่นและท้องที่ทำงานไม่สัมพันธ์กัน จึงทำให้ข้อมูลที่ไม่ถึงประชาชน หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ

4.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความโปร่งใส

ด้านความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงบริหารงานให้มี ความถูกต้องชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุด ต่อองค์กรและ ประชาชน	100 (25.00)	155 (38.81)	100 (25.00)	28 (7.00)	17 (4.32)	3.73	1.046	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้านความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงสร้างความ ไว้วางใจให้แก่ ผู้ร่วมงานและ ประชาชน	109 (27.31)	162 (40.52)	90 (22.53)	28 (7.00)	11 (2.84)	3.83	0.998	มาก
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีกระบวนการ ตรวจสอบความ ถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็วในทุกด้าน	90 (22.51)	161 (40.32)	105 (26.33)	36 (9.00)	8 (2.00)	3.72	0.976	มาก
4. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีการให้รับข้อมูล ที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา รวดเร็ว ทัวถึงต่อ ประชาชน	92 (23.00)	165 (41.31)	100 (25.00)	33 (8.32)	10 (2.53)	3.74	0.985	มาก

จากตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความโปร่งใสจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารงานให้มีความถูกต้องชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร

และประชาชนระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 100 คน ร้อยละ 25.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 155 คน ร้อยละ 38.81, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.32

(2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.31, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.84

(3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็ว ในทุกด้าน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

(4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีการให้รับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา รวดเร็ว ทั่วถึงต่อประชาชน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.31, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในด้านความโปร่งใส สรุปได้ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารงานที่มีกระบวนการอย่างมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน การบริหารงานมีความถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดีสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดี ทั้งยังบริหารงานด้วยความจริงใจทั้งในองค์กรและในชุมชน สร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน ในการอนุมัติงบประมาณในโครงการต่าง ๆ มีกระบวนการผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อถ่วงดุลความถูกต้องเหมาะสมทุกครั้ง ในประเด็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็ว มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ร้อยละ 3.72 อาจเนื่องมาจากการกระบวนการตรวจสอบงานยังไม่มีมาตรฐานที่ดีพอ ประชาชนที่เข้าร่วมตรวจรับงานในโครงการต่าง ๆ ก็ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ และส่วนใหญ่เป็นพรรคพวกของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ

5. ด้านมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยหมายถึง การปกครองที่ไว้ด้วย สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม และการฟังเสียงข้างมากแต่ไม่ละเลยเสียงข้างน้อย ในหลักธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมก็เป็น 1 ใน 6 ข้อของหลักธรรมาภิบาล ปัจจุบันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เพราะตระหนักว่าการบริหารงานท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องสามารถตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ก็ต้องทราบว่า ประชาชนมีความต้องการอะไร จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม เพื่อร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

5.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับหนึ่ง เพราะตระหนักดีว่าการบริหารงานที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง ส่วนในด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดนั้น ต้องมาจากปัญหาที่แท้จริงของชุมชน จึงมีการจัดประชาคมหมู่บ้านทุกท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทำประชาคมมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ได้เชิญตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนมาร่วมอีกครั้ง แต่ในการจัดประชาคมหมู่บ้านนั้นก็ยังมีหลายท้องถิ่นที่ชุมชนขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วม มีผู้เข้าร่วมน้อยข้อมูลที่ได้จากการทำประชาคมจึงเป็นข้อมูลปัญหาเฉพาะของคนบางกลุ่มที่เข้าร่วม และเมื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ก็เกิดกรณีการต่อต้านจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมประชาคมทุกครั้งไป ในส่วนของการจัดทำเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเชิญตัวแทนชุมชนมาร่วมรับฟังพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ระเบียบข้อบังคับที่เป็นของส่วนร่วมทุกคนเกิดความตระหนักและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อชุมชน การทำกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนเป็นอย่างดี การประสานงานร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ท้องที่และท้องถิ่นเป็นไปได้ด้วยดีเสมอมา

5.2 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการจัดประชาคมหมู่บ้าน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคเอกชนและประชาชนมาร่วมกันระดมความคิดเห็นด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและต้องการแก้ไขมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ได้เชิญตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนมาร่วมรับฟังและนำเสนอเพิ่มเติมอีกครั้ง ในส่วนของการจัดทำเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเชิญตัวแทนชุมชนมาร่วมรับฟังพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ ระเบียบข้อบังคับที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี รวมทั้งการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนก็เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างดี การประสานงานร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างท้องที่และท้องถิ่น

เป็นไปได้ด้วยดี ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ในการบริหารงานท้องถิ่น มีการทำประชาคมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อสามารถแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างตรงจุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2559)

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ยังพบว่าในการจัดประชาคมทุกท้องถิ่นในแต่ละครั้งมีชาวบ้านบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมจึงไม่รับทราบข้อสรุปของการจัดประชาคมในแต่ละครั้ง เมื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ก็เกิดการต่อต้านจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมประชาคมในทุกครั้ง ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนในการจัดทำประชาคมแต่ละครั้งมีน้อยมาก เนื่องจากการขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเวลาในการจัดประชาคมไม่สอดคล้องกับเวลาที่ชุมชนว่างจากการทำงานจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็เช่นเดียวกัน ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เนื่องมาจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2559)

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์ยังพบอีกว่าการจัดประชาคมยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุกกระบวนการ ดังบทสัมภาษณ์ของผู้บริหาร จากสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะพบกับปัญหาการขาดความร่วมมือของประชาชนเนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่นยังไม่สามารถทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักใน ความสำคัญของการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมได้ การตรวจสอบก็ยังไม่มีการมาตรฐานประชาชนที่เข้ามาตรวจรับงาน โครงการต่าง ๆ ก็ไม่มีศักยภาพพอส่วนใหญ่เป็นคนของนักการเมืองเอง การแจ้งข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพมากกว่าของส่วนท้องถิ่นที่มีการทำประชาคมในทุกตำบลทั่วจังหวัดสงขลาเพื่อมาจัดทำแผน แต่ขั้นตอนและกระบวนการยังด้อยประสิทธิภาพ ชาวบ้านมาร่วมน้อยเพราะไม่เห็นความสำคัญ...” (ผู้บริหาร สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2559)

ในภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลามีการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม เปิดรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีการจัดทำประชาคม จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติ กติกาชุมชนต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มีเพียงบางพื้นที่ที่ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำประชาคม จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำเทศบัญญัติ หรือข้อบัญญัติ กติกาชุมชนต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนซึ่งต้องได้รับการส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในขั้นตอนการจัดทำประชาคม การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำข้อบัญญัติ การจัดทำโครงการต่าง ๆ ส่วนมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยเสมอ เพื่อสามารถบริหารงานท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงปริมาณดังต่อไปนี้

5.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารอย่างมีส่วนร่วม ด้านการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนภาคประชาชน สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟังคำแนะนำ ร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์	98 (24.51)	171 (42.82)	84 (21.00)	29 (7.33)	18 (4.54)	3.76	1.045	มาก
รวม						3.76	1.045	มาก

จากตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารอย่างมีส่วนร่วม ด้านการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนภาคประชาชน สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟังคำแนะนำ ร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.82, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.54

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในด้านการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีการจัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นด้านปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่ต้องการแก้ไขมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาได้เชิญตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนมาร่วมอีกครั้ง การจัดทำเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเชิญตัวแทนชุมชนมาร่วมรับฟังพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ระเบียบข้อบังคับที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี การจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนก็เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างดี การประสานงานร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างท้องที่และท้องถิ่นเป็นไปได้ด้วยดี

แต่ก็พบว่าในการจัดประชาคมทุกหมู่บ้านในท้องถิ่นมีชาวบ้านบางส่วนไม่ได้เข้าร่วม จึงไม่รับทราบข้อมูลที่มีการจัดประชาคม เมื่อนำข้อมูลที่ได้ออกไปจัดทำแผนพัฒนา ๆ ก็เกิดการต่อต้านจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมประชาคม ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้สอดคล้องกับเชิงปริมาณด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับมาก ร้อยละ 3.76 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดในธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาทุกข้อ

6. ด้านความรับผิดชอบ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยไม่สนใจว่านโยบายและโครงการต่าง ๆ นั้นขัดต่อข้อกำหนดที่ควบคุมไม่ให้เกิดการบริหารที่ส่งไปในทางทุจริตหรือไม่และเมื่อมีการทักท้วงจากข้าราชการประจำขัดต่อกฎหมายไม่สามารถกระทำได้ ก็ไม่ใส่ใจที่จะแก้ไขหรือล้มเลิกโครงการไป ในบางรายผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามหาทุกวิถีทางต่าง ๆ เพื่อให้ข้าราชการประจำคล้อยตามในการร่วมกระทำผิด แต่ในบางรายข้าราชการประจำบงคับให้ข้าราชการประจำร่วมกระทำผิดเพื่อทำงานสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทำให้ข้าราชการประจำหลาย ๆ คนเป็นทุกข์แสนสาหัส และเมื่อมีการเข้ามาตรวจสอบจากประชาชนหรือองค์กรอิสระ ข้าราชการประจำบางรายโดนรับโทษตามกฎหมายแต่เพียงผู้เดียว ส่วนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับลอยนวลไม่สามารถชี้มูลความผิดได้ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง ถึงขั้นก่ออาชญากรรมตามมาเป็นลำดับ

6.1 ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญกับการประชุม สัมมนาอบรมภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การลงพื้นที่เพื่อพบปะประชาชนในชุมชนนั้น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะตระหนักอยู่เสมอว่าประชาชนคือผู้ que เลือกตนเองขึ้นมาดำรงตำแหน่งบริหาร และผู้บริหารก็ต้องคอยดูแลช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนในชุมชนเพื่อมีผลต่อเนื่องไปถึงได้ฐานคะแนนเสียงที่เพิ่มขึ้น การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าร่วมไม่เคยขาด ไม่ว่าจะป็นงานลอยกระทง งานสงกรานต์ งานทำบุญเดือนสิบ ฯลฯ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามเพื่อริ่สร้างสามัคคีในชุมชน เมื่อเกิดปัญหาในการบริหารงานภายในและภายนอกองค์กรผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อมรับข้อผิดพลาด รับผิดชอบแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วมอย่างเร่งด่วน และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

6.2 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ความสำคัญกับการประชุม สัมมนาอบรมภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การลงพื้นที่พบปะชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญมาก เพื่อกอยดูแลช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ชาวบ้านในชุมชนและมีผลต่อเนื่องไปถึง ได้ฐานคะแนนเสียงที่เพิ่มขึ้น การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนก็เช่นเดียวกันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าร่วมไม่เคยขาด ไม่ว่าจะป็นงานประเพณีต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหาในการบริหารงานภายในและภายนอกองค์กรยินดียอมรับข้อผิดพลาดและรับผิดชอบต่อแบบมีส่วนร่วมอย่างเร่งด่วน ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองทั้งในด้านการเข้า-ออกงาน การเข้าประชุม การอบรมสัมมนาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมิได้ขาดตกบกพร่อง มีความจริงใจในการพูดคุยพบปะประชาชนในชุมชน สร้างความศรัทธาแก่ประชาชน อีกทั้งเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการบริหารงานก็น้อมความผิดจากข้อผิดพลาดนั้นปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีความตระหนักและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2559)

มีเพียงส่วนน้อยที่ละเลยการประชุม สัมมนา อบรมภายในและภายนอก และปฏิเสธความรับผิดชอบ มักโยนความผิดไปให้ข้าราชการประจำเป็นจำเลยที่หนึ่งหรือมีกรณีที่บังคับ หลอกล่อให้ข้าราชการประจำร่วมกระทำผิดในการใช้งบประมาณจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งสร้างความทุกข์ใจในการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการประจำเป็นอย่างมาก

ดั่งบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ เช่น ในกรณีการร่วมกระทำผิดระเบียบราชการกับข้าราชการประจำเมื่อมีการร้องเรียน และการตรวจสอบการทุจริตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยกความผิดไปข้าราชการประจำทั้งหมดเพราะเป็นผู้เซ็นอนุมัติ ข้าราชการประจำจึงตกเป็นจำเลยที่หนึ่งโดยไม่ได้รับการช่วยเหลือจากฝ่ายการเมืองเลย ทั้ง ๆ ที่ผลประโยชน์รับร่วมกัน” (ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการตระหนักในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพดั่งบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลี้สงขลา จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับสิ่งที่ทำ และมีสำนึกความรับผิดชอบต่อท้องถิ่น มาปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ มีภาวะผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ยังขาดการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น...” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลี้สงขลา จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2559)

ในภาพรวมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา มีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงานของตนเอง เช่น การประชุม การเซ็นเช็คเอกสาร การลงพื้นที่ การพบปะชาวบ้าน กิจกรรมในชุมชน เมื่อการดำเนินงานเกิดปัญหา ก็รีบแก้ไขโดยเร่งด่วนไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ด้านการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีเพียงบางส่วนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและ โยนความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา มีส่วนใหญ่มองมีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดปัญหาในองค์กรก็ร่วมกับพนักงานแก้ไขปัญหานั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ให้เกียรติและเคารพในสิทธิของผู้อื่น ลงพื้นที่ที่พบปะชุมชนบ่อยจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีเพียงส่วนน้อยที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น มาสาย ขาดประชุมบ่อยครั้ง ฯลฯ และเมื่อการบริหารงานเกิดปัญหาไม่พยายามแก้ไขด้วยตนเองแต่โยนความรับผิดชอบต่อผู้อื่นเสมอ ซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

6.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความรับผิดชอบ

ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติงานของตนเอง (เช่น การประชุม การเซ็นดี เอกสารการลงพื้นที่ พบปะชาวบ้าน กิจกรรมในชุมชน)	100	157	106	26	11	3.77	0.986	มาก
	(25.00)	(39.31)	(26.52)	(6.53)	(2.84)			
2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง (เช่น เมื่อการดำเนินการเกิดปัญหา ก็รีบแก้ไขเร่งด่วน โดยไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ฯลฯ)	72	178	95	40	15	3.63	1.010	มาก
	(18.00)	(44.51)	(23.82)	(10.00)	(3.83)			

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น	84 (21.00)	169 (42.31)	99 (24.82)	32 (8.00)	16 (4.00)	3.68	1.019	มาก
รวม						3.69	1.005	มาก

จากตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ด้านความรับผิดชอบจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนเอง (เช่น การประชุม การเซ็นต์เอกสารการลงพื้นที่ การพบปะชาวบ้าน กิจกรรมในชุมชน) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00, ระดับความคิดเห็นมาก 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.31, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.84 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อภาระงานของตนเอง (เช่น เมื่อการดำเนินการเกิดปัญหาที่รีบแก้ไขเร่งด่วนโดยไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ฯลฯ) ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.51, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.83 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31, คิดเป็นร้อยละ 8.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

จากการศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในด้านการความรับผิดชอบ สรุปได้ว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดให้

ความสำคัญกับการประชุม สัมมนา อบรมภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการลงพื้นที่พบปะชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญมาก เพื่อคอยดูแลช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ชาวบ้านในชุมชน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนก็เช่นเดียวกันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าร่วมไม่เคยขาด ไม่ว่าจะเป็นงานประเพณีต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม เมื่อเกิดปัญหาในการบริหารงานภายในและภายนอกองค์กรยินดียอมรับข้อผิดพลาดและรีบแก้ไขแบบมีส่วนร่วมอย่างเร่งด่วน จากข้อมูลที่พบผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดร้อยละ 3.63 เนื่องจากเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการบริหารงานจะปฏิเสธความรับผิดชอบและโยนความผิดไปให้ข้าราชการประจำเป็นจำเลยที่หนึ่ง รวมทั้งบังคับหรือมีกุศโลบายหลอกล่อให้ข้าราชการประจำร่วมกระทำผิดในการใช้งบประมาณจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งสร้างความทุกข์ใจในการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการประจำเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 15 ผลรวมของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้าน

ธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ประเด็น	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม	3.67	1.020	มาก
2. ด้านนิติธรรม	3.74	1.010	มาก
3. ด้านความคุ้มค่า	3.68	0.991	มาก
4. ด้านความโปร่งใส	3.69	0.940	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วม	3.76	1.045	มาก
6. ด้านความรับผิดชอบ	3.69	1.005	มาก
รวม	3.71	0.989	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ ผลรวมของทุกด้านของรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จะพบธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมเกณฑ์การสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ = 3.76 และด้านคุณธรรมค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ = 3.67

หลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีปีพุทธศักราช 2556 อยู่บนพื้นฐานหลักการสำคัญ 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม (The rule of law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 2) หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่น ถิ่นมั่นในคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมรวมถึงมีความซื่อสัตย์จริงใจ และยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติและจิตใจซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกัน เช่น ซื่อสัตย์อดทน เมตตากรุณา เสียสละ 3) หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความถูกต้อง ชัดเจน ปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา ทันเวลาในระดับกิจการ อาจแปลความหมายของ “Accountability” ว่าเป็น “ความรับผิดชอบที่อธิบายได้” ซึ่งเป็นภาระบทบาทของผู้บริหารในแง่ข้อผูกพันหรือความเต็มใจที่จะยอมรับความรับผิดชอบ รวมทั้งความสามารถในการรายงานชี้แจงให้เหตุผลเพื่ออธิบายการกระทำของตนเอง และสามารถตอบคำถามของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ในทุกที่ทุกโอกาส เพื่อแจกแจงอธิบายการกระทำทั้งหมดที่ตนรับผิดชอบ 4) หลักการมีส่วนร่วม (Participatory) หมายถึง การให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องของเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับสังคม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลากหลายและมีความคิดเห็นที่แตกต่างหลักการมีส่วนร่วมจะช่วยประสานความคิดเห็นหรือความต้องการที่แตกต่าง เพื่ออยู่บนพื้นฐาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในระดับกิจการ บริษัทจะกำหนดให้มีคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีประสบการณ์หลากหลายช่วยบริหารงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักความรับผิดชอบ 5) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบในงานของตน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รวมถึงการตระหนัก และสำนึกในสิทธิและหน้าที่ 6) หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or economy) หมายถึง การบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับบุคคล ความคุ้มค่าเทียบเคียงได้กับ ความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าในระดับกิจการ คือ การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดมูลค่ามากที่สุด เช่น การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในประเด็นทั้ง 6 ข้อข้างต้นนั้นข้อที่มีความโดดเด่นที่สุดคือการมีส่วนร่วม ถึงร้อยละ 3.76 เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง เพราะทราบดีว่าการจะบริหารท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน

เพราะชุมชนเองที่รู้ดีที่สุดว่าปัญหาของชุมชนคืออะไร และจะแก้ไขอย่างไรนั่นเอง โดยมีกระบวนการจัดทำประชาคมในแต่ละชุมชนเพื่อให้ทราบปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขต่างๆจากชุมชน แต่ก็ยังมีประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือการจัดทำประชาคมพบว่า มีประชาชนบางส่วนไม่ได้เข้าร่วม ด้วยสาเหตุต่าง ๆ เมื่อได้มีการรวบรวมผลการจัดทำประชาคม นำไปสู่การทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมทำประชาคมก็มีข้อคัดค้านแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว เนื่องจากตนเองไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น นำมาสู่ปัญหาในการบริหารของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประเด็นนี้ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อการจัดทำประชาคมที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต และเมื่อสามารถสรุปประเด็นปัญหาด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ต้องมีประเด็นการหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นต่อไปดังต่อไปนี้

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนให้ความสนใจในการนำมาใช้บริหารงานองค์กร ซึ่งจะส่งผลดีต่อหน่วยงานและประชาชนที่เข้ามาติดต่อขอใช้บริการต่าง ๆ นำมาซึ่งความประทับใจของผู้รับบริการและเป็นองค์กรแห่งความสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มุ่งเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม คัมภีร์ โปร่งใส มีส่วนร่วม รับผิดชอบ หลักธรรมาภิบาลที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนาต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติกระทำความคิด ซึ่งผู้บริหารในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้มากน้อยแตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้ในการบริหารงานท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1. ผลการวิเคราะห์จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นธรรม มีความจริงใจในการบริหารงาน เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ส่งผลต่อการบริหารงานที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในด้านความโปร่งใสต้องมีการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และให้ข้อมูลที่เป็นจริงแก่ประชาชน เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน เว็บไซต์ อปท. เฟซบุ๊ก อปท. ป้ายประกาศ วิทยุเสียง ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว แม่นยำ และเป็นจริง รวมทั้งมีช่องทางที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย

ในด้านกรมีส่วนร่วมควรมีการจัดทำประชามในช่วเวลาที่ประชาชนในชุมชนมีความสะดวกในการมาเข้าร่วมโดยหลีกเลี่ยงเวลาทำงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถมาร่วมได้เกินร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรในชุมชน และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความตระหนักในประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมทำประชาม การรับฟังความคิดเห็นควรได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริงและหลีกเลี่ยงการเลือกฝ่ายหรือเลือกข้างอย่างจริงจัง

ในด้านรับผิดชอบต้องให้การดูแลด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และเป็นธรรม ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ทำเฉพาะบริเวณที่เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเอง โดยทำการกิจที่เร่งด่วนก่อนตามลำดับความสำคัญ เพราะเป็นหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นที่จะต้องดูแลแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ห้บทสัมภาษณ์

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความตระหนักให้กับตนเองในการให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในการมาปฏิบัติงานตรงเวลา และมาทุกวันทำการที่นอกเหนือจากการไปราชการภายนอก เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งและเป็นเอกภาพ ดังบทสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอนะ จังหัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความจริงจัง บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกงต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ต้องมีความขยันหมั่นเพียรทำงานตามแผนงานที่วางไว้ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการแต่งกายสุภาพตามระเบียบของทางราชการ และ เข้า-ออกงานตามระเบียบของทางราชการ และต้องมีความเสียสละต่อส่วนรวม” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอนะ จังหัดสงขลา, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรได้รับการอบรมด้านกฎหมายเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และลดข้อผิดพลาดในการบริหารงานนำไปสู่การร้องเรียนและถูกตรวจสอบโดยองค์กรอิสระ เพื่อดำเนินคดี ปลดออก และเรียกเงินคืน ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลพะวง อำเภอมือง จังหัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ต้องส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความชัดเจนสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงและถูกต้อง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเกิดความตระหนักในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร ไม่ใช่อำนาจของตนเองเกินขอบเขต และเคารพในสิทธิของผู้อื่น” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลพะวง อำเภอมือง จังหัดสงขลา, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรบีบบังคับหรือใช้อุศุโลบายชักจูงให้ข้าราชการประจำ ร่วมกระทำผิดในการละเมิดกฎหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่ใช่อำนาจที่ตนเองมีในการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดที่ละเมิดต่อกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว เพราะนั่นถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตระหนักและสร้างความตระหนักให้บุคลากรในองค์กรในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ควรมีการใช้มาตรการในการประหยัดพลังงานที่ชัดเจน เช่น การเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศเป็นเวลาราชการใช้ในเวลาราชการและงานราชการเท่านั้น เมื่อมีเอกสารราชการที่ต้องใช้รถราชการไปส่งยังหน่วยงานราชการอื่น ๆ ให้รวบรวมไว้และไปส่งพร้อมกันในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น วันละ 2 รอบ เช้า-บ่าย เพื่อเป็นการลดปริมาณการใช้น้ำมัน ส่วนเอกสารภายในสำนักงานใช้กระดาษสองหน้า อุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ ใช้ร่วมกัน มีมาตรการเข้าออกงานเป็นเวลา เช่น เริ่มงาน 09.00-16.00 น. เพื่อเป็นการใช้เวลาที่คุ้มค่า ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ควรกำหนดแนวทางในการประหยัดพลังงาน เช่น เปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศเป็นเวลา เช่น เปิด 09.00 น. ปิดเวลา 12.00-13.00 น. และ 16.00 น. ปิดคอมพิวเตอร์ทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน การส่งหนังสือควรส่งทางไปรษณีย์ ยกเว้นเร่งด่วน อาจส่งแฟกซ์หรือให้รถราชการไปส่ง ซึ่งควรรวบรวมไปส่งวันละ 1 ครั้งในช่วงบ่าย เพื่อประหยัดพลังงาน” (ผู้บริหารเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 13 มีนาคม 2559)

ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับงานในโครงการต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ตัวแทนชุมชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุกครั้งเพื่อความโปร่งใสโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการประมูลจ้างเหมาแต่ละครั้ง ควรมีการแต่งตั้งบุคลากรจากอำเภอ จังหวัด ประชาชนมาร่วมตรวจสอบการทำงาน และตรวจรับงานแต่ละครั้งเพื่อความโปร่งใส” (ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นธรรมชาติ มีความจริงใจในการบริหารงาน เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนส่งผลต่อการบริหารงานที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และให้ข้อมูลที่เป็นจริงแก่ประชาชน เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน เว็บไซต์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฟสบุ๊คองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ป้ายประกาศ รถขยายเสียง ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว แม่นยำ และเป็นจริง รวมทั้งมีช่องทางที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย ดังบทสัมภาษณ์ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการชี้แจงรายละเอียดในการจัดทำโครงการต่างๆอย่างชัดเจนให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เช่น มีการติดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ฯลฯ ควรมีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ในองค์กร เพื่อเสริมความไว้วางใจ ความสามัคคี” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2559)

ในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำประชาคมในช่วงเวลาที่ประชาชนในชุมชนมีความสะดวกในการมาเข้าร่วม โดยหลีกเลี่ยงเวลาทำงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถมาร่วมได้ เกินร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรในชุมชน และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความตระหนักในประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมทำประชาคม การรับฟังความคิดเห็นควรได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริงและหลีกเลี่ยงการเลือกฝ่ายหรือเลือกข้างอย่างจริงจังดังบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ในการจัดประชาคมนั้นคนจัดประชาคม ต้องหาวิธีการชักนำประชาชนให้เข้าประชุมให้ได้ ทำโดยสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชน เลือกลงเวลาที่เหมาะสม โดยดูจากพื้นฐานการดำรงชีวิตของแต่ละครัวเรือนเป็นหลัก คูอาชีพ หากไม่สามารถจัดประชาคมช่วงเช้าก็จัดช่วงบ่าย ช่วงค่ำ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หากผู้เข้าประชุมน้อย ก็อาจมีการจัดทำแบบสอบถามลงไปตามครัวเรือนต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง เมื่อมีการสรุปประเด็นต่างๆเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็ควรมีการส่งหนังสือเวียนเพื่อแจ้งให้แต่ละครัวเรือนทราบถึงข้อสรุปต่างๆในการจัดทำประชาคม ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างท้องถิ่นกับชุมชน” (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2559)

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้การดูแลด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเอง โดยทำภารกิจที่เร่งด่วนก่อนตามลำดับความสำคัญ เพราะเป็นหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นที่จะต้องดูแลแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในชุมชน ดังบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ผู้บริหารท้องถิ่นเมื่อเข้ามารับใช้ประชาชนแล้ว ต้องให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ และทำให้เต็มที่ ไม่ละเลยต่อหน้าที่ อีกทั้งต้องแก้ไขปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนก่อนเสมอ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด” (ผู้บริหารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2559)

ในภาพรวมการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ต้องเน้นในเรื่องของคุณธรรม หรือความดีเป็นหลัก เพราะเมื่อมีคุณธรรม หลักธรรมาภิบาลในข้ออื่นจะตามมา ทั้งด้านนิติธรรม ความคุ้มค่า ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ ซึ่งผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาต้องตระหนักในคุณธรรม เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนเกิดความศรัทธาในตัวของผู้ นำ พร้อมทั้งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการบริหารงาน กระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา นั้น สรุปได้ดังนี้

1. ในด้านความรับผิดชอบต่อเป็นด้านที่ควรได้รับการส่งเสริมมากที่สุดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชน ต้องร่วมกันสร้างความตระหนักในเรื่องของหน้าที่ที่พึงปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา และการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อองค์กรและประชาชน
2. ในด้านคุณธรรมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในด้านความเป็นธรรม เสมอภาค มีความจริงใจ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชน และมีความเสียสละต่อส่วนรวม
3. ในด้านนิติธรรมกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอิสระ ต้องส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ทั้งการอบรม

สัมมนา คูงาน และข้าราชการประจำต้องคอยให้ความช่วยเหลือผู้บริหาร ฯ ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. ในด้านความคุ้มค่ารัฐบาลต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและสามารถจัดทำมาตรการในการประหยัดพลังงานในองค์กรของตนเองได้

5. ในด้านความโปร่งใสหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน และประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานทั้งระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำโครงการ การจัดทำแผนพัฒนา ฯ การตรวจรับงาน ฯล

6. ในด้านการมีส่วนร่วมหน่วยงานต้นสังกัดต้องส่งเสริมให้ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการจัดทำประชาคมและมีความรู้ในกระบวนการทำประชาคมหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงปริมาณดังต่อไปนี้

3. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านคุณธรรม

ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ	จำนวนร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารงานด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ซื่อสัตย์ไม่คดโกงต่อหน้าที่	110 (27.51)	152 (38.00)	100 (25.00)	25 (6.32)	13 (3.33)	3.83	1.015	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีความอดทนอด กลั้นต่อสถานการณ์ เฉพาะหน้า ขยันหมั่นเพียรในการ บริหารงานในองค์กร และบำบัดทุกข์บำรุง สุขประชาชน	80 (20.00)	196 (49.00)	82 (20.51)	34 (8.52)	8 (2.00)	3.77	0.934	มาก
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงเน้นความมี ระเบียบวินัยใน องค์กรต่อพนักงาน	93 (23.31)	180 (45.00)	97 (24.32)	24 (6.00)	6 (1.53)	3.83	0.906	มาก
4. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงบริหารงานด้วย ความเสียสละต่อ ส่วนรวมเป็นสำคัญ	94 (23.51)	168 (42.00)	96 (24.00)	32 (8.00)	10 (2.52)	3.76	0.982	มาก
รวม						3.79	0.959	มาก

จากตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริม
 ธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านคุณธรรม เห็นได้ว่าผู้ที่
 เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารงาน ด้วยความ
 จริงใจ บริสุทธิ์ใจ ซื่อสัตย์ไม่คดโกงต่อหน้าที่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็น

ร้อยละ 27.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 152 คน ร้อยละ 38.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า ขยันหมั่นเพียรในการบริหารงานในองค์กรและบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงเน้นความมีระเบียบวินัยในองค์กรต่อพนักงาน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.31, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.53 (4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารงานด้วยความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.52

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาล
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านนิติธรรม

ด้านนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติ ตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ ต่างที่ทางราชการ กำหนดมาอย่าง เคร่งครัด	101 (25.31)	165 (41.32)	92 (23.00)	32 (8.00)	10 (2.53)	3.79	0.992	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ด้านนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติ อย่างเสมอภาคต่อ ผู้ร่วมงาน และบุคคล ทั่วไป	100 (25.00)	172 (43.00)	94 (23.51)	23 (5.82)	11 (2.83)	3.82	0.965	มาก
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติ ตามเสียงส่วนใหญ่ และไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น	89 (22.31)	180 (45.00)	93 (23.32)	29 (7.33)	9 (2.34)	3.78	0.949	มาก
รวม						3.79	0.968	มาก

จากตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านนิติธรรม จะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่างที่ทางราชการกำหนดมาอย่างเคร่งครัด ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.31, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.32, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติอย่างเสมอภาคต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ

2.83 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.31, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาล ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านความคุ้มค่า

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารจัดการการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า	73 (18.31)	166 (41.52)	114 (28.53)	38 (9.54)	9 (2.35)	3.64	0.961	มาก
2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงใช้วัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า	78 (19.51)	172 (43.00)	117 (29.32)	25 (6.33)	8 (2.00)	3.72	0.916	มาก
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมเป็นอย่างดี	90 (22.51)	168 (42.00)	105 (26.32)	28 (7.00)	9 (2.33)	3.76	0.955	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
4. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารจัดการทรัพยากร มุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวมเป็นหลัก	92 (23.00)	169 (42.31)	99 (24.82)	29 (7.33)	11 (2.84)	3.76	0.978	มาก
รวม						3.72	0.952	มาก

จากตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริม ธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา ด้านความคุ้มค่าจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารจัดการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.31, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.52, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงใช้วัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมเป็นอย่างดี ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.51, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 (4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารจัดการทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวมเป็นหลัก ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 92

คน คิดเป็นร้อยละ 23.00, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.84

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาล
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านความ โปร่งใส

ด้านความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงบริหารงานให้มี ความถูกต้องชัดเจน มีประสิทธิภาพ สูงสุดต่อองค์กรและ ประชาชน	100 (25.00)	155 (38.81)	100 (25.00)	28 (7.00)	17 (4.32)	3.73	1.046	มาก
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงสร้างความ ไว้วางใจให้แก่ ผู้ร่วมงานและ ประชาชน	109 (27.31)	162 (40.52)	90 (22.53)	28 (7.00)	11 (2.84)	3.83	0.998	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นพึง มีกระบวนการตรวจ สอบความถูกต้องที่ ชัดเจน รวดเร็วในทุก ด้าน	90 (22.51)	161 (40.32)	105 (36.33)	36 (9.00)	8 (2.00)	3.72	0.976	มาก
4. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นพึง มีการให้รับข้อมูลที่เป็น จริงตรงไปตรงมา รวดเร็ว ทั่วถึงต่อ ประชาชน	92 (23.00)	165 (41.31)	100 (25.00)	33 (8.32)	10 (2.53)	3.74	0.985	มาก
รวม						3.75	1.001	มาก

จากตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริม ธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านความโปร่งใสเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงบริหารงานให้มีความถูกต้องชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กรและประชาชนระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 100 คน ร้อยละ 25.00, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 155 คน ร้อยละ 38.81, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.32 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.31, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52, ระดับความคิดเห็นน้อย

ที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.84 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็วในทุกด้าน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.51, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 (4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีการให้รับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา รวดเร็ว ทัวถึงต่อประชาชน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00, ระดับความคิดเห็นมากจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.31, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาล
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีการบริหารงาน อย่างมีส่วนร่วมด้าน การเปิดรับฟังความ คิดเห็น จากหน่วยงาน ภาครัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟัง คำแนะนำ ร่วม วางแผน และปฏิบัติให้ บรรลุวัตถุประสงค์	100 (25.00)	165 (41.31)	98 (24.52)	23 (5.83)	14 (3.54)	3.79	0.998	มาก
รวม						3.79	0.998	มาก

จากตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริม
 ธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านการมีส่วนร่วม จะเห็นได้
 ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีการบริหารงานอย่างมี
 ส่วนร่วมด้านการเปิดรับฟังความคิดเห็น จากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน สัมมนา ฯลฯ
 เพื่อรับฟังคำแนะนำ ร่วมวางแผนและปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25, ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 165 คน ร้อยละ 41.31, ระดับ
 ความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 14 คน ร้อยละ 3.54

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริมธรรมาภิบาล
 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านความรับผิดชอบ

ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ			
1. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานของ ตนเอง	100 (25.00)	172 (43.00)	97 (24.31)	20 (5.00)	11 (2.82)	3.83	0.955	มาก
2. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของ ตนเอง ในด้านการ บริหาร	105 (26.31)	153 (38.32)	108 (27.00)	25 (6.33)	9 (2.34)	3.8	0.973	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ด้านความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
3. ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พึงมีการตระหนัก และ สำนึกในสิทธิและ หน้าที่ของตนและ ผู้อื่น	126 (31.51)	148 (37.00)	91 (22.82)	22 (5.53)	13 (3.34)	3.88	1.021	มาก
รวม						3.83	0.983	มาก

จากตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ของการส่งเสริม
 ธรรมชาติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลาด้านความรับผิดชอบจะเห็นได้
 ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีความรับผิดชอบใน
 การปฏิบัติงานของตนเอง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00, ระดับ
 ความคิดเห็นมาก จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน 11 คน
 คิดเป็นร้อยละ 2.82 (2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีความรับผิดชอบต่อภาระ
 ของตนเองในด้านการบริหาร ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31,
 ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.32, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน
 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34 (3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงมีการตระหนักและสำนึกใน
 สิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.51,
 ระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00, ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จำนวน
 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34

ตารางที่ 22 ผลรวมแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดสงขลา

แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ประเด็น	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ด้านคุณธรรม	3.79	0.959	มาก
2. ด้านนิติธรรม	3.79	0.968	มาก
3. ด้านความคุ้มค่า	3.72	0.952	มาก
4. ด้านความโปร่งใส	3.75	1.001	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วม	3.79	0.998	มาก
6. ด้านความรับผิดชอบ	3.83	0.983	มาก
รวม	3.78	0.989	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ ผลรวมของทุกด้านของรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาจะพบธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมเกณฑ์การสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ = 3.67 และด้านคุณธรรมค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ = 3.67 และพบว่าแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านความรับผิดชอบต่อเกณฑ์การสำรวจอยู่ในระดับมากที่สุดส่งเสริม โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ = 3.83 และด้านความคุ้มค่าค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ = 3.72

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลานั้น สรุปได้ว่า ต้องส่งเสริมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในด้านความเป็นธรรม มีความจริงใจและเสียสละต่อส่วนรวม ต้องส่งเสริมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลามีความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและจัดทำมาตรการในการประหยัดพลังงานในองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน ต้องส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในเรื่องกระบวนการทำประชาคมหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อส่งเสริม

มากที่สุดถึงร้อยละ 3.83 เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้เกิดความตระหนักในเรื่องของหน้าที่ของตนเอง และการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อองค์กรและประชาชน

ข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ได้จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งแบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ และบุคคลที่สัมภาษณ์ จำนวน 6 คน ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จำนวน 2 คน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
3. ผู้บริหารจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน
4. ข้าราชการบำนาญกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน

ซึ่งได้ข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณธรรม

1.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และภาคประชาชน ร่วมมือกัน รณรงค์ สร้างความตระหนักและให้ความรู้ด้านคุณธรรม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน การคัดเลือกท้องถิ่นดีเด่นด้านธรรมาภิบาล ฯลฯ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นและหนุนเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ตระหนักและเป็นต้นแบบที่ดีในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

1.2 ในการจัดฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานในด้านคุณธรรมต้องเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการให้เข้มข้นมากขึ้น เช่น มีการทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมว่าผ่านเกณฑ์หรือไม่ ถ้าไม่ผ่าน มีการกำหนดวัน เวลาเพื่อฝึกอบรมใหม่อีกรอบหนึ่ง ฯลฯ

2. ด้านนิติธรรม

2.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรอิสระ ร่วมมือกัน รณรงค์สร้างความตระหนักและให้ความรู้เพิ่มเติมในด้านกฎหมายท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยการจัดกิจกรรมการอบรมเสวนาให้ความรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบของราชการ

2.2. พนักงานองค์กรปกครองท้องถิ่นในฐานะผู้ได้บังคับบัญชาที่ทำงานตอบสนองนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่แนะนำส่งเสริม ตักเตือนและให้ความรู้ในด้านกฎหมายท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

2.3 รัฐบาลต้องมีการปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นใหม่ให้มีความชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติเพื่อไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการนำกฎหมายมาใช้

3. ด้านความคุ้มค่า

รัฐบาลต้องวางมาตรการในการประหยัดพลังงาน และทรัพยากร ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ ด้วยการสร้างตัวชี้วัดในการประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน และวัสดุอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานดังกล่าว และมีเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคมาตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของตัวชี้วัดในการประหยัดพลังงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีบทลงโทษแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถิติการใช้พลังงานไม่ลดลงตามตัวชี้วัด เช่น ปรับลดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการตระหนักและกระตุ้นในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าอย่างแท้จริง

4. ด้านความโปร่งใส

4.1 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และภาคประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกขั้นตอน เช่น กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กระบวนการออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ กระบวนการจัดทำประชาคม และกระบวนการจัดทำโครงการ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การประกวดราคา การดำเนินงาน การเบิกจ่ายงบประมาณ และการตรวจรับงาน ฯลฯ สร้างความตระหนักและกระตุ้นให้เกิดความซื่อสัตย์ สุจริต และจริงจังในการบริหารงาน

4.2 รัฐบาลต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาในรูปขององค์กรอิสระ เพื่อทำกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทั้งระบบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ เพื่อขจัดปัญหาความไม่โปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้หมดไป

5. ด้านการมีส่วนร่วม

ในการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องวางระเบียบให้มีประชาชนในชุมชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 90% ถือว่าเป็นการจัดทำประชาคมที่ยอมรับได้ เพื่อนำข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของชุมชนมาต่อยอดในการ

จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป สร้างแรงกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดประชาคมที่มีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง

6. ด้านความรับผิดชอบ

จากทฤษฎีของมองเตสกีเออ (Montesquieu) ที่ว่า “ผู้ที่มีอำนาจอยู่ในมือ มักใช้อำนาจเกินเลยอยู่เสมอ ดังนั้นจึงต้องจัดให้มีอำนาจ เพื่อหยุดยั้งอำนาจตามวิถีแห่งกำลัง”

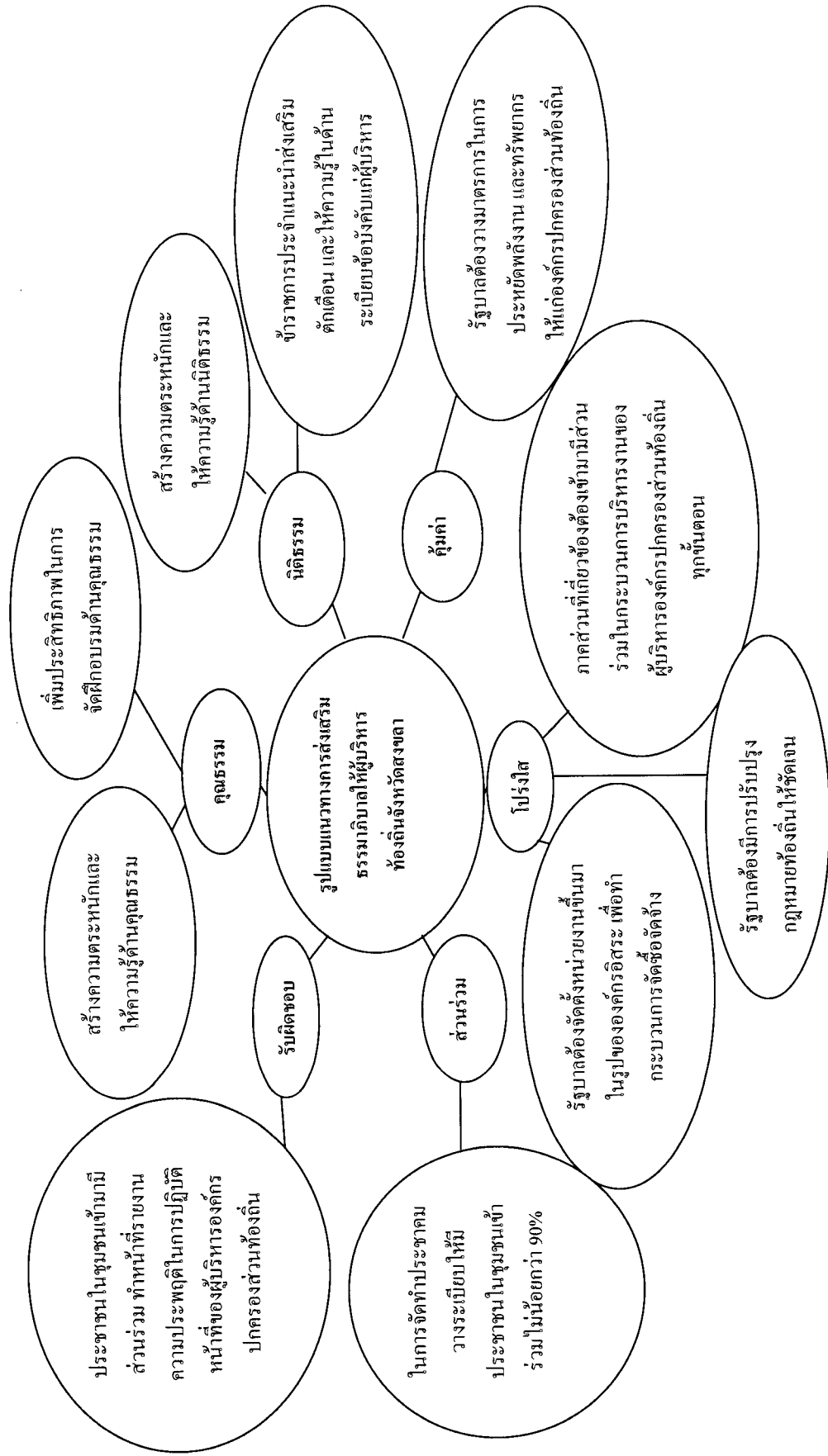
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องจัดตั้งองค์กรที่มีพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำหน้าที่รายงานความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประชุมทั้งภายในและภายนอกองค์กร การเข้าร่วมอบรมสัมมนากับหน่วยงานภายนอก การลงพื้นที่การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และรายงานให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อตักเตือนในกรณีที่ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เป็นการกระตุ้นให้เกิดการความตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

จากข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลานั้น สรุปได้ว่า

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดฝึกอบรม เสวนา ศึกษาดูงาน ด้านคุณธรรมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและมีมาตรการในการเข้าร่วมที่ชัดเจนและเข้มงวด
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริหารงานที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย และข้าราชการส่วนท้องถิ่นต้องคอยให้การสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมด้านกฎหมายกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. รัฐบาลต้องวางมาตรการในการประหยัดพลังงาน และทรัพยากร ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ ปฏิบัติในแนวทางเดียวกันและสร้างตัวชี้วัดในการประหยัดพลังงาน
4. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การทำประชาคม การทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำโครงการ ฯลฯ และในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างควรจัดตั้งหน่วยงานอื่น เข้ามารับผิดชอบทั้งระบบเพื่อหลีกเลี่ยงโอกาสในการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ในการจัดทำประชาคมกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการวางระเบียบให้มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

6. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องจัดตั้งองค์กรที่มีพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำหน้าที่รายงานความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กรม ฯ ทราบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่

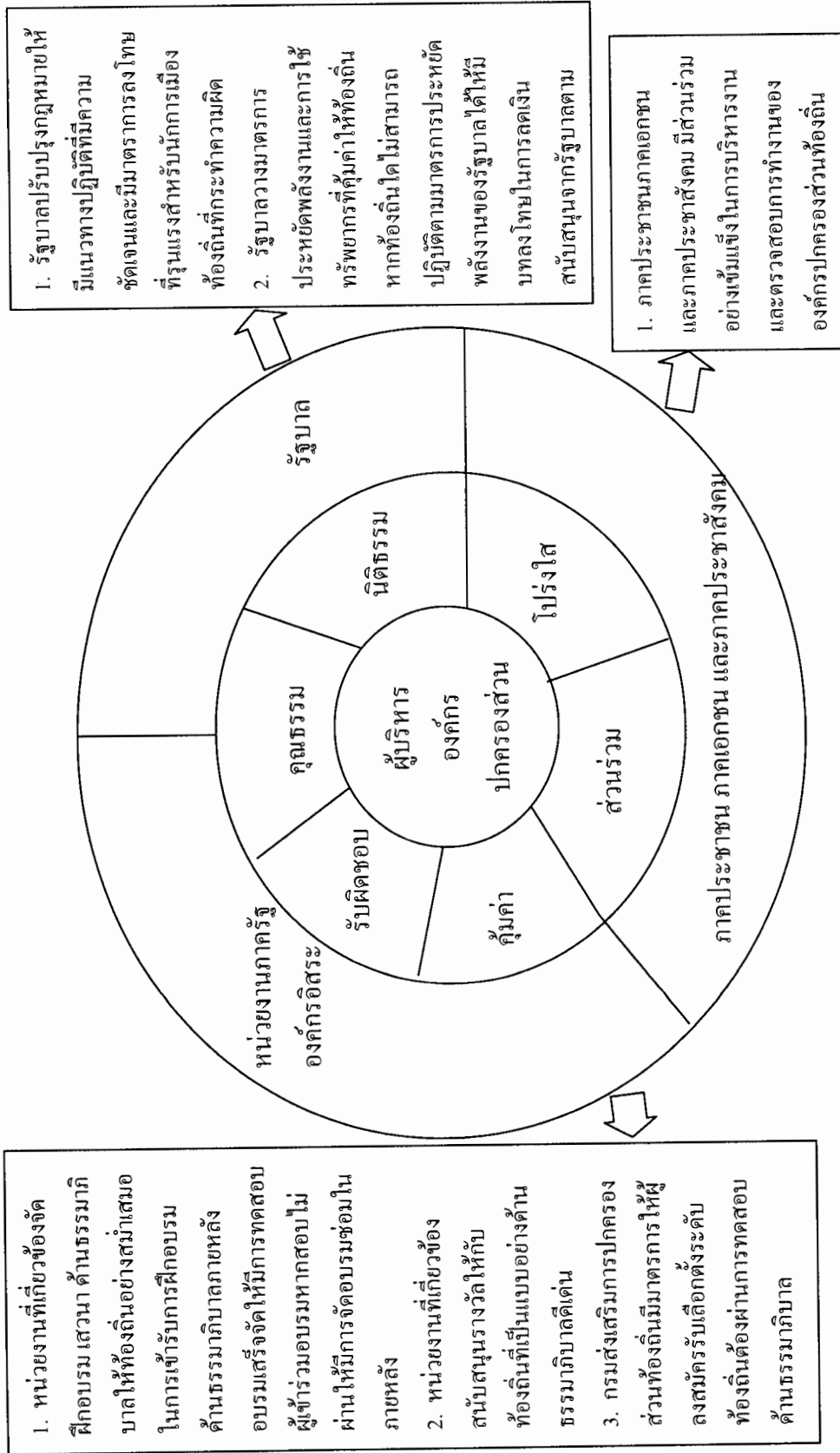
ซึ่งสามารถนำเสนอแผนภาพรูปแบบแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติจริงเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะทั้ง 6 ข้อ ด้านคุณธรรม นิติธรรม คัมค่า โปร่งใส ส่วนร่วม รับผิดชอบต่อหลักธรรมาภิบาลนั้นล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ บำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

จากผลการศึกษาและข้อเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลานั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็น รูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม คุ่มค่า โปร่งใส มีส่วนร่วม รับผิดชอบ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดัน กระตุ้น หนุนเสริม ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งประกอบ

1. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสนับสนุนรางวัลให้กับท้องถิ่นที่เป็นแบบอย่างด้านธรรมาภิบาลดีเด่นในแต่ละท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม เพื่อเกิดแรงกระตุ้นในการผลักดันองค์กรของตนเองให้ได้รับรางวัล
2. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดฝึกอบรม เสวนา ด้านธรรมาภิบาลให้ท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และลงมือปฏิบัติจริง ภายหลังอบรมเสร็จจัดให้มีการทดสอบผู้เข้าร่วมอบรม หากสอบไม่ผ่านให้มีการจัดอบรมซ่อมในภายหลัง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจ ใฝ่รู้ในการอบรมทุกครั้งเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
3. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรการในการคัดกรองผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยต้องผ่านการทดสอบด้านธรรมาภิบาล เพื่อเป็นการกั่นกรองบุคคลอีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
4. ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง
5. รัฐบาลวางมาตรการประหยัดพลังงานให้ท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศในการให้ความสำคัญกับการประหยัดพลังงาน และทรัพยากรในองค์กร เพื่อลดค่าใช้จ่ายของประเทศ หากท้องถิ่นใดไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานของรัฐบาลได้ให้มีบทลงโทษในการลดเงินสนับสนุนจากรัฐบาลตามเปอร์เซ็นต์ที่กำหนด เพื่อก่อให้เกิดความตระหนักในการร่วมกันประหยัดพลังงานและประหยัดงบประมาณแผ่นดิน
6. รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นให้มีแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจกฎหมายและปฏิบัติได้ถูกต้อง และมีมาตรการลงโทษที่รุนแรงสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นที่กระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต ดังแผนภาพรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 โมเดลธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ในโมเดลนี้ ประกอบด้วย วงกลม 3 วงซ้อนกันและมีลูกศรชี้ไปยังสี่เหลี่ยมทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ซึ่งภาพทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. วงกลมในสุด เป็นสัญลักษณ์แห่งเป้าหมายสำคัญของงานวิจัยนี้คือ “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”
2. วงกลมถัดมาจากวงกลมในสุดเป็นสัญลักษณ์แห่งหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ได้แก่ คุณธรรม นิติธรรม คุ่มค่า โปร่งใส ส่วนร่วมและรับผิดชอบ ที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีปีพุทธศักราช 2546
3. วงกลมถัดจากวงกลมวงที่สองเป็นสัญลักษณ์แทนผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างธรรมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชน รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรอิสระและภาคประชาสังคม
4. ลูกศรชี้ไปที่สี่เหลี่ยมด้านซ้ายเป็นสัญลักษณ์ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญ ได้แก่
 - 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดฝึกอบรม เสวนา ด้านธรรมาภิบาลให้ท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอในการเข้ารับการฝึกอบรม ด้านธรรมาภิบาลภายหลังอบรมเสร็จจัดให้มีการทดสอบผู้เข้าร่วมอบรมหากสอบไม่ผ่านให้มีการจัดอบรมซ่อมในภายหลัง 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนรางวัลให้กับท้องถิ่นที่เป็นแบบอย่างด้านธรรมาภิบาลดีเด่น และ 3) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรการให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นต้องผ่านการทดสอบด้านธรรมาภิบาล
5. ลูกศรชี้ไปที่สี่เหลี่ยมด้านขวาบนเป็นสัญลักษณ์ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐบาลเป็นสำคัญ ได้แก่ 1) รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายให้มีแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนและมีมาตรการลงโทษที่รุนแรงสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นที่กระทำความผิด และ 2) รัฐบาลวางมาตรการประหยัดพลังงานและการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าให้ท้องถิ่นหากท้องถิ่นใดไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานของรัฐบาลได้ให้มีบทลงโทษในการลดเงินสนับสนุนจากรัฐบาลตามเปอร์เซ็นต์ที่กำหนด
6. ลูกศรชี้ไปที่สี่เหลี่ยมด้านขวาล่างเป็นสัญลักษณ์ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นสำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความ

ตระหนักให้เกิดขึ้นกับตนเองเสียก่อนเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยประชาชน รัฐบาล หน่วยงาน
ภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรอิสระ องค์กรประชาสังคม ต้องร่วมกันผลักดัน ขับเคลื่อนให้
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรร
มาภิบาลซึ่งวิธีการส่งเสริมประกอบด้วยมาตรการในการให้ความรู้ความเข้าใจ การยกย่องชมเชย
การช่วยเหลือสนับสนุน การควบคุม การตรวจสอบ การมีส่วนร่วม และการลงโทษอย่างจริงจัง
งานวิจัยฉบับนี้จึงทำให้เราตระหนักว่าธรรมาภิบาลเกิดขึ้นได้จากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกภาค
ส่วน เพื่อขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา” มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยต้องการหาคำตอบหลายประเด็นด้วยกัน

1. การเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะมีพรรคการเมืองใหญ่พรรคการเมืองเดียวที่ได้รับความนิยมศรัทธาของประชาชน นั่นเป็นเหตุให้อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติมาครอบงำการเมืองระดับท้องถิ่นในรูปแบบระบบอุปถัมภ์

2. การซื้อสิทธิขายเสียงกลายเป็นเรื่องธรรมดาในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

3. เกิดกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองดังกล่าวมีจำนวนไม่น้อยที่แสวงหาผลประโยชน์ให้พวกพ้องของตนเองในหลากหลายรูปแบบนำมาสู่ความเดือดร้อนแก่ประชาชน งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

3. เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชน ในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งแยกตามนโยบายการพัฒนาจังหวัดสงขลาไว้ดังนี้ 1) โชนเศรษฐกิจ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเตาะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล อำเภอเมือง 2) โชนคาบสมุทรสทิงพระ 4 อำเภอ คือ อำเภอระโนด อำเภอกะแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บ

ข้อมูล อำเภอสิงหนคร 3) โชนความมั่นคง 4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล อำเภอจะนะ และ 4) โชนเร่งรัดพัฒนา 5 อำเภอ คือ อำเภอบางกล่ำ อำเภอกวนเนียง อำเภอรัตนภูมิ อำเภอนาหม่อม อำเภอคลองหอยโข่งผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล อำเภอกวนเนียงพื้นที่การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจึงเก็บ 4 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอจะนะ และ อำเภอกวนเนียง

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพแบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อศึกษาข้อมูลในการระดมความคิดเห็นของชุมชน ซึ่งเป็นขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในการระดมความคิดเห็นจะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้ดำเนินการประชุมคิดว่าส่งผลกระทบต่อระดับธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น และรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้วิธีประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงลึกซึ่งเป็นขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในการสัมภาษณ์จะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าส่งผลกระทบต่อระดับธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น และรูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเองหรือตัวแทนที่มีการฝึกฝนจากผู้ทำวิจัย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจะดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

กำหนดให้มีแบบสอบถามในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) 1 ชุด และกำหนดให้มีแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 1 ชุด ข้อมูลด้านการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยหลักการตามทฤษฎีและผลงานวิจัยในทำนองเดียวกันที่เคยปรากฏ เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น แล้วนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นคำถามการวิจัย และสมมติฐานที่ตั้งไว้ประกอบการนำเสนอในรูปของการบรรยายประกอบการอภิปราย และสรุปผลตลอดจนให้ข้อเสนอแนะตามแนวทางที่พบ

1.3 ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบกันใช้กลุ่มตัวอย่างได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 36 แห่งใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จากจำนวนทั้งสิ้น 141 แห่ง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method) แบบ Explanatory design: The follow-up explanations model (Creswell, 2007) ซึ่งมีทั้งการเก็บ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบความ

แตกต่างในการตอบปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้ การวิจัยเชิงปริมาณกำหนดให้มีแบบสอบถามเชิง
ประเมิน 1 ชุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงานสังกัด เช่น เพศ อายุ
การศึกษา ตำแหน่งทางการเมือง ระดับหน่วยงานท้องถิ่น อาชีพ ตำแหน่งในชุมชน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาซึ่งได้แก่ ด้านคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนิติธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ด้านความคุ้มค่าในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความโปร่งใสใน
การบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และด้านความรับผิดชอบในการบริหารงานของผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาซึ่งได้แก่ แนวทางส่งเสริมคุณธรรมในการบริหารงานของ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมนิติธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมความคุ้มค่าในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวทางส่งเสริมความรับผิดชอบในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจะเป็นเนื้อหาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับ
แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 ข้อ
ข้างต้น

โดยลักษณะแบบสอบถามการวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณ
ค่าตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5
ลำดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดย
ผ่านการตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิและ
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการวัดค่าความคงที่ภายใน โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเห็นด้านธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้ข้อมูลดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรม มีดังนี้

ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ย่อมมาจากสำนักสาธารณะที่ต้องการเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงมีความตั้งใจในการบริหารงานเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนในพื้นที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ในการปฏิบัติงานได้สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้แก่องค์กรในทุกด้าน เช่น การให้ความสำคัญกับการเข้า-ออกงานตรงเวลา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนอย่างแท้จริง มีนโยบายภายในองค์กรให้กับพนักงานแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรและประชาชนมีความเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อทุ่มเทเวลาให้กับการช่วยเหลือประชาชน แต่มีข้อบกพร่องบางประการที่ต้องแก้ไข เช่น นโยบายในการบริหารงานและการบริหารงบประมาณ ยังขาดความซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งชี้ให้เห็นชัดเจนว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจุดอ่อนในด้านคุณธรรมในความซื่อสัตย์ สุจริต ในประเด็นการบริหารงานก็มุ่งแต่ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก คือมุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยลืมมองกระบวนการทำงานที่ต้องถูกต้อง ชัดเจนตามระเบียบของทางราชการ ในการบริหารงบประมาณในโครงการต่างๆยังแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง ด้านมิวฒนิภาวะทางอารมณ์ต้องมีการปรับปรุงให้เป็นผู้คิดบวก รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ระดับโทษต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้ ยังมีการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เข้มแข็งแก่ผู้อื่น สร้างความทุกข์ใจให้แก่ข้าราชการประจำและประชาชน

2.2 ด้านนิติธรรม มีดังนี้

กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ฯลฯ มีไว้เพื่อให้ข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำท้องถิ่น ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อความถูกต้อง เสมอภาค เป็นธรรม ลดความวุ่นวาย และเพื่อลดความขัดแย้งในองค์กรและชุมชน จึงต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ปฏิบัติตามได้ดี สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรม แต่มีบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังบกพร่องไม่ปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยเลือกปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา และประชาชน คำนี้ถึงพวกพ้องในองค์กรและประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเองในชุมชนเป็นหลัก สร้างความไม่เสมอภาคในชุมชนนำมาสู่ความแตกแยกในชุมชนและความเสื่อมศรัทธาในตัวผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการทุจริตคอร์รัปชั่น และขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการใช้กฎหมายหมายท้องถิ่นที่ชัดเจน เมื่อนำมาปฏิบัติจึงเกิดข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง ในบางโครงการที่ข้าราชการประจำ

ทักท้วงในข้อกฎหมายที่ผิดพลาด ก็ไม่แก้ไข จึงถูกประชาชนร้องเรียนอยู่บ่อยครั้ง เมื่อองค์กรอิสระมาตรวจสอบการทำงานก็โดนถอดถอน โคนคำเนินคดีตามกฎหมาย และถูกเรียกเงินคืนจำนวนมาก ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดความศรัทธาและเชื่อถือลงจากประชาชน

2.3 ด้านความคุ้มค่ามี ดังนี้

ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นนั้น อันประกอบไปด้วย ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรพลังงาน วัสดุอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานของท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ยังขาดความรู้ ขาดความตระหนักในการบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขาดการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพพร้อมต่อการสร้างสรรคงานเพื่อชุมชน ขาดการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมืออาชีพ (ใช้คนไม่ตรงกับงาน) ไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้พลังงานและวัสดุสำนักงานต่าง ๆ ส่งผลต่อการสูญเสียศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนางาน สูญเสียพลังงาน เชื้อเพลิง และวัสดุสำนักงานต่าง ๆ อย่างไม่คุ้มค่า ทั้งขาดการส่งเสริมให้ประชาชนหวงแหนรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ส่งผลเสียต่อชุมชนอย่างร้ายแรง

2.4 ด้านความโปร่งใส มีดังนี้

ความโปร่งใสในการบริหารราชการนำไปสู่ ความเจริญในหน้าที่การงาน ความสามัคคีในองค์กร และความผาสุกของประชาชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลามีการบริหารงานที่มีกระบวนการอย่างมีส่วนร่วมโดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ เครือข่ายชุมชนต่าง ๆ และประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง บริหารงานด้วยความจริงใจทั้งในองค์กรและในชุมชน สร้างความไว้วางใจให้แก่บุคลากรในองค์กรและประชาชน ในการอนุมัติงบประมาณในโครงการต่าง ๆ มีกระบวนการผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อถ่วงถ่วงการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมทุกครั้ง แต่ยังมีข้อบกพร่องในส่วนของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดมาตรฐานความน่าเชื่อถือ เพราะสมาชิกสภาฯ ส่วนใหญ่เป็นพรรคพวกเดียวกันกับฝ่ายบริหาร รวมทั้งภาคส่วนต่าง ๆ ที่มาร่วมตรวจรับงานในโครงการต่าง ๆ ขาดความรู้ ความสามารถเพียงพอเป็นพรรคพวกของนักการเมืองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพประชาชนสูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ลำช้า ไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมและขาดการตรวจสอบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.5 ด้านการมีส่วนร่วม มีดังนี้

การปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง คือการที่ประชาชนปกครองตนเองภายใต้การสนับสนุน และส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีการจัดประชาคม หมู่บ้านทุกแห่ง เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นด้านปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่ต้องการการแก้ไข และ หาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เพราะตระหนักดีว่าไม่มีใครเข้าใจ และแก้ปัญหาในชุมชนได้ดีเท่ากับ คนในชุมชนเอง เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เชิญตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน เครือข่ายประชาชน และประชาชนในชุมชนมาร่วมแสดงความคิดเห็นอีกครั้ง รวมทั้งการจัดทำเทศ บัญญัติ หรือข้อบัญญัติต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เชิญตัวแทนชุมชนมาร่วมรับฟังพร้อม เสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ระเบียบข้อบังคับที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อ ประชาชน การจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนก็เข้ามามีส่วน ร่วมอยู่เสมอ และการประสานงานขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างท้องที่และท้องถิ่นเป็นไปได้ด้วยดี

แต่พบว่าในการจัดประชาคมทุกหมู่บ้านนั้น มีชาวบ้านบางส่วนไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง การไม่ตระหนักในความสำคัญ และการจัดประชาคมใน ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการจัดประชาคมของกลุ่มชุมชนบางส่วนมาจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ก็เกิดการรวมกลุ่มต่อต้านจากประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมประชาคม ซึ่งข้อมูลเชิง คุณภาพที่ได้สอดคล้องกับเชิงปริมาณด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประเด็นหลักในธรรมาภิบาลที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้ ความสำคัญกว่าทุกข้อ

2.6 ด้านความรับผิดชอบ มีดังนี้

ความรับผิดชอบในการทำงานถือเป็นหลักสำคัญในธรรมาภิบาล เพราะหากผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรับผิดชอบ ก็มิอาจทำให้การบริหารงานเป็นไปได้ด้วย ความสำเร็จได้ ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาตระหนักในส่วนนี้ดี จึงให้ ความสำคัญกับการประชุม สัมมนา อบรมภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน การบริหารงาน ในการลงพื้นที่พบปะชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญ มากเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจ และความจริงใจในการบริหารงานเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ ชาวบ้านในชุมชน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้า

ร่วมสม่ำเสมอ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ และให้ความสำคัญกับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม

มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนปฏิเสธความรับผิดชอบในการบริหารงานที่ผิดพลาด ในกรณีของการบริหารงบประมาณที่ผิดพลาด เมื่อองค์กรอิสระลงตรวจสอบงบประมาณเมื่อมีข้อผิดพลาด ข้าราชการประจำมักตกเป็นจำเลยที่หนึ่ง แม้จะร่วมกันกระทำ ความผิดกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะบังคับหรือมีกุศโลบายหลอกล่อให้ข้าราชการประจำร่วมกระทำผิดในการใช้งบประมาณจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งสร้างความทุกข์ใจในการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการประจำเป็นอย่างมาก

3. แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลามีดังนี้

3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนต้องส่งเสริมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในด้านความเป็นธรรม เสมอภาค มีความจริงใจ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา ประชาชน และมีความเสียสละต่อส่วนรวม

3.2 หน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรอิสระ ต้องส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ทั้งการอบรม สัมมนา ศึกษาน และข้าราชการประจำต้องคอยให้ความช่วยเหลือผู้บริหารในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 รัฐบาลต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสามารถจัดทำมาตรการในการประหยัดพลังงานในองค์กรของตนเองได้

3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน และประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานทั้งระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำโครงการ การจัดทำแผนพัฒนา ฯ การตรวจรับงาน ฯลฯ

3.5 หน่วยงานต้นสังกัดต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาให้เกิดความตระหนักในสำคัญของการจัดทำประชาคม และมีความรู้ในกระบวนการทำประชาคมหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี

3.6 ด้านความรับผิดชอบต้องส่งเสริมมากที่สุด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐภาค เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชน ต้องร่วมกันสร้างความตระหนักในเรื่องของหน้าที่ที่พึงปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา และการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อองค์กรและประชาชน

4. รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา มีดังนี้

4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดฝึกอบรม เสวนา ศึกษาดูงาน ด้านคุณธรรมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและมีมาตรการในการเข้าร่วมที่ชัดเจนและเข้มงวด

4.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดฝึกอบรมความรู้ด้านระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริหารงานที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย และข้าราชการส่วนท้องถิ่นต้องคอยให้การสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมด้านกฎหมายกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 รัฐบาลต้องวางมาตรการในการประหยัดพลังงาน และทรัพยากร ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ ปฏิบัติในแนวทางเดียวกันและสร้างตัวชี้วัดในการประหยัดพลังงาน

4.4 ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การทำประชาคม การทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำโครงการ ฯลฯ และในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างควรจัดตั้งหน่วยงานอื่นเข้ามารับผิดชอบทั้งระบบเพื่อหลีกเลี่ยงโอกาสในการคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.5 ในการจัดทำประชามติกรรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการวางระเบียบให้มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

4.6 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องจัดตั้งองค์กรที่มีพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำหน้าที่รายงานความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กรม ฯ ทราบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้ยึดหลักธรรมาภิบาลอยู่ในเกณฑ์มาก เห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่า ข้อมูลจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) มีผลในเชิงบวกในด้านธรรมาภิบาลทุกข้อ โดยมีความคิดเห็นว่าธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมากที่สุด และธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่ามีน้อยที่สุด ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้ข้อมูลในเชิงบวกในด้านธรรมาภิบาลทุกข้อ โดยมีความคิดเห็นว่าธรรมาภิบาลด้านการ

มีส่วนร่วมมากที่สุดและธรรมาภิบาลด้านคุณธรรมมีน้อยที่สุด และข้อมูลจากแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของมิติด้านต่าง ๆ ของธรรมาภิบาลผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก โดยจะมีค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมสูงที่สุด และค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ยในมิติด้านอื่น ๆ ของธรรมาภิบาลเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นรูปแบบองค์กรขนาดเล็กระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้การบริหารงานเป็นรูปแบบเครือข่าย โดยใช้ระบบอุปถัมภ์เข้ามาเป็นกลไกหลักในการบริหารงาน จึงไม่คำนึงถึงคุณธรรม ความยุติธรรม ความเสมอภาค เท่าเทียม ของบุคคลทั้งในองค์กรและในชุมชน จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กรและในชุมชนเสมอมา

ซึ่งผลการวิจัยชิ้นนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2549) ที่พบว่าหลักนิติธรรมเป็นมิติที่ระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและสถาบันพระปกเกล้า พบค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มิติด้านความโปร่งใสที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งที่มีมิติด้านการมีส่วนร่วมของงานวิจัยชิ้นนี้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องมาจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมากขึ้น และประชาชนมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีช่องทางในการตรวจสอบ ร้องเรียนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

แต่งงานวิจัยชิ้นนี้สอดคล้องกับการวิจัยของสิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ (2554) จากการศึกษาวิจัย เรื่องการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: วิเคราะห์กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี มีการดำเนินการตามปัจจัยในการบริหารงานที่กำหนดทุกด้านซึ่งได้แก่การใช้หลักนิติธรรมคุณธรรมความโปร่งใสการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบและความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ทำให้เราทราบว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีความแตกต่างในด้านธรรมาภิบาลที่ปรากฏเด่นชัด นำมาซึ่งการหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลที่แตกต่างกันไป ข้อมูลบางประการที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลทำนองเดียวกันว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่กระบวนการ (Process) มีส่วนร่วมโดยไม่ค่อยมองผลลัพธ์ (Outcome) เพราะว่ากระบวนการวัดเป็นรูปธรรมได้ง่ายกว่า หรือในกรณีของด้านนิติธรรมว่าหากได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดครบถ้วน ก็ถือว่าเข้าเกณฑ์ธรรมาภิบาลด้านนิติธรรมแล้ว ในขณะที่การวัดผลลัพธ์หรือผลกระทบค่อนข้างยาก หรืออาจจะเกรงว่าผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม จึงมักหลีกเลี่ยงการประเมินผลลัพธ์ ซึ่งบ่อยครั้ง

การประเมินผลลัพธ์มักโยงไปถึงการประเมินด้านความคุ้มค่าหรือการประเมินประสิทธิภาพของผลงาน ต้องเกี่ยวข้องกับประเมินผลผลิต (Output) เปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้า (Input) ให้ทราบว่ามีการใช้จ่ายทรัพยากรไปอย่างประหยัดหรือคุ้มค่าเพียงใด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักให้ความสนใจน้อยกว่า แต่อย่างไรก็ตามใน 4 อำเภอ ที่เป็นกรณีศึกษาก็ยังมีความแตกต่างกันในลักษณะเด่นของมิติธรรมาภิบาลแต่ละด้าน เนื่องจากมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องหลายตัวแปรหากพิจารณาจังหวัดสงขลาในภาพรวม พบว่าในภาพรวมของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมา

1. ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่น่าจะตั้งข้อสังเกตว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น แต่ในประเด็นนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่าอาจจะเป็นเพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม มีการจัดประชาคมทุกปี เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอีกประเด็นที่น่าสนใจคือคนใต้มีบุคลิกลักษณะที่โดดเด่นกว่าภาคอื่นคือ เป็นคนมีอุดมการณ์ทางการเมืองสูง นิยมส่งลูกหลานไปเรียนคณะรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการเมืองในบ้านเกิด จึงทำให้การมีส่วนร่วมคะแนนสูงเป็นลำดับหนึ่ง

2. ด้านนิติธรรม ในประเด็นนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง กฎระเบียบ ข้อบัญญัติ และกติกาชุมชนอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชาเสมอภาค ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ไม่ใช้อำนาจของตนเองเพื่อข่มเหงและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน ให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ซึ่งมีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนคำนึงถึงพวกพ้องในองค์กรและฐานคะแนนเสียงของตนเองในชุมชนเป็นหลัก จึงมุ่งเน้นให้บริการและช่วยเหลือแก่กลุ่มคนบางกลุ่มสร้างความไม่เสมอภาคในชุมชนนำมาสู่ความแตกแยกในชุมชนและความเสื่อมศรัทธาในตัวผู้นำ

3. ด้านความโปร่งใส ในประเด็นนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่บริหารงานด้วยความโปร่งใส ถูกต้องชัดเจน และมีประสิทธิภาพสามารถให้ภาคประชาชนและองค์กรอิสระเข้าตรวจสอบได้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่ให้กับประชาชนก็รวดเร็วชัดเจนโดยส่งผ่านข้อมูลจากตัวแทนสมาชิกสภาในแต่ละพื้นที่ลงสู่ประชาชน มีเพียงส่วนน้อยที่การบริหารงานขาดความโปร่งใส ประชาชนไม่กล้าตรวจสอบ เมื่อองค์กรอิสระเข้ามาตรวจสอบก็ถูกระงับโทษทันที ใสส่วนของข้อมูลข่าวสารที่ส่งไป

ยังประชาชนก็มีปัญหาในบางพื้นที่ บางแห่งท้องถิ่นและท้องที่ทำงานไม่สัมพันธ์กัน จึงทำให้ข้อมูล ที่ส่งไม่ถึงประชาชน หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดให้ความสำคัญกับการประชุม สัมมนา อบรมภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ในการลงพื้นที่พบปะชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญมาก เพื่อคอยดูแลช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ชาวบ้านในชุมชน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนก็ เช่นเดียวกันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าร่วมไม่เคยขาด ไม่ว่าจะเป็งานประเพณี ต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและ ศาสนาอิสลาม เมื่อเกิดปัญหาในการบริหารงานภายในและภายนอกองค์กรยินดียอมรับข้อผิดพลาด และรีบแก้ไขแบบมีส่วนร่วมอย่างเร่งด่วน

5. ความคุ้มค่าในประเด็นนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่าผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการบริหารจัดการในการใช้พลังงานในหน่วยงานไม่คุ้มค่า โดยขาด ความตระหนัก ไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้พลังงานและทรัพยากรในองค์กร ส่งผล ต่อปริมาณการสูญเสียเชื้อเพลิง และทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า ทั้งขาดการตระหนักในการดูแลและ ส่งเสริมให้ประชาชนหวงแหนรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ขาดการบริหารทรัพยากรที่ดีทั้งตัว บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ในสำนักงานเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

6. ด้านความรับผิดชอบผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดให้ความสำคัญกับการประชุม สัมมนา อบรมภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ในการลงพื้นที่พบปะชุมชนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญ มาก เพื่อคอยดูแลช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ชาวบ้านในชุมชน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ ชุมชนก็เช่นเดียวกันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าร่วมไม่เคยขาด ไม่ว่าจะเป็งาน ประเพณีต่าง ๆ เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ หรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทั้งศาสนา พุทธและศาสนาอิสลามมีเพียงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนที่เมื่อเกิดข้อผิดพลาด ในการบริหารงานจะปฏิเสธความรับผิดชอบและโยนความผิดไปให้ข้าราชการประจำเป็นจำเลยที่ หนึ่ง รวมทั้งบังคับหรือมีกุศโลบายหลอกล่อให้ข้าราชการประจำร่วมกระทำผิดในการใช้ งบประมาณจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งสร้างความ ทุกข์ใจในการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการประจำเป็นอย่างมาก

ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลานั้นต้องส่งเสริมด้านความ รับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และด้านคุณธรรมเป็นหลักเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพ สูงสุดซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ และคณะ (2556) จากการศึกษาวิจัย

เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลาอำเภอเมืองสงขลาจังหวัดสงขลาที่พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.31$), ($\bar{X}=3.26$), ($\bar{X}=3.20$), ($\bar{X}=3.19$), ($\bar{X}=3.14$) และ($\bar{X}=3.11$) ตามลำดับ มิตินิติธรรมอยู่ในระดับสูงที่สุด และมิตินิติธรรมโปร่งใสอยู่ในระดับต่ำสุด ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งที่มีมิติด้านความรับผิดชอบต่องานวิจัยชิ้นนี้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ควรส่งเสริมเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรอิสระ ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งจึงทำให้มีความอิสระในการบริหารงาน และงบประมาณ เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กรควบคุมการทำงานของข้าราชการประจำทั้งหมด จึงส่งผลให้มีอิสระในการคิด การกระทำจนส่งผลให้ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเข้า-ออกงานตรงเวลา การไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในองค์กร การขาดเข้าประชุม อบรม สัมมนา ทั้งภายในองค์กรและนอกองค์กร ขาดการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากรในองค์กร ซึ่งในการส่งเสริมธรรมาภิบาลนั้นหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. จัดฝึกอบรม เสวนา ศึกษาดูงาน ด้านคุณธรรมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และมีมาตรการในการเข้าร่วมที่ชัดเจนและเข้มงวด
2. จัดฝึกอบรมความรู้ด้านระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจังและข้าราชการส่วนท้องถิ่นต้องคอยให้การสนับสนุนความรู้เพิ่มเติมด้านกฎหมายกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. รัฐบาลวางมาตรการในการประหยัดพลังงานและทรัพยากร ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ในการจัดทำประชามติกรรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการวางระเบียบให้มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี
6. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องจัดตั้งองค์กรที่มีพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำหน้าที่รายงานความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กรม ฯ ทราบ การปฏิบัติตามข้อเสนอเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความตระหนัก มี

ความรู้ความเข้าใจและสามารถเพิ่มศักยภาพในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

ธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมมีมากที่สุดเพราะในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ การควบคุม และการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยิ่ง ประทุม (2551) จากการวิจัยเรื่องพัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอดจังหวัดลพบุรี พบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อประชาชน เช่น การลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่การให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การปลูกฝังความรู้เรื่องการปกครองท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น ติดป้ายประกาศ การจัดทำเอกสารแผ่นพับ วารสารอบต. การประกาศเสียงตามสายการประชุม อบต. สัญจร การจัดทำ Website นอกจากนั้น อบต. เขาสามยอดมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการตรวจสอบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนในการดำเนินการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. การให้ความรู้และการอบรมในระเบียบกฎหมายแก่ประชาชน ส่วนการตรวจสอบโดยฝ่ายสภาท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้สภาท้องถิ่นในการตรวจสอบการทำงานของ อบต. ได้หลายช่องทาง เช่น การตั้งกระทู้ถาม หรือการเปิดอภิปรายผู้บริหารท้องถิ่นและมีวิธีการเชิญภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาท้องถิ่น
4. องค์การบริหารส่วนตำบลมีกระบวนการทำประชาคมโดยมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ อบต. เพื่อให้เกิดความโปร่งใสปัจจัยที่ก่อให้เกิดการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส

ซึ่งข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ก็พบว่า

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงพบปะประชาชนเพื่อสอบถามถึงปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ นำมาแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้ข้อมูลข่าวสารกับชุมชนอย่างเป็นจริง รวดเร็ว ทั่วถึง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดกว้างให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าตรวจสอบการบริหารงานทั้งระบบเพื่อความโปร่งใส

4. มีการจัดทำประชาคมระดมความคิดเห็นจากชุมชน ในด้านปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ซึ่งเมื่อศึกษาตามรายอำเภอ ทั้ง 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภोजะนะ อำเภอควนเนียง พบว่า

1. อำเภอเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะทางกายภาพเป็นชุมชนเมืองประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ สามารถร่วมวางแผน ปฏิบัติงาน ติดตาม และตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

2. อำเภอสิงหนคร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นในเรื่องของคุณธรรมเป็นหลักในการบริหารงาน เนื่องจากลักษณะทางกายภาพยังเป็นชุมชนชนบท ชุมชนเปรียบเหมือนครอบครัว ให้การช่วยเหลือดูแลกันตามสมควร

3. อำเภอจะนะ ผู้บริหารท้องถิ่นเน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีคุณธรรมและโปร่งใส เนื่องจากเป็นชุมชน 2 ศาสนา ไทยพุทธ และไทยมุสลิม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องบริหารงานอย่างยุติธรรม เสมอภาค และมีส่วนร่วมให้คน 2 ศาสนาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และให้ความสำคัญเท่าเทียมกันเหมือนพี่และน้อง มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ในการใช้งบประมาณในโครงการต่าง ๆ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ 2 ศาสนาอย่างเท่าเทียม สร้างความปองดองสมานฉันท์ในพื้นที่

4. อำเภอควนเนียง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นในเรื่องคุณธรรมเป็นหลัก เพราะลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ชนบท อยู่แบบสังคมเครือญาติเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึงเท่าเทียม

เมื่อสรุปรวมทั้ง 4 อำเภอ ที่เป็นกรณีศึกษาแล้วพบว่าแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบควรส่งเสริมมากที่สุดเพราะประชาชนคิดเห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และขาดการเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อจุดประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองให้มากที่สุด เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน ควรอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก และดูแลทรัพย์สินของส่วนรวมให้ดีที่สุด เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพท้องถิ่นเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปรับใช้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของมิติด้าน ของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มากนั้น อำเภอที่มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาที่มากที่สุดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นน่าจะนำไปเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณาส่งเสริมหรือกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของมิติด้านต่าง ๆ ของแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มากนั้น อำเภอที่มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาที่มากที่สุดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นน่าจะนำไปเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณาเพื่อหาแนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง เพื่อเป็นต้นแบบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอต่าง ๆ

1.3 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิน้อยที่สุด ได้แก่ มิติด้านคุณธรรม ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภินด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับการส่งเสริมให้ตระหนักในเรื่องของคุณธรรม ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องร่วมกันผลักดัน เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ จัด โครงการฝึกอบรม จัดเสวนา จัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นธรรมาภินด้านคุณธรรมให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนร่วมกันตรวจสอบการทำงาน และให้การสนับสนุนการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสิ่งที่ถูกต้อง และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเกิดความตระหนักในเรื่องของคุณธรรมด้วยตนเองจะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาด้านคุณธรรมที่ยั่งยืน

1.4 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิน้อยรองลงมา ได้แก่ มิติด้านความคุ้มค่า ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภินด้านความคุ้มค่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีมาตรการในการ ประหยัดพลังงานทั้ง ไฟฟ้า น้ำมัน โดยมีการปิด-เปิด ไฟฟ้าเป็นเวลา ตั้งแต่ 09.00-16.00 น. ในส่วนของน้ำมันรถให้ใช้รถราชการในงานราชการเท่านั้น และมีการจำกัดปริมาณน้ำมันที่ใช้ต่อคนต่อลิตร ถ้าเกินต้องจ่ายค่าส่วนต่างเอง การไปส่งเอกสารราชการ ณ สถานที่ต่าง ๆ ให้ออกไปส่งพร้อมกันในคราวเดียว อุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ ให้จัดพื้นที่ส่วนกลางเพื่อวางวัสดุ

อุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันได้ เพื่อไม่ต้องจัดซื้อวัสดุที่มากเกินไป ซึ่งรัฐบาลต้องมีมาตรการในการส่งเสริมด้านความคุ้มค่าที่ชัดเจนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

1.5 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิบาลน้อยรองลงมา ได้แก่ มิติด้านนิติธรรม ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภิบาลด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ ต้องเข้ามามีบทบาทในการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย และส่งเสริมให้ด้านการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

1.6 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิบาลมากที่สุด ได้แก่ มิติด้านการมีส่วนร่วมและรองลงมา ได้แก่ มิติด้านนิติธรรม ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ให้มากที่สุด รวมถึงต้องใส่ใจในด้านต่าง ๆ ในบุคลากรได้รับรู้ถึงด้านหลักนิติธรรม เพราะเป็นมิติที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลต้องปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ และมีมาตรการลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ฝ่าฝืน

1.7 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิบาลน้อยรองลงมา ได้แก่ มิติด้านความโปร่งใส ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประชาสัมพันธ์ในทุกมิติ ทั้งคิดประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย ดิจิทัลชี้แจงงบประมาณการจัดสร้าง งบประมาณที่มีการดำเนินงานและหน้าที่ทำการ รวมทั้งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำโครงการ การจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินโครงการ การตรวจรับโครงการแล้วเสร็จ รวมทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกกระบวนการในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อความโปร่งใส

1.8 จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีธรรมาภิบาลน้อยรองลงมา ได้แก่ มิติด้านความรับผิดชอบ ซึ่งแสดงว่าหากต้องการจะเพิ่มระดับธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรอิสระต่าง ๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นสำนึกให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการจัดฝึกอบรมให้รู้บทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนช่วยกันคอยกระตุ้นเตือนให้รู้บทบาทความรับผิดชอบของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การวิจัยเรื่องนี้ควรจะครอบคลุมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาและค่าใช้จ่าย จึงได้จำกัดขอบเขตของประชากรที่ศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลเท่านั้น ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้การวิจัยเรื่องนี้ในอนาคต เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นควรจะเพิ่มเติมองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาทำนองเดียวกันนี้ ให้ครอบคลุมทุกภาคเพื่อให้เห็นภาพรวมของภาพรวมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละภาค ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเชิงเปรียบเทียบและพัฒนาระดับกรมวิธานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย

2.3 ประเด็นเรื่องกรมวิธานที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงในกลุ่มอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาได้รับการตั้งข้อสังเกตว่าอาจจะเป็นเพราะมีการแข่งขันด้านการเมืองน้อย ดังนั้นในการวิจัยในอนาคตจึงอาจนำมาเป็นตัวแปรอิสระเพื่อศึกษาว่ามีผลกระทบต่อระดับกรมวิธานผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่มากนักหรือไม่เพียงใด

บรรณานุกรม

- โกวิทช์ พวงงาม. (2550). *ธรรมาภิบาลท้องถิ่น: ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส*.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- คณะทำงานส่งเสริมธรรมาภิบาลสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2552). *ธรรมาภิบาลสำนัก
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลดค.)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.socggg.soc.go.th/PPO.htm>
- ชัชชนพ ผดุงกาญจน์. (2558, 29 พฤศจิกายน). ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตประจำจังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์.
- ชัชอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *Good Governance* กับการปฏิรูปการศึกษาการปฏิรูปการเมือง.
กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ไชยยงค์ มณีพิลึก. (2555). คดีฆ่า “พีระ ดันติเศรณี” ไม่คืบหน้า แต่ “อุทิศ ชูช่วย” คือจำเลยของ
สังคม. เข้าถึงได้จาก
<http://www.manager.co.th/south/viewnews.aspx?NewsID=9550000138087>
- จุฑามาส ณ เชียงใหม่. (2558, 7 พฤศจิกายน). สมาชิกสภาเทศบาล. สัมภาษณ์.
- ใจ บุญมะโน. (2558, 7 พฤศจิกายน). ผู้ทรงคุณวุฒิ. สัมภาษณ์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- ถวัลย์รัฐวร เทพพุดิพงษ์. (2540). *การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและ
การประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ:
ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- หัตถดาว บุญपाल. (2530). *ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. (2526). *การพัฒนาชุมชน: วิธีการระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน*. กรุงเทพฯ:
กรมประชาสัมพันธ์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
พัฒนาชุมชน*. ใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ), *การมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนา* (หน้า 183). กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

- บังอร เบ็ญจาธิกุล. (2557). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองในพื้นที่จังหวัดนครปฐม*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- บุญยิ่ง ประทุม. (2551). *พัฒนาการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอด จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุษอริ ยีหมะ. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2546). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส: กลุ่มเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: เอคิสันเพรส โปรดักส์.
- ประเทือง ม่วงอ่อน และอัครณัฐ วงศ์ปรีดี. (2527). ระบบการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชั่นและมาตรการในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 12(1), 153-181.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2552). *ธรรมรัฐ-ธรรมราชา*. กรุงเทพฯ. โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 25 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 30 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. (2559, 25 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. (2559, 12 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. (2559, 13 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. (2559, 4 มิถุนายน). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. (2559, 25 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. (2559, 17 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. (2559, 13 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จังหวัดสงขลา. (2559, 2 มิถุนายน). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. (2559, 22 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. (2559, 28 เมษายน). สัมภาษณ์.

ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. (2559, 2 มิถุนายน). สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. (2559, 2 มิถุนายน).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 18 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 30 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. (2559, 16 มีนาคม). สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. (2559, 17 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. (2559, 23 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 27 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา. (2559, 30 มีนาคม).

สัมภาษณ์.

พงษ์ธร รัชญูศิริ. (2552). *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

พรชัย รัชมีแพทย์. (2540). *หลักกฎหมายการปกครองท้องถิ่นไทย*. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, พระครูธีรสุดคุณ, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว, ศรีญลักษณ์ เทพวารินทร์ และจิตกร บุญโชติ. (2556). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. ใน *การประชุมหาดใหญ่วิชาการเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”*. (หน้า 74-95). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). *ธรรมานุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2541). *ประชาคมตำบล หมายเหตุจากนักคิด สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- ไพโรจน์ ด้วงวิเศษ. (2558, 19 พฤศจิกายน). ประธานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์.
- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- รัชฎาพร ไชยเทพ. (2558, 1 พฤศจิกายน). อาสาสมัครชุมชน. สัมภาษณ์.
- รัชยา ภักดิ์จิตต์. (2550). *องค์การมหาชนของไทย: การศึกษากลไกและกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันเพ็ญ นิลวงศ์. (2558, 1 พฤศจิกายน). อาสาสมัครชุมชน. สัมภาษณ์.
- วรเดช จันทรศร. (2536). *การปรับปรุงและปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย*. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.
- วิจิต บุญสนอง. (2556). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาพื้นฐานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2553*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วิญญู สิทธิเชนทร์. (2558, 9 พฤศจิกายน). ท้องถิ่นจังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์.
- วิสุทธิ์ สมสุข. (2558, 2 พฤศจิกายน). อาสาสมัครชุมชน. สัมภาษณ์.
- ศิริชัย จันทรชิตจริงใจ. (2558, 3 พฤศจิกายน). บัณฑิตอาสา. สัมภาษณ์.
- ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. นนทบุรี: ออฟเซ็ท.
- สาคร สิทธิศักดิ์. (2558, 9 พฤศจิกายน). หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศวรรษ: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2557). *ธรรมาภิบาล*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaichamber.org>
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมใจ ปานซ้าย. (2558, 3 พฤศจิกายน). ประธานอาสาสมัครชุมชน. สัมภาษณ์.
- สมบูรณ์ อินทร์จันทร์. (2558, 2 พฤศจิกายน). อาสาสมัครชุมชน. สัมภาษณ์.

- สมลักษณ์ ไชยเสริฐ. (2549). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ทองน้อม. (2558, 5 พฤศจิกายน). ประชาชนชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 8. สัมภาษณ์.
- สงวน ชมมาศ. (2558, 5 พฤศจิกายน). ประชาชนชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5. สัมภาษณ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2528). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา. (2559, 25 เมษายน). *ข้อมูลสถิติปี 2557*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.sk-local.go.th/stats>
- สำนักงานจังหวัดสงขลา. (2555). *ข้อมูลทั่วไป*. สงขลา: สำนักงานจังหวัดสงขลา.
- สำรวม รักษาพรหมณ์. (2558, 19 พฤศจิกายน). ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์.
- สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ. (2554). *การนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: วิเคราะห์กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี การปกครองที่ดี (Good governance)*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- เสรี ชัดแจ่ม. (2538). *แบบจำลอง*. ม.ป.ท. อัดสำเนา.
- อลิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). *วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดีแอลเอส.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2541). *การเมืองของพลเมือง*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คืบไฟ.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2546). *ประชาสังคม: ประสบการณ์จากการอ่านและสอนที่จอห์น ฮอปกินส์*. กรุงเทพฯ: ทิปป์ พอยท์.
- เอกชัย แสงโสภา. (2555). *บทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่น*. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- Bardo, H. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. New York: F.E. Peacock.
- Boniface, E. S. M. (2012). Institutional impacts of the local government reform program on good local governance in Tanzania. *Journal Inter*, 2(5), 5.
- Cohen, U. (1980). *Effective behavior in organizations*. New York: Richard D. Irwin.

- Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Gutman, M. L. & Handson, W. E. (2003). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Creswell, J. W. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*, Thousand Oaks, CA: Sage.
- Harris, T. L. (1984). *Integrated Marketing Public Relations*. Illinois: Richard D. Irwin.
- Holloway, W. V. (1951). *State and local government in the United States*. New York: McGraw-Hill.
- Jutamane Trakulmututa. (2013). Factors affecting the achievement of good governance in HRM: The empirical study of local governments in Southern part of Thailand. *International Journal of Business and Social Science*, 4(7), 34-39.
- Keeves. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Martitah. (2012). Strengthening local government institutions towards a good governance. *International Journal of Business Economics and Law*, 2(3),6-70.
- Menzel, D. C. (2014). *Achieving ethical competence for public service leadership armonk*. New York: M.E Sharpe.
- Montagu, H. G. (1984). *Comparative local government*. Great Britain: William Brendom and Son.
- Oakley, P. & Marsden, D. (1991). "Future issues and perspectives in the evaluation of social development". *Community Development Journal*, 26(4), 17-20.
- Reeder, W.W. (1963). *Some aspects of the information social participation of farm families in New York State*. New York: Comell University.
- United Nations. (1981). *Popular participation as a strategy for promoting community- level action and nation development*. New York: Department of Internation Economic and Social Affair, United Nations.
- Wit, D. (1967). *A comparative survey of local government and administration*. Bangkok: Kurusapha Press.
- Willer. (1967). *Leader and leadership process*. Boston: Irwin/ McGraw-Hill.

World Bank. (1989). *Sub-Saharan Africa: From crisis to sustainable growth*. Washington DC:

The World Bank.

WHO & UNICEF. (1978). *Report of the international conference on primary health care*. New York: N.P.Press.

Yang, K. & Holzer, M. (2014). *Re-approaching the politics/ administration dichotomy and its impact on administrative ethics*. Florida: Tallahassee.

Yuwono, T. (2014). *Jokowi's local government in surakarta-lesson learned from good governance best practice*. Indonesia: Diponegoro University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม คำถามในการจัด Focus group และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา
 (สำหรับผู้บริหาร พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บข้อมูลในการจัดทำคู่มือเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ตามหลักสูตรปริญญา
 ศึกษาศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ของผู้ทำวิจัยเท่านั้น

2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงานสังกัด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของผู้บริหารองค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยกาเครื่องหมาย/ ลงในช่องระดับความคิดเห็น
 ที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลนี้ถือเป็นความลับและไม่มีผลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแต่
 ประการใดต่อหน่วยงานของท่าน โดยคำตอบเหล่านี้จะใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและ
 ทางวิชาการเท่านั้น ซึ่งผู้ทำวิจัยต้องขอขอบคุณในร่วมมือมา ณ โอกาส

นางสาววิลาสินี ธนพิทักษ์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี
 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี สูงกว่า 60 ปี

3. การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

4. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใดทางการเมือง **** (สำหรับผู้นำชุมชน ประชาชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้ามไปตอบข้อ 6)****

- นายก ฯ รองนายก ฯ
 พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภา ฯ
 พนักงานจ้าง/ ลูกจ้าง

5. หน่วยงานที่ท่านสังกัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับใด

- องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลนคร
 เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

6. อาชีพ ******

- เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว
 ลูกจ้างหรือพนักงานของเอกชน ข้าราชการ, รัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้าง
 อื่นๆ (โปรดระบุ)..... ของหน่วยงานรัฐ

7. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใดในหมู่บ้าน/ ชุมชน

- ลูกบ้าน กำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 คำชี้แจง จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ท่านมีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาในปัจจุบันอย่างไร โปรดพิจารณาเลือกคำตอบที่ตรงกับสิ่งที่ท่านได้พบมามากที่สุด เพียงข้อละ 1 คำตอบทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ท่านเลือกตอบ

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
1	1. ด้านคุณธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต (มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง)					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอดทนขยันหมั่นเพียรในการบริหารงาน (การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า/ การบริหารงานในองค์กร/ บำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน)					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัยในองค์กร(การแต่งกายสุภาพ/ เข้า-ออกทำงานตรงเวลา)					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความเสียสละ (ให้บริการประชาชนในทุกด้านทั้งใน/นอกเวลาราชการ)					
1	2. ด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ (ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง/ ข้อบัญญัติ/ กติกาชุมชน)					

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติ ต่อผู้ร่วมงาน และบุคคลทั่วไป (ใส่ใจดูแลผู้ร่วมงาน, ประชาชน/ ประเมินผลงาน ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค/ พึงเสียงส่วนใหญ่ ในการบริหารงาน)					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทำตาม อำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น (ไม่ข่มเหงรังแกผู้ร่วมงาน/ ประชาชน)					
3. ด้านความคุ้มค่า						
1	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหาร จัดการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (ไฟฟ้า/น้ำมัน)					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (กระดาษ/ ปากกา/ โทรศัพท์ ฯลฯ)					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดูแลรักษา ทรัพย์สินส่วนรวมเป็นอย่างดี					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหาร จัดการทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวม (บุคลากรทุกคนใน อปท. ให้บริการประชาชนเป็นอย่างดี)					

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
	4. ด้านความโปร่งใส					
1	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานมีความถูกต้อง ชัดเจนมีประสิทธิภาพ (เช่น เมื่อการดำเนินงานเกิดปัญหา ก็รีบแก้ไขโดยเร่งด่วนไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ฯลฯ)					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็ว (การตรวจสอบงานในองค์กร/ การลงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน/ การลงตรวจงานในพื้นที่เช่น การสร้างถนน การขุดลอก)					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา รวดเร็ว (มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง/ การลงชุมชนเพื่อเข้าถึงข้อมูลโดยตรง)					
	5. ด้านการมีส่วนร่วม					
1	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม ด้านการเปิดรับฟังความคิดเห็น จากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชน เช่น การทำประชาคม การประชุมร่วม สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟังคำแนะนำ ร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์					

ท.	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
1	6. ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ รับผิดชอบต่อการทำงานของตนเอง (เช่น การ ประชุม การเซ็นต์เอกสาร การลงพื้นที่ การพบปะ ชาวบ้าน กิจกรรมในชุมชน ฯลฯ)					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง (เช่น เมื่อการ ดำเนินงานเกิดปัญหา ก็รีบแก้ไขโดยเร่งด่วนไม่ ปฏิเสธความรับผิดชอบ ฯลฯ)					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการตระหนัก และสำนึกในสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น					

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมธรรมาภิบาลให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อย ที่สุด (1)
1	1. ด้านคุณธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงบริหารงาน ด้วยความจริงใจบริสุทธิ์ใจ ซื่อสัตย์ไม่คดโกงต่อหน้าที่					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีความอดทนอด กลั้นต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า ขยันหมั่นเพียรในการบริหาร งานในองค์กรและบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงเน้นด้านความมี ระเบียบวินัยในองค์กรต่อ พนักงาน					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงบริหารงานด้วย ความเสียสละต่อส่วนรวมเป็น สำคัญ					

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อย ที่สุด (1)
	2. ด้านนิติธรรม					
1	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนดมาอย่าง เคร่งครัด					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติอย่าง เสมอภาคต่อผู้ร่วมงาน และ บุคคลทั่วไป					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงปฏิบัติตามเสียงส่วน ใหญ่ และไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น					
	3. ด้านความคุ้มค่า					
1	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงบริหารจัดการการ ใช้พลังงานในหน่วยงาน อย่างคุ้มค่า					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงใช้วัสดุอุปกรณ์ ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า					

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อย ที่สุด (1)
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงดูแลรักษาทรัพย์สิน ส่วนรวมเป็นอย่างดี					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงบริหารจัดการ ทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการ ประชาชนโดยรวมเป็นหลัก					
1	4. ด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงบริหารงานให้มี ความถูกต้อง ชัดเจน มี ประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร และประชาชน					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงสร้างความไว้วางใจ ให้แก่ผู้ร่วมงานและประชาชน					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีกระบวนการ ตรวจสอบความถูกต้องที่ ชัดเจน รวดเร็วในทุกด้าน					
4	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีการให้และรับ ข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา รวดเร็วทั่วถึงต่อประชาชน					

ที่	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ				
		เห็นด้วย มากที่สุด (5)	เห็นด้วย มาก (4)	เห็นด้วย ปานกลาง (3)	เห็นด้วย น้อย (2)	เห็นด้วย น้อย ที่สุด (1)
1	5. ด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีการบริหารงาน อย่างมีส่วนร่วม ด้านการ เปิดรับฟังความคิดเห็น จาก หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน ภาคประชาชน เช่น การทำประชาคม การประชุม ร่วม สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟัง คำแนะนำ ร่วมวางแผน และ ปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์					
1	6. ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานของตนเอง					
2	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตนเอง ในด้านการบริหาร					
3	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพึงมีการตระหนัก และ สำนึกในสิทธิและหน้าที่ของ ตนเอง และผู้อื่น					

2.2 ด้านการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

.....
.....

2.3 ด้านการไม่ทำตามอำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

.....
.....

3. ท่านคิดว่าความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัด อปท.) ทั้ง 4 ด้านคืออะไร

3.1 ด้านการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (ไฟฟ้า/ น้ำมัน)

.....
.....

3.2 ด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (กระดาษ/ ปากกา/ โทรศัพท์ ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....

3.3 ด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม

.....
.....
.....

3.4 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวมเป็นหลัก

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัด อปท.) คืออะไร

4.1 ด้านการบริหารงานที่มีความถูกต้อง ชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กรและประชาชน

.....

.....

.....

4.2 ด้านการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

.....

.....

4.3 ด้านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็ว (ชี้แจงการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ รวมทั้งการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการให้ประชาชนทราบ)

.....

.....

4.4 ด้านการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา รวดเร็วต่อประชาชน

.....

.....

5. ท่านคิดว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม ในด้านการเปิดรับฟังความคิดเห็น จากผู้ร่วมงาน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชน เช่น การทำประชาคม การประชุมร่วม สัมมนา ฯลฯ เพื่อรับฟังคำแนะนำ ร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

****ประเด็นแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่นจังหวัดสงขลา****

1. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัด อปท.) ทั้ง 4 ด้านอย่างไร

1.1 ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต (มีความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกง

.....

1.2 ด้านความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า/ ขยันหมั่นเพียรในการบริหารงาน
 ในองค์กร และบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน

.....

1.3 ด้านระเบียบวินัยในองค์กรต่อพนักงาน (การแต่งกาย/ การเข้า-ออกงาน)

.....

1.4 ด้านความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

.....

2. ท่านแนวทางการส่งเสริมนิติธรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัดอปท.) ทั้ง 3 ด้านอย่างไร

2.1 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ

.....

2.2 ด้านการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

.....

2.3 ด้านการไม่ทำตามอำเภอใจและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

.....

.....

3. ท่านแนวทางการส่งเสริมความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัด อปท.) ทั้ง 4 ด้านอย่างไร

3.1 ด้านการใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (ไฟฟ้า/ น้ำมัน)

.....

3.2 ด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า (กระดาษ/ ปากกา/ โทรศัพท์ ฯลฯ)

.....

3.3 ด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม

.....

3.4 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมุ่งเน้นให้บริการประชาชนโดยรวมเป็นหลัก

.....

4. ท่านแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก ฯ, รองนายก ฯ, ปลัด อปท.) อย่างไร

4.1 ด้านการบริหารงานที่มีความถูกต้อง ชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กรและประชาชน

.....

4.2 ด้านการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

.....

4.3 ด้านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ชัดเจน รวดเร็ว (ชี้แจงการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ รวมทั้งการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการให้ประชาชนทราบ)

.....

4.4 ด้านการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา รวดเร็วต่อประชาชน

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ร่วมประชุมและผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ร่วมประชุม

1. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมโครงการวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” กิจกรรมระดมความเห็นโครงการ ในวันที่ 11 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลชิงโค

1. จตุรงค์ พรานอิทธิ ส.อบต., บ้านเลขที่ 28/2 หมู่ที่ 6 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
2. ต่วน แสงนิกธ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 125/1 หมู่ที่ 9 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
3. ธงชัย แก้วบุญส่ง ส.อบต.ชิงโค, บ้านเลขที่ 31/4 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
4. นงคินุช ศรีขวัญ พยาบาลอาชีพชำนาญการ, บ้านเลขที่ 8/30 หมู่ที่ 8 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลา
5. นพวรรณ แก้วมรกฏ ป.อบต.ชิงโค, อบต.ชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
6. นพวรรณ กาพมณี นวก.เงินและฟส., อบต.ชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
7. นิวัฒน์ ปัจฉิมศิริ ส.อบต.,บ้านเลขที่ 36/4 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
8. บังอร ลังสุวรรณ รองนายก อบต.ชิงโค, บ้านเลขที่ 45/1 หมู่ 8 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
9. บุญตา นต์ท้ายทะ อบต.ชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
10. ประดิษฐ์ รมุขดา กรรมการ,บ้านเลขที่ 67/5 หมู่ที่ 2 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
11. ศัน วงศ์สำราญ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 7 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
12. ผิน ชนะพาล อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 59/1 หมู่ที่ 4 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
13. ผศ.สังข์ทอง ผู้ช่วย, บ้านเลขที่ 40/1 หมู่ที่ 9 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
14. ระเบียบ พฤษศรีย อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 105/1 หมู่ที่ 9 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

15. รัชฎาพร ไชยเทพ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
16. วันเพ็ญ นิลวงศ์ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 58/2 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
17. วิสุทธิ์ สมสุข อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 7 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
18. สมบูรณ์ อินทร์จันทร์ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 5 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
19. สมพร จันทอง อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 7/2 หมู่ที่ 3 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
20. เสริมสุข ชนะपाल อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 59/1 หมู่ที่ 4 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
21. อธิท เห่งอิง สมาชิกสภา, บ้านเลขที่ 72 หมู่ที่ 7 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา
22. อนงค์ มโนเวศ บ้านเลขที่ 22/1 หมู่ที่ 15 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

2. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมโครงการวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” กิจกรรมประชุมย่อยในวันที่ 15 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุมชั้น 5 เทศบาลเมืองเขารูปช้าง

1. เกษม เรืองแก้ว บ.ธ.ป.ด, บ้านเลขที่ 47/1 หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เกี้ยน หัวไทรทอง ประชาชนทั่วไป, บ้านเลขที่ 23/25 หมู่ที่ 3 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
3. ครองกานต์ อุตมาบุตร ประธานแกนนำสุขภาพ, บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
4. จิรัญญา พรหมเอียด นักศึกษาฝึกงาน, บ้านเลขที่ 78/1 ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
5. จุฑามาส แก้วอารีย์ ประธานแกนนำสุขภาพ, บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 1 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
6. โชติกานต์ คงกำเนิด นักศึกษาฝึกงาน, บ้านเลขที่ 6/127 หมู่ที่ 5 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
7. ฉัฐภาส รัตนะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 19/86 หมู่ที่ 10 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
8. ถาวร รัตนะโอภา ประธานแกนนำ, บ้านเลขที่ 121/1 หมู่ที่ 8 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
9. นก ขุนพิทักษ์ แทนผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3, บ้านเลขที่ 14/2 หมู่ที่ 3 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
10. นางเยาว์ สุวรรณทวี มธ.ปด.ฝ่ายปกครอง/มหาดไทย, บ้านเลขที่ 16/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
11. ปิยนันท์ มั่งนุ้ย นักพัฒนาชุมชน, เทศบาลเมืองเขารูปช้าง
12. พงจิกา ตั้งสมชัยศิลป์ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ, บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 1 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
13. พลสูง แชะชาติ ประธาน กสว., บ้านเลขที่ 127/196 หมู่ที่ 9 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
14. เพ็ญรัตน์ ศรีภูมิราช นักศึกษาฝึกงาน, บ้านเลขที่ 143/319 หมู่ที่ 8 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

15. ไพรัช วีรกาตส์ ประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 3, บ้านเลขที่ 2/21 หมู่ที่ 3
ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
16. กัทรักานต์ จันทร์มา ผู้อำนวยการกอง, เทศบาลเมืองเขารูปช้าง
17. ลักษณ์า เพชรลูก เลขานุการ, บ้านเลขที่ 177/122 หมู่ที่ 9 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา
18. วิจิตรพันธ์ ดาติยาภรณ์ สมาชิกสภา, บ้านเลขที่ 177/487 หมู่ที่ 9 ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
19. วินมิตร ณรงค์ สมาชิกสภาเทศบาล, บ้านเลขที่ 92 หมู่ที่ 6 ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
20. สมศักดิ์ ทองน้อม ประธานชมรม หมู่ที่ 8, บ้านเลขที่ 113/15 ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
21. สวงค์ ยมมาศ ประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5, บ้านเลขที่ 26/109 หมู่ที่ 5
ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
22. เอิบ แก้วชูเสน สมาชิกสภาเทศบาล, บ้านเลขที่ 26/56 หมู่ที่ 5 ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมโครงการวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” กิจกรรมประชุมย่อยในวันที่ 23 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง

1. กะหริ่ม เข้ายะหะ รองนายก ฯ, บ้านเลขที่ 12/2 หมู่ที่ 7 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2. คงศักดิ์ สิริกุล อำเภอกงช้าง, บ้านเลขที่ 38/1 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3. จิรภัทน์ ชุมมิ่ง ส.อบต. หมู่ที่ 2, บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

4. เจะหลี หวันหะ ส.อบต. หมู่ 4, บ้านเลขที่ 8 หมู่ 4 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

5. คอเถาะ หมินเขาว์ ส.อบต., บ้านเลขที่ 47/3 หมู่ที่ 9 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

6. เดช สมบัติโอ นักพัฒนาชุมชน,อบต.ป่าชิง

7. ถวัลย์ แก้วเพชร เลขานายก อบตำบลป่าชิง, บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

8. ที่รัก ประเทพ ทน.สป.,บ้านเลขที่ 189/2 หมู่ที่ 11 ตำบลคลองเป็ยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

9. นาย มณี ผศ.บ หมู่ที่ 2, บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

10. ประมุข จันทรแดง ส.อบต. หมู่ที่ 5, บ้านเลขที่ 18/2 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

11. ผกาพรรณ ทองคำ ประธานกลุ่มดอกไม้จันทร์,บ้านเลขที่ 35/2 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

12. มะหะหมัด โต๊ะมะลา กำนัน, บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

13. ยาลี เหล้าหะยิด. ส.อบต., บ้านเลขที่ 38/1 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

14. รอหีม เอียดหวัง ผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 4/3 หมู่ที่ 3 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

15. ลลนา นิเด ผู้อำนวยการกองการศึกษา, บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านนา
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
16. วณิชชา นวลหนู นักวิเคราะห์นโยบายและแผน/ อบต.ป่าชิง, หมู่ที่ 2 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
17. ศศิธร จันทรัมย์ ส.อบต. หมู่ที่ 5, บ้านเลขที่ 5/1 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา
18. ศิริชัย จันทร์ชิตจริงใจ บัณฑิตอาสา ฯ (แทนผู้ใหญ่บ้าน), บ้านเลขที่ 48/3 หมู่ที่ 5
ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
19. สกரியา โสะหมัด ส.อบต. บ้านเลขที่ 44/2 หมู่ที่ 7 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา
20. สมใจ ปานซ้าย ประธาน อสม. หมู่ ที่ 1, บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
21. สรรมเพชร สิงทิพย์ทม รองประธานสภาฯ, บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
22. สายฝน ชุมมิ่ง ประธานกลุ่มแปรรูปทุ้งพระ, บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
23. สุนิสา ทองนิล บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
24. หมะสะนาวี ขรีดาไวย์ ส.อบตำบล หมู่ที่ 8, บ้านเลขที่ 40 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
25. หมูด ธรรมราช บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
26. หวัง ขรีดาไวย์ ฌญ., บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
27. หวัง เอียดหวัง ส.อบต. บ้านเลขที่ 5/1 หมู่ที่ 3 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
28. หะหมะ สาหมาน ส.อำเภออบต. ตำบลป่าชิง, บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 7 ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
29. อดุล แก้วมาก ส.อบต. บ้านเลขที่ 56/1 หมู่ที่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา
30. เอกสิทธิ์ สอรามัน ผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 2/3 หมู่ที่ 9 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา
31. เอี่ยม เพชรศรี ประธานชมรมผู้สูงอายุ, บ้านเลขที่ 97 หมู่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา

4. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมโครงการวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” กิจกรรมประชุมย่อย Focus group ในวันที่ 28 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม ตำบลบางเหรียง

1. กำชัย แสลิ้ม กำนัน, บ้านเลขที่ 62/1 หมู่ที่ 7 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
2. จุฑามาส ณ เชียงใหม่ สท.บางเหรียง, บ้านเลขที่ 11/1 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
3. ใจ บุญมะโน ผู้ทรงคุณวุฒิ, บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 1 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
4. ชัชรินทร์ ไม่กุด บ้านเลขที่ 66/2 หมู่ที่ 13 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
5. นพเก้า เถาถวิล กรรมการ อพปร., บ้านเลขที่ 10/4 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
6. นิศา นกแก้ว กรรมการหมู่บ้าน, บ้านเลขที่ 172 หมู่ที่ 13 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
7. ประสิทธิ์ ปัตตะพัฒน์ กรรมการ หมู่ที่ 5, บ้านเลขที่ 74 หมู่ที่ 5 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
8. ปิยฉัตร หวังหนู ฝ่ายทรัพยากรบุคคล/ ตำบลบางเหรียง, บ้านเลขที่ 142/12 หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
9. วรวุฒิ พรหมจรรย์ สมาชิกสภาเทศบาล, บ้านเลขที่ 156 หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
10. วิจิต แซ่เต๋ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางเหรียง, บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
11. วิราษ ยางทอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 19/4 หมู่ที่ 10 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
12. สมัย ขวัญสง่า กรรมการหมู่บ้าน, บ้านเลขที่ 205 หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
13. สุชัย แซ่ชะวะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 5 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
14. สุณีย์ ชัยชนะ บ้านเลขที่ 134 หมู่ 3 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

15. สุณี น้าวประจุล บ้านเลขที่ 107/1 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง
จังหวัดสงขลา
16. สุปรียา มนตรี หัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้, บ้านเลขที่ 711/10 หมู่ที่ 2 ตำบลรัฐภูมิ
อำเภอกอนเนียง จังหวัดสงขลา
17. เสาวรัตน์ บุญวงศ์ หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ/ ตำบลบางเหริย, บ้านเลขที่ 1350/36
ถนนเพชรเกษม ตำบลหาดใหญ่ อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
18. อนันต์ ขวัญสง่า สมาชิกสภาเทศบาล, บ้านเลขที่ 205 หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหริย
อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
19. อรพรรณ ฤทธิบุรณ์ บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง
จังหวัดสงขลา
20. ศรี เกษตรกุล บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
21. อามอญ โสภิกุล ผู้ใหญ่บ้าน, บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง
จังหวัดสงขลา
22. อุบลศรี เกษตรกุล บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 3 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัด
สงขลา
23. เอกชัย บริเพชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10, บ้านเลขที่ 119 หมู่ที่ 10 ตำบลบางเหริย
อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ผู้ให้สัมภาษณ์

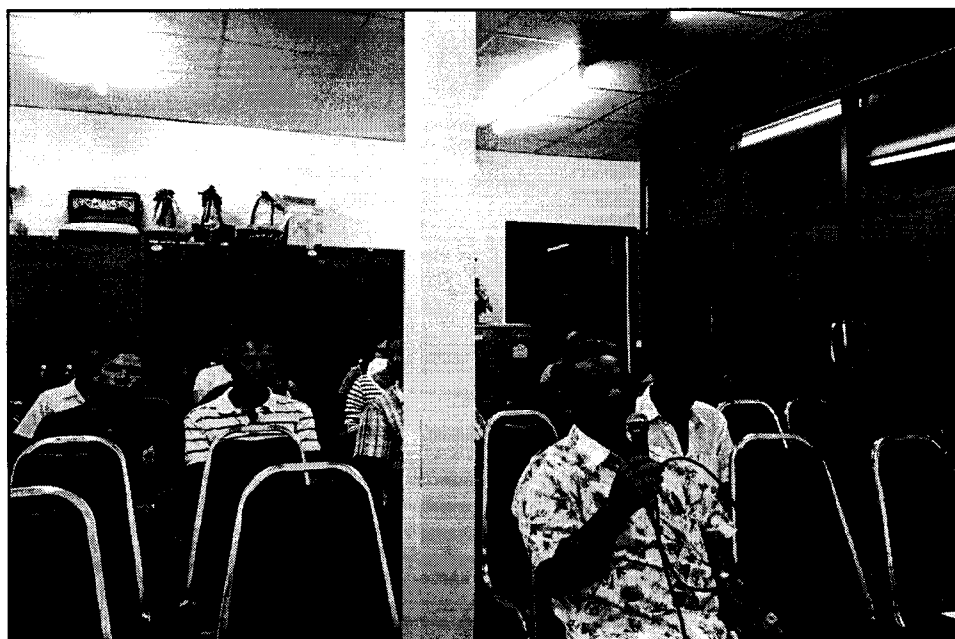
1. ผู้บริหารจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จำนวน 2 คน
 1. พันตำรวจตรีชัชชนพ ผดุงกาญจน์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลาสำนักงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลา
 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ คิ้วงวิเศษ ประธานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลาสำนักงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลา
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
 1. นายสำรวม รักษาพรหมณ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
3. ผู้บริหารจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน
 1. นายวิญญู สิริทิเชนทร์ ท้องถิ่นจังหวัดสงขลาสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา
 2. พ.จ.อ.สาคร สิริศักดิ์ หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา
4. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา จำนวน 14 คน
 1. ผู้บริหารเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 2. ผู้บริหารเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควนโศ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
 4. ผู้บริหารเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
 5. ผู้บริหารเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 6. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 7. ผู้บริหารเทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
 8. ผู้บริหารเทศบาลตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
 9. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
 10. ผู้บริหารเทศบาลตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
 11. ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
 12. ผู้บริหารเทศบาลตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 13. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 14. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

5. ประชาชนในพื้นที่ 4 อำเภอ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอจะนะ อำเภอกวนเนียง
1. สมศักดิ์ ทองน้อม ประธานชมรม หมู่ที่ 8, บ้านเลขที่ 113/15 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 2. สวงค์ ยมมาศ ประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5, บ้านเลขที่ 26/109 หมู่ที่ 5 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 3. รัชฎาพร ไชยเทพ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 4. วันเพ็ญ นิลวงศ์ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 58/2 หมู่ที่ 10 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 5. วิสุทธิ์ สมสุข อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 7 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 6. สมบูรณ์ อินทร์จันทร์ อาสาสมัคร, บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 5 ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 7. ศิริชัย จันทร์ชิตจริงใจ บัณฑิตอาสา ฯ (แทนผู้ใหญ่บ้าน), บ้านเลขที่ 48/3 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
 8. สมใจ ปานซ้าย ประธาน อสม. หมู่ที่ 1, บ้านเลขที่ 24 หมู่ 1 ตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
 9. จุฑามาส ณ เชียงใหม่ สท.บางเหรียญ, บ้านเลขที่ 11/1 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหรียญ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
 10. ใจ บุญมะโน ผู้ทรงคุณวุฒิ, บ้านเลขที่ 52 หมู่ที่ 1 ตำบลบางเหรียญ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ก
รูปภาพประกอบการลงพื้นที่

รูปภาพประกอบการลงพื้นที่

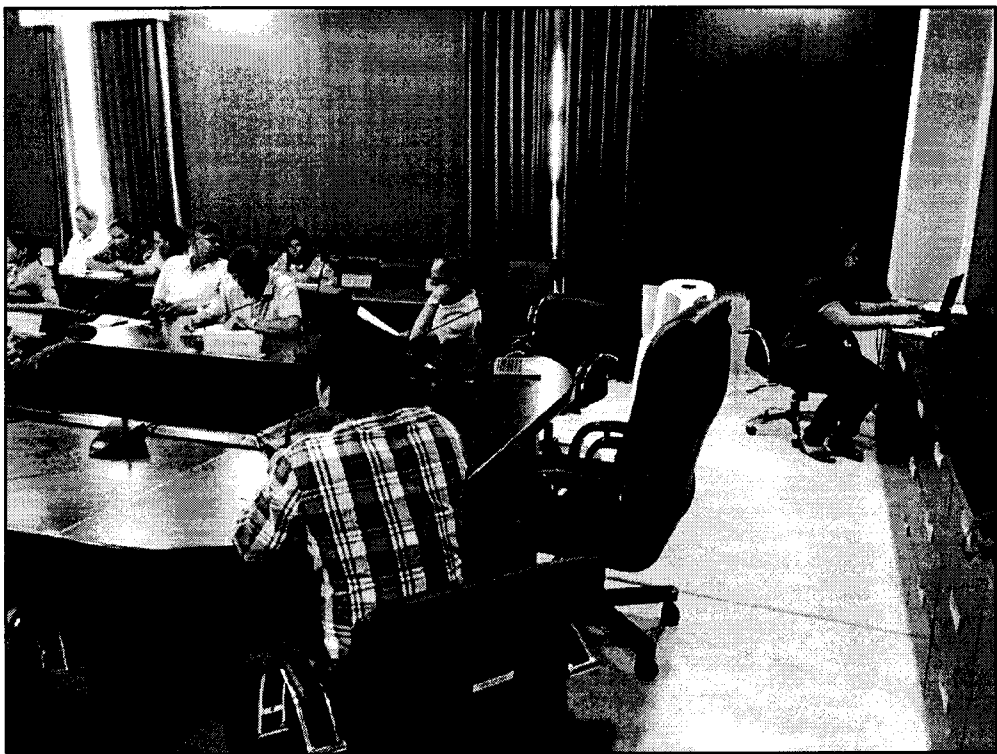
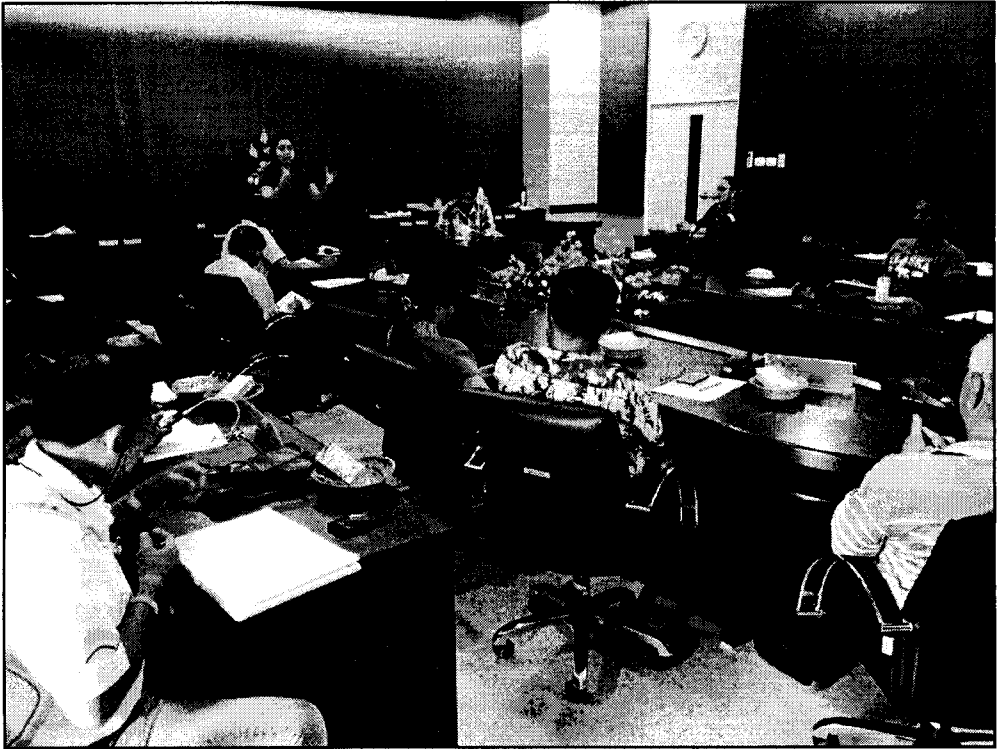
ภาพกิจกรรมผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ในวันที่ 28 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม เทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ในวันที่ 15 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุมชั้น 5 เทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

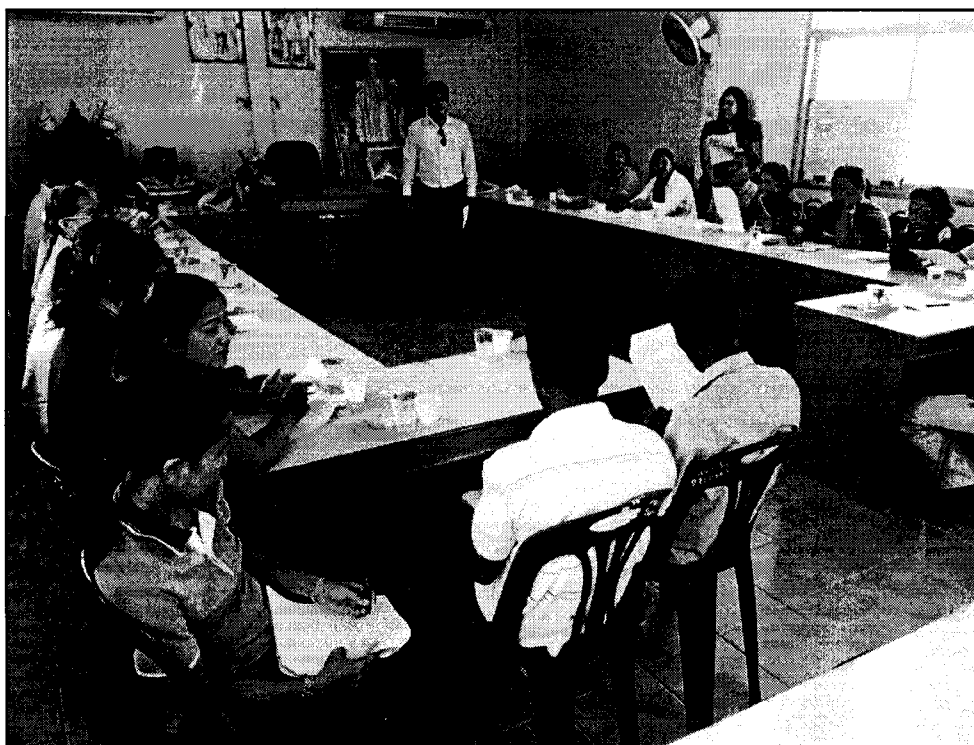

ภาพกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ในวันที่ 23 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม อบต.ป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยวิจัย “รูปแบบส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา” ในวันที่ 11 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม อบต.ชิงโค
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ภาพบางส่วนในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคผนวก ง

สรุปประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และสรุปบทสัมภาษณ์

1. สรุปประชุมกลุ่มย่อย (Focus group)

ความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อย(Focus group) จากเทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ณ ห้องประชุมชั้น 5 เทศบาลเมืองเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา วันที่ 15 มีนาคม 2559 เวลา 13.30-16.00 น.

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานโดยยึด 1) หลักคุณธรรม คือ มีความจริงใจในการทำงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารโครงการต่างๆอย่างชัดเจนมีความอดทนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนเขยັນหมั่นเพียรในการทำงาน มีระเบียบวินัยในองค์กรโดยมีมาตรการในการแต่งกายตามระเบียบราชการเข้า-ออกงานตรงเวลา เสียสละเวลาส่วนตัว 24 ชม. เพื่อช่วยเหลือประชาชน 2) ด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของชุมชน มีความยุติธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน และบุคคลทั่วไป รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาแก้ไขและปรับใช้ในการทำงานไม่ทำตามอำเภอใจ และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 3) ด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมาตรการในการประหยัดพลังงานและทรัพยากรดังนี้ ปิดเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่ใช้งาน ไม่ใช้รถราชการในงานส่วนตัว มีการกำหนดค่าน้ำมันสำหรับผู้บริหารแต่ละรายเพื่อไม่ให้ใช้พลังงานเกินกว่าความจำเป็น มีการสร้างอาคารแบบรับพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดการเปิดไฟในช่วงเวลาทำงาน ใช้กระดาษซ้ำสองหน้า การเวียนหนังสือ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานโดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแสดงความคิดเห็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้สนับสนุนช่วยเหลือ ทางผู้บริหารได้เน้นหลักการบริหารแบบ 4 ป 4.1) ประหยัด เป็นหลัก ทรัพยากรทุกอย่างประหยัด 4.2) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชน 4.3) ประสิทธิภาพมีคุณภาพในสิ่งที่ประชาชนได้รับ 4.4) โปร่งใสโดยให้มีตัวแทนของประชาชนในการตรวจสอบ ในการทำงานผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินงานไปตามแผนงาน โครงการที่ได้ผ่านการเห็นชอบในสภาเพื่อนำงบประมาณไปใช้พัฒนาท้องถิ่น 5) ด้านความรับผิดชอบเมื่อประชาชนเดือดร้อนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะรีบลงไปแก้ไขปัญหาทันที

ความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากองค์การบริหารส่วนตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลชิ่งโค อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาวันที่ 11 มีนาคม 2559 เวลา 14.00-17.00 น.

ในด้าน 1) คุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณธรรมจึงทำให้การบริหารได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัธยาศัยดี ตั้งใจทำงาน มีความนอบน้อม ถ่อมตน มีมาตรการในการแต่งกายตามระเบียบราชการ คือทุกวันจันทร์มีใส่แบบฟอร์มข้าราชการชุด kaki ด้านระเบียบวินัยในเรื่องการเข้า-ออกงานมีความหย่อนยานพัฒนา ด้านสร้างพื้นฐานเป็นอย่างดีมีถนนครบทุกสายในชุมชน 2) ด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเสมอภาค และยุติธรรมกับผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน 3) คุ่มค่า มีมาตรการในการประหยัดพลังงานที่ค่อนข้างหย่อนยานเช่น ไม่ได้ปิดไฟทุกครั้งที่ไม่มีคนอยู่แต่ปัจจุบันพนักงานเกิดจิตสำนึกมากขึ้นถึงเวลาพักกลางวันพนักงานทุกคนจะปิดไฟ ปิดแอร์ กระดาษที่ใช้สองหน้าแล้วก็เก็บรวบรวมไปขาย หนังสือส่งภายในก็ใช้กระดาษสองหน้า 4) ความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะชี้แจงงบประมาณค่าใช้จ่ายโครงการต่าง ๆ ตอนโครงการเสร็จแล้ว การจัดซื้อจัดจ้างประชาชนจะไม่ทราบ เพราะมีการผูกขาดบริษัทรับเหมา บริษัทเดียวทุกโครงการ ข่าวสารต่าง ๆ ไม่รวดเร็วและไม่ทั่วถึงประชาชน มีการตีปิดประกาศแจ้งข้อมูลต่างๆหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประชาชนไม่ได้มารับทราบข้อมูล 5) ด้านส่วนร่วม มีการจัดทำประชาคม แต่ประชาชนมาร่วมน้อยมากส่วนใหญ่เป็นคนที่มาร่วมประจำ เมื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนจึงเป็นข้อมูลความต้องการของคนแค่บางกลุ่ม ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน การทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนร่วมกันวางแผน จึงทำให้แผนออกมาในรูปแบบความคิดเห็นจากฝ่ายบริหารและข้าราชการเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ 6) ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถแก้ไขทุกปัญหาในชุมชนได้ ทำให้ประชาชนบางส่วนยังเดือดร้อน และเกิดความไม่พอใจ เช่น เรื่องน้ำประปา บางหมู่บ้านมิใช่ไม่ทั่วถึงในหมู่ 2 และ หมู่ 8

**ความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) จากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา วันที่ 23 มีนาคม 2559 เวลา 14.00-17.00 น.**

ในด้าน 1) คุณธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคนดี มีความจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริต ในทุกสัปดาห์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดประชุมเพื่อทราบถึง ปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหา ได้ถูกจุดความเดือดร้อน ชาวบ้านพึงพอใจแต่ก็มีข้อบกพร่องในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้ ประชาชน เช่น เรื่องถนนหนทางที่ชำรุดขาดการซ่อมแซม ฯลฯ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นไม่ได้มีมาตรการที่เข้มงวดในด้านการแต่งกายให้ดูระเบียบราชการเพียงแต่งกายให้สุภาพ เรียบร้อย และไม่ได้มีมาตรการที่เข้มงวดการเข้า-ออกงานตรงเวลาอิสระตามภารกิจของแต่ละคน นายกฯนับถือศาสนาพุทธ รองนายกฯ 2 ท่านนับถืออิสลาม ที่นี้เราเป็นพื้นที่ 2 วัฒนธรรม แต่นายกฯ ก็ให้การดูแลเท่าเทียมกัน ไม่ลำเอียง ทั้งปีงบประมาณจะควรมีวันสำคัญทางศาสนาทั้ง 2 ศาสนา วันอะไรบ้าง เพื่อจะได้ไปเข้าร่วมและสนับสนุนงบประมาณและกำลังคน 2) ด้านนิติธรรมผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ไม่มีการ ร้องเรียนเรื่องการกระทำผิดของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานเป็นที่รักและยอมรับ กับชุมชนไม่เคยละเมิดสิทธิของผู้อื่น การทำงานแล้วแต่ความสมัครใจของชุมชน เช่นในกรณี หมู่ 8 ไม่มีคูระบายน้ำ ชาวบ้านเดือดร้อน เจ้าของที่ไม่ยอมให้ที่ในการขุดคูระบายน้ำ ทางผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ใส่ใจไม่บังคับไม่ใช้อิทธิพล สุดท้ายพอชาวบ้านหลายครัวเรือนเดือน หลายๆก็มาชุมนุมกดดันเจ้าของที่ สุดท้ายเจ้าของที่ทนแรงกดดันไม่ไหวก็ต้องให้ที่ขุดคูระบายน้ำ 3) ความคุ้มค่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้รถส่วนตัวในการลงพื้นที่เพราะพื้นที่ อบต. มีขนาดเล็ก 24 ตารางกิโลเมตร หน้ากว้าง 3 กิโลเมตร แต่ละหมู่บ้านห่างกันไม่มากในสำนักงานใช้ กระดาษสองหน้าแต่มีข้อบกพร่องเรื่องการใช้ไฟฟ้าเพราะค่าไฟฟ้าเดือนละหมื่นกว่าบาทแต่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามลดการใช้งานอยู่ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี เดือนละ 600 บาท รถหลวงมี 2 คัน คือรถกองช่างใช้ในการซ่อมบำรุงและรถติดต่อราชการ พนักงานส่วนใหญ่ เป็นคนในพื้นที่ ในการลงพื้นที่ช่วงบ่ายเสร็จแล้วก็กลับบ้านได้เลยจึงไม่ต้องใช้รถสำนักงาน ส่วน ใหญ่ใช้รถส่วนตัวเพื่อความสะดวก 4) ความโปร่งใสมีการขึ้นป้ายชี้แจงงบประมาณ โครงการไว้ตาม จุดที่จะทำโครงการต่าง ๆ ถ้าดูงบประมาณกับงานที่ทำก็เหมาะสมการรับเหมาก่อสร้างมีการ ประเมินของช่าง อบต. อย่างถูกต้องตามระเบียบ 5) ด้านการมีส่วนร่วมอำเภอจะนะเป็นหนึ่งใน 4 อำเภอที่จัดอยู่ในโซนความมั่นคง มีงบประมาณลงมาเป็นจำนวนมาก กำนันในฐานะเป็นผู้บริหาร จัดการเงิน ก็มีการทำประชาคมแต่ละหมู่บ้าน ร่วมกับ อบต. ดูความเดือดร้อนมากขึ้นเพื่อให้การ

ช่วยเหลือกับชุมชน 6) ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาทำงานทุกวัน ถ้าติดภารกิจนอกสถานที่จะโทร.แจ้งเข้ามาใน อบต.ทุกครั้ง มีการให้นำเอกสารไปเซ็นต์ที่บ้านแต่น้อยครั้งมาก ถ้ามีกิจกรรมของศาสนาอิสลามนายนก ๆ ซึ่งนับถือศาสนาพุทธจะเข้าร่วมทุกงานที่อนุญาตให้เข้าได้ แต่ถ้าเข้าไม่ได้ก็ส่งรองนายกซึ่งนับถือศาสนาอิสลามไปแทน ส่วนกิจกรรมของศาสนาพุทธนายนกจะเข้าร่วมเองทุกครั้ง

ความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) จากเทศบาลตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา วันที่ 28 มีนาคม 2559 เวลา 13.30-17.00 น.

ในด้าน 1) คุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างดีเช่น ถนน น้ำประปามีทุกหมู่บ้าน แต่ไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง ถนนหลายจุดชำรุดเสียหายลำบากในการสัญจรไปมาได้แจ้งความประสงค์มาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายครั้งแล้วแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเทศบาลตำบลบางเหริ่งได้มีการกำจัดขยะด้วยการแยกขยะรีไซเคิลและขยะที่เผาทำลายเองได้ ขยะรีไซเคิลจะนำมาทิ้งที่ เทศบาลฯมีถังรองรับ เพื่อนำไปขายและนำเงินมาไว้สนับสนุนงานของเทศบาลฯในโอกาสต่อไป ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงชุมชนบ่อยมากเพื่อเข้าถึงปัญหา และรีบแก้ไขให้ทันท่วงที ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคนใจเย็น เวลาที่ปะทะคารมกับชาวบ้านจะไม่แสดงกริยาก้าวร้าวการให้บริการแก่ชุมชนนั้นเทศบาลฯให้บริการดีมาก มีความเสมอภาคให้กับประชาชนทุกคน เข้มงวดในการแต่งกายตามระเบียบราชการ คือ วันจันทร์-ใส่เครื่องแบบสีทากีวันอังคาร-ใส่ชุด ไทยวันพุธ-ใส่ชุดสุภาพวันพฤหัสบดี-ใส่ชุดสุภาพวันศุกร์-ใส่ชุดสุภาพการทำงานมีการสแกนลายนิ้วมือเข้า-ออก เพื่อความคุ้มค่าในการใช้เวลาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทีมงานให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จอ โปรเจ็คเตอร์ เครื่องฉายโปรเจ็คเตอร์โน้ตบุ๊ก โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ

2) ด้านนิติธรรปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอย่างเคร่งครัด มีการออกข้อบัญญัติเรื่องฟาร์มทะเล ในหมู่ 5, 12 ห้ามจับสัตว์น้ำในเขตฟาร์มทะเล ใครฝ่าฝืนมีความผิด และการทิ้งขยะห้ามทิ้งขยะตามแนวถนนทั้ง 2 ฝั่ง ใครฝ่าฝืนมีโทษปรับเงิน แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถจับคนกระทำผิดมาลงโทษได้ 3) ความคุ้มค่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้า การเปิด-ปิดแอร์ เริ่มเปิด 10 โมง ปิดก่อนเลิกงาน 1 ชม. การใช้รถราชการถ้าเข้าในตัวอำเภอมืองจะไปรอบเดียวเพื่อทำภารกิจ เช่น ไปธนาคาร ไปรษณีย์ อำเภอ ฯลฯ ส่วนกระดาษที่ใช้ในสำนักงานจะเป็นกระดาษสองหน้า ถ้าเป็นหนังสือภายนอกก็เป็นกระดาษหน้าเดียวปกติ อุปกรณ์สำนักงานใช้ร่วมกัน โทรศัพท์ใช้โทรในจังหวัดอย่างเดียว ทางไกลใช้มือถือร่วมกัน 1 หมายเลขของสำนักงานโดยใช้โปร โมชั่นค่าโทรราคาถูก วัสดุอุปกรณ์ทางเทศบาล ฯ เมื่อ

หมดอายุใช้สอยก็บริจาค โต๊ะทำงานที่เก่าแล้วแต่ยังใช้งานได้ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆนำไปใช้ในกิจกรรมของกลุ่ม 4) ความโปร่งใสตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านในการตรวจสอบการทำโครงการทุกอย่างเพื่อความโปร่งใส และชี้แจงงบประมาณและการดำเนินงานแก่ประชาชนทุกครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เคยมีการเรียกเงินคืนจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เลย 5) การมีส่วนร่วม มีหลายกิจกรรมในชุมชนที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วม เช่น งานวันผักบางเหียง ประชุมสภา ลงพื้นที่ประชุม การประกวดครัวเรือนยอดเยี่ยม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมด้านกัญญาเสพติด ชมรมนวดแผนไทยหารายได้ที่โรงพยาบาลควนเนียง ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เทศบาลฯจะหารือร่วมกับชุมชน 6) ความรับผิดชอบเวลาเกิดเหตุน้ำท่วม ไฟไหม้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความช่วยเหลืออย่างทันที โดยมีโรงพยาบาลเคลื่อนที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคอยรับส่งผู้ป่วยการให้ความช่วยเหลือก่อนเกิดเหตุน้ำท่วมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปชุดลอกคูคลองอยู่เป็นประจำ ท่อส่งประปาชำรุดเสียหายขอความช่วยเหลือมาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเซ็นต์หนังสือทุกวัน ถ้าไม่ติดภารกิจภายนอกจะเข้ามาทำงานทุกวัน

2. สรุปบทสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ในคำถามว่า โดยภาพรวมท่านมีความคิดเห็นว่าธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านได้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร

1. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) ในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความคดโกง มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์เฉพาะหน้าและบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน มีความเสียสละต่อส่วนรวม
 2) ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 2.1) การใช้อำนาจอยู่ภายใต้กฎหมาย 2.2) กฎหมายมีความแน่นอน 2.3) การปกครองโดยยึดหลักกฎหมายไม่ใช่ยึดตัวบุคคล รวมทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลากรคนใดคนหนึ่ง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น 3) ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังใช้พลังงานไม่คุ้มค่าทั้งไฟฟ้า น้ำมันและโทรศัพท์ การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์สำนักงานยังไม่ตรงตามแผนการจัดหาพัสดุและไม่มีความชัดเจนในการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 4) ในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติงาน การตรวจสอบโครงการต่าง ๆ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แนวทางปฏิบัติ งบประมาณ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ มีการเผยแพร่ข่าวสารของเทศบาลหลายช่องทางเพื่อให้ประชาชนทราบทั้งทางวิทยุชุมชน ป้ายประกาศ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ฯลฯ 5) ในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และการบริหารงาน ตั้งแต่การทำประชาคม การเสนองบประมาณ การเข้าร่วมกิจกรรมจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ 6) ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเสียสละ อุทิศเวลาเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน เพราะงานของเทศบาลต้องมีความพร้อมตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างเร่งด่วน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) ในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจไม่คดโกง มีความอดทนอดกลั้นที่จะไม่แสดงความโกรธทั้งสีหน้าและแววตา เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน การแต่งกายของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด มีความเสียสละต่อส่วนรวม 2) ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเปรียบเสมือนญาติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา 3) ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรการประหยัดพลังงานให้ทุกหน่วยงานในองค์กรปฏิบัติ ทั้งไฟฟ้า น้ำมันและโทรศัพท์ สนับสนุนการใช้วัสดุอุปกรณ์สำนักงานอย่างประหยัด สนับสนุนให้ทุกคนในชุมชนดูแลทรัพย์สินส่วนรวม มุ่งให้บริการแก่ประชาชนเป็นหลัก 4) ในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การดำเนินงานถูกต้องชัดเจน บุคลากรทุกคนในองค์กรทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ระแวงซึ่งกันและกัน ประชาชนมีความไว้วางใจในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์โครงการและงบประมาณต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์และมีผู้รับความคิดเห็นของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที 5) ในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ มีการทำประชาคมรับฟังความคิดเห็นชุมชน เพื่อสามารถแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างตรงจุด 6) ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการปฏิบัติงานทุกหน้าที่ เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง เช่นตึกเอกสารอย่างถูกต้องรอบคอบ พบปะประชาชนสม่ำเสมอเพื่อรับฟังปัญหาต่าง ๆ เมื่อเกิดปัญหารีบเร่งแก้ไขไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น ตระหนักและเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

3. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากองค์การบริหารส่วนตำบลควนไส อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) ในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการทำงาน มองปัญหาของประชาชนเป็นที่ตั้งและแก้ปัญหาอย่างเป็นธรรม การแต่งกายผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะเป็นตัวอย่างให้ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 2) ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเป็นสำคัญ มีความเที่ยงตรง ใช้หลัก

ความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามหลักความถูกต้อง 3) ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ทั้งไฟฟ้า น้ำมันและโทรศัพท์ วัสดุอุปกรณ์สำนักงานอย่างประหยัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลทรัพย์สินส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของประชาชน มุ่งเน้นให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 4) ในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง การดำเนินโครงการต่าง ๆ มีการรายงานผลการดำเนินงาน 5) ในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน 6) ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบต่อการทำงานเต็มกำลังความสามารถ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบของตนเองที่ทำไปแล้วและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

4. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) ในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบอย่างความซื่อสัตย์ในองค์กร บริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก้ไขปัญหาตรงตามความต้องการ แต่งกายสุภาพเหมาะสม สนใจแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) ในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามระเบียบ เป็นแบบอย่างผู้ได้บังคับบัญชา มีความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ใด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้อำนาจภายใต้กฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3) ในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พลังงานในหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ทั้งไฟฟ้า น้ำมันและโทรศัพท์ เป็นแบบอย่างแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการใช้วัสดุอุปกรณ์สำนักงานอย่างคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 4) ในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามระเบียบราชการ เปิดโอกาสให้เข้าตรวจสอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรพบปะพูดคุยได้ มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับประชาชน 5) ในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย 6) ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบต่อตนเอง พบปะชุมชนน้อยมาก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองน้อยมากหรือไม่รับผิดชอบต่อเลยเมื่อเกิดปัญหาและความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองมีน้อยมาก ต้องเพิ่มคุณธรรมด้านนี้ให้มากขึ้น

5. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) ในด้านคุณธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคำว่า คุณธรรมและให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงานตอบสนองประชาชนผู้เป็นฐานคะแนนเสียงของตนเอง ข้าราชการประจำจึงตกเป็นผู้ตอบสนองความต้องการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมักจะต้องรับชะตากรรมเมื่อ โดยร้องเรียนในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ขอบังคับต่าง ๆ ซึ่งฝ่ายการเมืองการไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือแต่อย่างใด ด้านระเบียบวินัยในองค์กรค่อนข้างดีมาก เมื่อรับนโยบายด้านการแต่งกายอย่างไรจากจังหวัดก็มักจะปฏิบัติตาม การเข้างานส่วนใหญ่เข้างานสาย อยู่ในช่วงเวลา 09.00-10.00 น. แต่เช่นตี่ชื่อในช่วงเวลา 07.00-08.00 น. 2) ในด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะไม่คำนึงถึงการปฏิบัติงานให้ตรงตามระเบียบกฎหมาย ขอบังคับ เพราะจะทำให้การปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนทำได้น้อย 3) ในด้านความคุ้มค่า ไม่ใช่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่คุ้มค่า ทั้งไฟฟ้า น้ำมัน วัสดุสำนักงาน หน่วยงานของรัฐอื่นๆก็เช่นเดียวกัน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น 4) ในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากขาดความโปร่งใส เพราะมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง การตรวจสอบก็เป็นไปได้ยากเพราะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ล้วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสิ้น 5) ในด้านการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกที่มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพราะมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านทุกปี เพราะรับเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ข้อเสนอแนะของชาวบ้านมาจัดทำแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป 6) ในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ การตรวจสอบการทุจริตที่ผ่านมามากมายเช่นตี่ใคร คนนั้นก็รับผิดชอบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำ

**จากการสัมภาษณ์ในคำถามว่าแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร**

1. บทสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) แนวทางส่งเสริมในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ชีวิตบนทางสายกลาง ขยันหมั่นเพียรในการลงชุมชนเพื่อพบปะชาวบ้านสอบถามความสุขทุกข์เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เสียสละกำลังกายกำลังทรัพย์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก 2) แนวทางส่งเสริมในด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับบุคลากรในองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในการออกกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อมีแนวทางปฏิบัติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ส่งเสริมสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรมตามความรู้ความสามารถ และผลงานของแต่ละคน ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เอาใจเขามาใส่ใจเรา

3) แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ควรกำหนดแนวทางในการประหยัดพลังงาน เช่น เปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศเป็นเวลา เช่น เปิด 09.00 น. ปิดเวลา 12.00-13.00 น. และ 16.00 น. ปิดคอมพิวเตอร์ทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน การส่งหนังสือควรส่งทางไปรษณีย์ ยกเว้นเร่งด่วน อาจส่งแฟกซ์

4) แนวทางส่งเสริมในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติควรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และบริหารงานให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัด ควรสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริง รวดเร็ว เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิด 5) แนวทางส่งเสริมในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความเชื่อใจ เชื้อมนั้น รับฟังความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการของประชาชน และนำมาดำเนินการแก้ไขให้ลุล่วงอย่างรวดเร็วด้วยความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ประชาชนยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น 6) แนวทางส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำปฏิทิน หมายกำหนดการกิจกรรมต่าง ๆ การลงพื้นที่พบปะประชาชน หากมีกิจกรรมทั้งวันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรหาเวลาเกษียณหนังสือในช่วงเย็น หรือเสาร์-อาทิตย์ เว้นแต่กรณีเร่งด่วนให้เจ้าหน้าที่นำเอกสารมาลงนามทันที ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยอมรับผลของการตัดสินใจของตนเองและเข้าไปแก้ไขปัญหาทุกอย่างร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมี Accountability (ความรับผิดชอบ) ต่อประชาชนที่เลือกตนเองเข้ามาบริหารงาน ต้องมีจิตสำนึกเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประชาชน

2. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) แนวทางส่งเสริมในด้านคุณธรรมควรส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ อบรมด้านระเบียบวินัยในองค์กรเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด สร้างสำนึกในการเสียสละเพื่อส่วนรวม 2) แนวทางส่งเสริมในด้านนิติธรรม ควรอบรมให้ความรู้ในเรื่องของกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำมาปฏิบัติจริงได้ สร้างสำนึกในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความเสมอภาคและเคารพในสิทธิของผู้อื่น 3) แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรการที่ชัดเจนในการประหยัดพลังงานและใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างคุ้มค่า ตระหนักในการดูแลทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเสมือนเป็นของตนเอง ควรส่งเสริมการให้บริการประชาชนเป็นสำคัญ 4) แนวทางส่งเสริมในด้านความโปร่งใส ควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการให้ข้อมูลประชาชนรับทราบอย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว 5) แนวทางส่งเสริมในด้านการมีส่วนร่วม ควรให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น โดยการประชาคมเพื่อรับฟังปัญหา ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ตรงจุด 6) แนวทางส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบควรมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ควรมีสำนึกในความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และเร่งแก้ไขปัญหา ควรรู้จักสิทธิของผู้อื่นและตนเอง

3. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากองค์การบริหารส่วนตำบลควนโส อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) แนวทางส่งเสริมในด้านคุณธรรม ควรมีการอบรมด้านธรรมาภิบาลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเพิ่มเติม สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งกาย และเข้า-ออกงาน ควรมีความเสียสละต่อส่วนรวม 2) แนวทางส่งเสริมในด้านนิติธรรม ควรอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้หลักความเสมอภาค และมีภาวะผู้นำ 3) แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้พลังงานอย่างประหยัด ควรใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ควรดูแลทรัพย์สินของส่วนรวมเป็นหลัก 4) แนวทางส่งเสริมในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ควรมีความเชื่อใจและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา ให้โอกาสประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา และรวดเร็วแก่ประชาชน 5) แนวทางส่งเสริมในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานทุก

ขั้นตอน เพื่อให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยพร้อมทั้งเกิดความเห็นในภาพรวมระดับตำบลจนสร้างความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวของคนในชุมชน 6) แนวทางส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองโดยไม่ผลักระงานไปให้ผู้ได้บังคับบัญชาคอยแก้ปัญหาแต่ลำพัง และควรเคารพสิทธิซึ่งกันและกันทั้งของตนเองและผู้อื่น

4. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากเทศบาลตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) แนวทางส่งเสริมในด้านคุณธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ไม่คดโกงต่อผู้ได้บังคับบัญชา ควรมีความขยันหมั่นเพียรทำงานตามแผนงาน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการแต่งกาย เข้า-ออกงาน ควรมีความเสียสละต่อส่วนรวม) แนวทางส่งเสริมในด้านนิติธรรมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อเป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ ไม่ควรสร้างเงื่อนไข แบ่งแยก แบ่งพรรคแบ่งพวกในองค์กร ไม่ควรทำตามอำเภอใจและละเมิดสิทธิผู้อื่น 3) แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน วัสดุอุปกรณ์ สำนักงาน ทรัพย์สินส่วนรวมเพื่อเป็นแบบอย่าง ควรบริการประชาชนด้วยการตอบสนองความต้องการที่แท้จริง 4) แนวทางส่งเสริมในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำกับดูแลและตรวจสอบงบประมาณและขั้นตอนการทำโครงการต่าง ๆ ด้วยตนเองและมีความโปร่งใส ควรมีความเป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนทั่วไป ควรให้ข้อมูลความชัดเจนถูกต้องในการทำโครงการต่างๆของหน่วยงาน ควรให้ข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้องแก่ประชาชน 5) แนวทางส่งเสริมในด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการบริหารงาน 6) แนวทางส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคุณธรรมจริยธรรมควรปลูกฝังตั้งแต่เป็นเยาวชน การทุจริตจะน้อยลงถ้าได้รับความร่วมมือในการตรวจสอบจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีบทลงโทษรุนแรงแก่ผู้ที่ทุจริตคอร์รัปชัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

5. ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาท่านหนึ่งกล่าวว่า

1) แนวทางส่งเสริมในด้านคุณธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคำนึงถึงคุณธรรม เป็นหลักในการบริหารงานเพื่อรักษาผลประโยชน์ประชาชนและรักษาใจผู้ได้บังคับบัญชาและมักจะต้องรับชะตากรรมเมื่อ โดยเมื่อเกิดร่องรอยในการกระทำที่ผิดกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาช่วยเหลือข้าราชการประจำ ร่วมหาทางออกร่วมกันเพื่อความสามัคคีในองค์กร การเข้าทำงานควรอยู่ในช่วงเวลา 08.00-09.00 น. กลับ 16.30-18.00 น. และเซ็นชื่อตามเวลาจริง 2) แนวทางส่งเสริมในด้านนิติธรรม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในองค์กร 3) แนวทางส่งเสริมในด้านความคุ้มค่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีมาตรการประหยัดพลังงาน ใช้วัสดุอุปกรณ์สำนักงานอย่างคุ้มค่า 4) แนวทางส่งเสริมในด้านความโปร่งใส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรลดการมองแต่เพียงผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ควรมองประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่น 5) แนวทางส่งเสริมในด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านทุกปี เพราะรับเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ข้อเสนอแนะของชาวบ้านมาจัดทำแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป 6) แนวทางส่งเสริมในด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำและเร่งแก้ไขให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

**จากการสัมภาษณ์เพื่อหารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลานั้น ได้ข้อมูลดังนี้**

1. ความคิดเห็นจากนายสำรวจ รักษาพรหมณ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ด้านคุณธรรมภาพรวมดีขึ้นกว่าเมื่อก่อนค่อนข้างเยอะ ดูจากการประเมินจากระดับจากระดับที่ดีถึงดีมาก มีบางส่วนที่ยังประเมินที่น้อย ไม่ค่อยมีมาตรฐานในส่วนของบางพื้นที่ ดูจากศักยภาพของแต่ละบุคคล อปช.มีโครงการ อปท.โปร่งใส บางองค์กรส่งตัวเองเข้าประกวด เพื่อรับรางวัล ยกตัวอย่าง เช่น อบต.ท่าข้าม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้มีผลในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น เพราะจะมีการออกความคิดเห็นให้แก่อปท. และลดการใช้สิทธิพลต่อประชาชนและด้านต่าง ๆ การของบทำโครงการจะมีปีต่อปี เพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่ให้แก่ประชาชนในเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ในการเลือกตั้งนั้น นักการเมือง การบริหารจะมีให้สินน้ำใจเล็กๆน้อยๆให้แก่ประชาชน ไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปแบบเงินเสมอไป และอยู่ที่ตัวผู้สมัครด้วยว่ามีจิตใต้สำนึกแค่ไหน และดูจากวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นด้วย หากตัวผู้สมัครเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนในท้องถิ่นก็ไม่จำเป็นต้อง

ชื่อเสียงเกียรติยศและจะมีบุคคลบางกลุ่มที่รับสินบนนี้ และต้องส่งเสริมณรงค์กระจายข่าวไม่ให้ใช้สิทธิ์ขายเสียงกันให้แก่เยาวชนและบุคคลประชาชนในพื้นที่

ด้านนิติธรรมในเรื่องของเนื้อหาของกฎหมายข้าราชการหรือพนักงานในองค์กรนั้นจะรู้ข้อมูลในบางส่วนแบบกว้าง ๆ ส่วนคนที่รู้เจาะลึก รู้เนื้อหาดีนั้นจะเป็นข้าราชการเก่า หรือผู้ที่ศึกษา มาโดยตรง แต่จะเห็นได้ส่วนน้อย และในปัจจุบันนี้การรับบุคคลทั่วไปเข้ามาทำงานนั้นจะดูจาก ประสิทธิภาพจะส่วนใหญ่

1. ต้องมีการจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารงานท้องถิ่น
2. การศึกษาต่อในตัวของบุคลากรนั้น
3. การจัดประชุมสัมมนา
4. ข้าราชการต้องมีไหวพริบ รอบคอบอยู่เสมอ
5. เสนอตามเรื่องว่ารู้กฎหมายหรือไม่ ต้องดูรายละเอียดแต่ละเรื่อง ต้องมีการนำเสนอ

รูปแบบต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการให้นักบริหารท้องถิ่นทำการอบรม มีเวลาจำกัดปีหนึ่งก็ 2-3 รุ่น จะสอนจะชี้แนะในทุก ๆ เรื่อง จะไม่ค่อยเจาะจง ใครก็ได้สามารถจะมอบให้แก่ข้าราชการ การประชุมในแต่ละครั้งนั้นต้องระบุไปเลยว่าใครต้องเข้าประชุม เพราะในปัจจุบันจะมีความรับผิดชอบที่น้อยมาก

ด้านความคุ้มค่า

1. เรื่องการใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้าในองค์กรนั้นจะต้องทำการประหยัด เพราะมีการควบคุมเวลาเปิด-ปิด และจะมีการรายงานความคืบหน้าทุกเดือน
2. เรื่องน้ำมันจะมีการใช้เยอะมากสำหรับบุคลากรในองค์กร ทำให้เป็นการสิ้นเปลือง เนื่องจากจะมีงานต่าง ๆ เข้ามาเรื่อย ๆ และได้จัดมาตรการขึ้นว่า หากไปทางเดียวกันก็ขึ้นรถไปคันเดียวกัน เพื่อเป็นการประหยัด

แนวทางแก้ไข กำหนดว่าระดับไหนใช้น้ำมันได้แค่ไหน หากใช้เกินต้องทำการรับผิดชอบ เช่น นาย ก ๑ รองนาย ก ๑ จะกำหนดเรื่องรถส่วนบุคคลในองค์กร ส่วนด้านเครื่องจักรกลนั้นก็กำหนดตามเวลา

ด้านความโปร่งใส

1. บางกิจกรรมพยายามเข้าถึงหลักความโปร่งใสในเรื่องธรรมาภิบาล
2. ความโปร่งใสจะรับรางวัลมากกว่า สตง. จะตรวจด้านความโปร่งใสจะมีน้อยมาก

ในการทุจริตในส่วนของ อบจ. หากทุจริตจะมีบทลงโทษที่ค่อนข้างร้ายแรง จึงทำให้บุคลากรจึงมีความโปร่งใสมากขึ้น

3. หากมีการกำหนดอะไรจะส่งผลดีต่อตัวองค์กร แต่บางกฎก็คลุมเครือไม่ชัดเจน ต้องมีความชัดเจนในกฎหมาย หากกฎหมายชัดเจนก็จะทำให้ปฏิบัติ ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

ด้านการรับผิดชอบ

1. การรับความผิด ได้รับผิดชอบต่อองค์กร ณ ปัจจุบันจะมีน้อย อยู่ที่ตัวบุคคลว่ามีจิตใต้สำนึกแค่ไหน

2. ตรวจสอบ ตักเตือนด้วย สดง.

3. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จะกำหนดว่าโครงการไหนทำได้หรือไม่ได้กฎหมายให้อำนาจได้ หากไม่มีอำนาจหน้าที่ก็จะไม่ทำ

ข้อเสนอแนะ

1. หากกำหนดนโยบายไปตามนโยบายที่เป็นไปได้ ว่าควรทำให้ได้ตามนโยบาย ยึดระเบียบ ยึดกฎหมายเป็นหลัก

2. คนจัดประชุมต้องจัดการเชิญชวน หาวิธีการให้แก่ประชาชนให้เข้าประชุม ทำให้เกิดความตระหนักให้แก่ประชาชน เลือกลงเวลา ส่วนใหญ่จะประชุมกลางคืน เพราะกลางวันประชาชนจะทำงาน เปลี่ยนวิธีการหากผู้เข้าประชุมน้อย ดูแลตามหน้าที่ของประชาชนแต่ละบุคคลในหมู่บ้าน

2. ความคิดเห็นจากพันตำรวจตรี ชัชชนพ ผดุงกาญจน์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลา

ในด้านคุณธรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จะชอบพูดถึงในเรื่องอำนาจหน้าที่ของประชาชนเป็นประเด็นแรก เราจะทำอย่างไรที่จะมาช่วยกันป้องกันการทุจริต ว่าสิ่งที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) อยากให้เกิด คือ ต้องทำยังไงให้องค์กรมีความโปร่งใสในเรื่องการทำงาน ไม่ว่าจะเรื่อง IPA ก็จะมีการประเมิน IPA ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหมด 101 แห่งในพื้นที่ในเรื่องความโปร่งใส ในเมื่อขั้นตอนการทำงาน/เรื่องการให้ประชาชนตรวจสอบได้ แม้กระทั่งให้ข้าราชการในท้องถิ่นที่หน่วยงานของตนเองสองระบบการทำงานว่าเป็นไปด้วยความโปร่งใสมากอย่างไร จะชี้ให้เห็นว่านายกฯ รองนายกฯ ผู้บริหารนั้นซื่อสัตย์หรือไม่ ไม่สามารถปกปิดได้ทั้งหมด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเรื่องถูกร้องเรียนเข้ามายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ทั้งหมดตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 จนถึงปัจจุบัน 245 คดี ร้อยละ 60% จะเป็นการร้องเรียนผู้บริหารท้องถิ่น เกี่ยวกับเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง เรื่องการประมูล เรื่องการรับสินบน เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นในมิตินี้มากกว่า

ในเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียงนั้น แนวทางแก้ไขอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กกต. จะต้องพิจารณา แต่หลักสำคัญควรมองตั้งแต่ผู้ให้และผู้รับ มันจะต้องมีจิตใต้สำนึก คณะกรรมการการ

เลือกตั้งจะต้องชี้แจงเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สร้างทัศนคติที่ดีสำนึกในการที่จะไม่รับสินบนแก่ใคร ไม่รับของที่ไม่ดี/ ทุจริต ต้องสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่นว่าการจะเข้าสู่การใช้อำนาจในรัฐจะต้องมีจิตสำนึกที่ดี

ด้านนิติธรรม

1. ในส่วนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) นั้นตั้งแต่ตั้งสำนักงานมาก็มีการออกไปให้ข้อมูล แจกเอกสาร ให้ทำแบบฝึกหัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) มาโดยตลอด หากมองโดยทั่วไป การบริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจในเรื่องกฎหมายแล้ว ดังนั้น นักการเมืองนักบริหารจะปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่รู้กฎหมาย นักการเมืองจะต้องศึกษา คำนวณว่าหากกฎหมาย

2. หากกระทำความผิดข้าราชการต้องรับผิดชอบทั้งหมด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สามารถปลดตำแหน่งหน้าที่ได้ หากนักการเมืองทำผิดขั้นร้ายแรงจะต้องดำเนินคดีตามกฎหมายและหากไม่กระทำตาม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) สามารถฟ้องศาลได้

ด้านความคุ้มค่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่ต้องไปกำกับดูแลในส่วนนี้ ว่าไปใช้ในส่วนรวมหรือไปใช้ในส่วนตัว

ด้านความโปร่งใสสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ไม่สามารถลงไปดูได้ทั้งหมดในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนั้นประชาชนจะต้องสอดส่องดูแลด้วยเวลาที่มีการตัดทำหรือสร้างโครงการต่าง ๆ

ด้านการมีส่วนร่วม

1. ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น จะมีการมาแจ้ง เสนอเรื่องต่างๆมากขึ้นมากกว่าเมื่อก่อน

2. ประชาชนมีความตื่นตัวมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. นักบริหารท้องถิ่นเมื่อเข้ามารับใช้ประชาชนแล้วต้องทำให้เต็มที่ ไม่ละเลยต่อหน้าที่

2. นักการเมืองต้องยึดประชาชนเป็นหลัก

3. ความคิดเห็นจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ด้วงวิเศษ ประธานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดสงขลา

ด้านคุณธรรม

1. เมื่อมีคุณธรรมทุก ๆ ข้อก็จะตามมา ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหน ตำแหน่งไหนต้องมีคุณธรรมอยู่เสมอ เป็นพื้นฐานของทุกคน แต่ตอนนี้ยังเห็นได้ยาก เพราะคนไม่ค่อยมีคุณธรรม
2. ด้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ต้องสร้างจากจิตสำนึก ให้ทุกคน ทุกฝ่าย
3. บางคนรู้ว่าผิดแต่ยังคือดันที่จะทำ ทุกคนรู้เรื่องกฎหมายหมด แต่ไม่ได้ทำตาม
4. ประชาชนทุกฝ่ายยังขาดระเบียบวินัย

ด้านความคุ้มค่า

1. เรื่องของการประหยัดพลังงาน/ น้ำมัน ต้องสร้างจากจิตสำนึกของแต่ละคนแต่ละฝ่าย ต้องช่วยกันดูแลของทุก ๆ คน ทุก ๆ ฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชน
2. ให้เริ่มสั่งสอนมาจากสถาบันครอบครัวและโรงเรียน